

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ОТБ ОКСАНА ПРОСКУРА

31 серпня 2020

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

Київської гімназії східних мов №1

1-2 класи

3 класи

2020-2021 навчальний рік

Схвалено
на засіданні
педагогічної ради
(протокол № 1
від 31 серпня 2020)

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА ЯКОСТІ ОСВІТИ УКРАЇНИ

01135, м. Київ, вул. Ісаакяна, 18, тел./факс (044) 236-33-11
E-mail: sqe@sqe.gov.ua, сайт: www.sqe.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 41896851

№ с/л/01-23/1001
від «17» 09 2020 р.
на № _____
від « » _____ 20 р.

Київська гімназія східних мов №1

03115, м. Київ, вул. Львівська, 25

Щодо результатів експертизи освітньої програми

На ваш лист від 30.07.2020 р. № 170 щодо проведення експертизи освітньої програми Київської гімназії східних мов №1 (1-2, 3-4 класи) на відповідність вимогам Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87 (зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2019 р. № 688), повідомляємо.

Відповідно до підпункту 5 пункту 3 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про повну загальну середню освіту» Державною службою якості освіти організовано проведення експертизи, за результатами якої встановлено, що освітня програма Київської гімназії східних мов №1 (1-2, 3-4 класи) відповідає вимогам Державного стандарту початкової освіти.

Голова

Руслан ГУРАК

Пізнавати культуру Сходу, любити слово, відкривати інші народи, проникати в незвідані глибини етносів, аби відчутти своєрідний національний колорит і водночас демонструвати світові здобутки українців – це велика й почесна місія, яку гідно здійснюють у Київській гімназії східних мов №1. Сьогодні один із найпрестижніших освітніх закладів України перегортає 85 сторінку своєї славної історії, позначену великими науковими здобутками та досягненнями.

Знання іноземної мови – це і привілей, і життєва потреба. Знання східної мови, окрім рідної, відкриває безмежні можливості практично у всіх сферах діяльності, якщо людина прагне до більшого успіху та кращого життя для себе і своєї країни.

Заснована в 1936 році як школа для дітей із Іспанії, гімназія стала одним із потужних національних центрів освіти, науки й культури. Проходили десятиліття, змінювалися генерації випускників, кожна з яких примножувала славу «alma mater».

Здобувачі освіти з 1 по 11 клас навчаються за авторськими навчальними програмами китайської, японської, арабської, перської, гінді, турецької, корейської мов та другої іноземної – англійської мови.

Київська гімназія східних мов №1 — асоційована школа ЮНЕСКО, колективний член Українського руху «Педагоги за мир та взаєморозуміння», базовий загальноосвітній навчальний заклад Інституту педагогіки НАПН України. Гімназія — відкрита інноваційна соціально-педагогічна система, місія якої – становлення компетентної особистості громадянина-патріота, розвиток здібностей, обдарувань здобувачів освіти для забезпечення інтелектуального, культурного потенціалу України.

Школа творчо співпрацює з відділами дидактики, навчання іноземних мов, навчання української мови та літератури, навчання географії та економіки Інституту педагогіки НАПН України. У 2007-2012 роках в гімназії здійснювалася дослідно-експериментальна робота за темою: «Дидактико-методичні засади використання новітніх технологій у навчанні та вихованні учнів гімназії» (напрямок «Розробка і впровадження нових технологій навчання східних мов»). Уперше в Україні розроблена концепція навчання східних мов.

Педагогічний колектив здійснював дослідно-експериментальну роботу всеукраїнського рівня за темою «Реалізація інноваційної моделі розвитку культурно-мовних та морально-громадянських цінностей учнів» (грудень 2012 — грудень 2019 року).

Провідні вчені України здійснюють наукове консультування гімназії з актуальних проблем допрофільної підготовки, профільного навчання, диференціації та фундаменталізації освіти, реалізації Концепції НУШ.

Наукові досягнення закладу відзначені численними нагородами, зокрема, медалями та дипломами за досягнення у модернізації освіти на міжнародних виставках «Сучасні заклади освіти. Україна». 2015 року на базі гімназії вперше в Україні відкрито клас Конфуція штаб-квартири Інституту Конфуція міста Ханьбань (КНР).

Із 1999 року гімназія ініціює проведення Всеукраїнської науково-практичної конференції «Україна – країни Сходу в ХХІ сторіччі в діалозі мов, культур, цивілізацій, педагогічних систем: ціннісні виміри особистості».

В арсеналі форм і методів роботи спільні з науковцями круглі столи, навчально-методичні семінари, практикуми, тренінги з проблем сучасної освіти. Науковці здійснюють рецензування розроблених учителями програм з іноземних мов і консультування науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України.

Творча співпраця педагогів із науковцями сприяє реалізації завдань освіти України ХХІ століття, її інтеграції у міжнародний культурно-освітній простір.

Київська гімназія східних мов №1 є міцним ланцюжком європейського рівня між країнами Сходу та Україною.

Освітня програма розроблена на виконання Закону України «Про освіту», постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» (зі змінами), за затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України (наказ №1272 від

08.10.2019) типовою освітньою програмою для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти, розробленою під керівництвом Савченко О.Я., затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України (наказ від 08.10.2019 року № 1273) типовою освітньою програмою для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти, розробленою під керівництвом Савченко О.Я.

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння здобувачами освіти предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Зміст програми має потенціал для формування у здобувачів освіти таких ключових компетентностей:

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів з розумінням важливості збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання протягом життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають:

спроможність діяти як відповідальний громадянин та брати повноцінну участь у громадському та суспільному житті, зокрема школи та класу, спираючись на розуміння соціальних, економічних і політичних понять та сталого розвитку, критичне оцінювання основних подій національної, європейської та світової історії, а також повагу до прав людини та верховенства права, цінування культурного розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України;

виявлення поваги до інших та толерантності, уміння конструктивно співпрацювати, співчувати та діяти в конфліктних ситуаціях, зокрема пов'язаних з різними проявами дискримінації. Дбайливе ставлення до особистого, соціального і фізичного добробуту та здоров'я, дотримання здорового способу життя; розуміння правил поведінки і спілкування, що є загальноприйнятими в різних спільнотах і середовищах, спроможність діяти в умовах невизначеності та багатозадачності;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння, як читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

Враховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації освітньої програми використовуються **внутрішньопредметні і міжпредметні зв'язки**, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації.

Перелік та пропонований зміст освітніх галузей.

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

- «Мовно-літературна»,
- «Іншомовна»,
- «Математична»,
- «Природнича»,
- «Соціальна і здоров'язбережувальна»,
- «Громадянська та історична»,
- «Технологічна»,
- «Інформатична»,
- «Мистецька»,
- «Фізкультурна».

Освітня галузь «Мовно-літературна» реалізується у 1 класі через інтегрований курс «Українська мова» (навчання грамоти), у 2 класі через предмети «Українська мова», «Читання», у 3 класах через предмети «Українська мова», «Літературне читання».

Освітня галузь «Іншомовна» реалізується через окремі предмети «Східна мова» (китайська, японська, корейська, перська (фарсі), гінді), арабська, турецька (враховуючи вимоги установчих документів закладу освіти) та «Англійська мова».

Освітня галузь «Мистецтво» реалізується через інтегрований курс «Мистецтво». Одна година перерозподіляється на вивчення предмета «Східна мова».

Освітня галузь «Математика» реалізується через предмет «Математика».

Освітні галузі «Природнича», «Соціальна і здоров'язбережувальна», «Громадянська та історична» реалізуються інтегрованим предметом «Я досліджую світ».

Освітня галузь «Технології» у навчальному плані реалізується через предмет «Дизайн і технології».

Освітня галузь «Інформатична» у навчальному плані 2-3 класів реалізується через предмет «Інформатика».

Освітня галузь «Фізкультурна» у навчальному плані реалізується через навчальний предмет «Фізична культура». Частина навчального навантаження з фізичної культури (1 година на тиждень) використовуватися на вивчення окремого навчального предмету «Хореографія», що забезпечує рухову активність здобувачів освіти.

Години, передбачені для «Фізичної культури», «Хореографії» не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження здобувачів освіти.

Структура вимог до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти

I. «Мовно-літературна» освітня галузь

Взаємодія з іншими особами усно, сприйняття і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях.

Сприйняття, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів, медіатекстах та використання її для збагачення свого досвіду.

Висловлювання думок, почуттів та ставлення, взаємодія з іншими особами письмово та в режимі реального часу, дотримання норм літературної мови. Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними явищами, їх аналіз.

II. «Іншомовна» освітня галузь (східні мови, англійська)

Сприйняття інформації, висловленої іноземною мовою (східними, англійською) в умовах безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування, критичне оцінювання інформації.

Розуміння прочитаних іншомовних текстів різних видів для здобуття інформації або для задоволення, використання прочитаної інформації та її критичне оцінювання.

Надання інформації, висловлювання думок, почуттів та ставлення, взаємодія з іншими особами усно, письмово та в режимі реального часу, використовуючи іноземну мову.

III. Математична освітня галузь

Дослідження ситуації і виокремлення проблем, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів.

Моделювання процесів і ситуацій, розроблення стратегій (планів) дій для розв'язання різноманітних задач.

Критичне оцінювання даних, процесу та результату розв'язання навчальних і практичних задач.

Застосування досвіду математичної діяльності для пізнання навколишнього світу.

IV. Природнича освітня галузь

Відкриття світу природи, набуття досвіду її дослідження, пошук відповідей на запитання, спостереження за навколишнім світом, експериментування та створення навчальних моделей, вияв допитливості та отримання радості від пізнання природи.

Опрацювання та систематизація інформації природничого змісту, отриманої з доступних джерел, та представлення її у різних формах.

Усвідомлення розмаїття природи, взаємозв'язків її об'єктів та явищ, пояснення ролі природничих наук і техніки в житті людини, відповідальна поведінка у природі.

Критичне оцінювання фактів, поєднання нового досвіду з набутим раніше і творче його використання для розв'язання проблем природничого характеру.

V. Соціальна і здоров'язбережувальна освітня галузь

Турбота про особисте здоров'я і безпеку, реагування на діяльність, яка становить загрозу для життя, здоров'я, добробуту власного і тих, хто оточує. Визначення альтернатив, прогнозування наслідків, ухвалення рішень з користю для здоров'я, добробуту, власної безпеки та безпеки інших осіб.

Аргументований вибір на користь здорового способу життя, аналіз і оцінка наслідків та ризиків.

Підприємливість та етична поведінка для поліпшення здоров'я, безпеки та добробуту.

VI. Громадянська та історична освітня галузь

Встановлення зв'язків між подіями, діяльністю людей та її результатами у часі, пояснення значення пам'ятних для себе та інших громадян України дат.

Орієнтація у знайомому соціальному середовищі, долучення до його розвитку, пояснення впливу природи та діяльності людей на нього.

Робота з різними джерелами соціальної та історичної інформації, аналіз змісту джерел, їх критична оцінка.

Узагальнення інформації з різних джерел, розповідь про минуле і сучасне.

Представлення суджень про відомі факти історії та історичних осіб, а також про події суспільного життя.

Усвідомлення почуття власної гідності, діяльність з урахуванням власних прав і свобод, повага до прав і гідності інших осіб, протидія дискримінації та нерівному ставленню до особистості.

Усвідомлення себе громадянином України, аналіз культурно-історичних основ власної ідентичності, визнання цінності культурного розмаїття.

Дотримання принципів демократичного громадянства, активна участь у житті шкільної спільноти, місцевої громади і держави.

VII. Технологічна освітня галузь

Втілення творчого задуму в готовий виріб.

Турбота про власний побут, задоволення власних потреб та потреб тих, хто оточує.

Ефективне використання природних матеріалів, турбота про навколишній світ.

Практичне і творче застосування традиційних та сучасних ремесел.

VIII. Освітня галузь «Інформатична»

Доступ до інформації (знання де шукати і як отримувати інформацію);

опрацювання інформації;

перетворення інформації із однієї форми в іншу;

створення інформаційних моделей;

оцінки інформації за її властивостями.

IX. Мистецька освітня галузь

Художньо-образне, асоціативне мислення у процесі художньо-творчої діяльності через образотворче, музичне та інші види мистецтва.

Пізнання мистецтва, інтерпретація художніх образів, досвід емоційних переживань, ціннісне ставлення до мистецтва.

Пізнання себе через художньо-творчу діяльність та мистецтво.

X. Фізкультурна освітня галузь

Заняття руховою активністю, фізичною культурою та спортом, демонстрація рухових умінь та навичок, використання їх у різних життєвих ситуаціях.

Вибір фізичних вправ для підвищення рівня фізичної підготовленості.

Дотримання правил безпечної і чесної гри, вміння боротися, вигравати і програвати.

Усвідомлення значення фізичних вправ для здоров'я, задоволення, гартування характеру, самовираження та соціальна взаємодія.

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін.

Загальний обсяг навчального навантаження для здобувачів освіти 1-х класів складає 3220 годин/навчальний рік, 2-х класів складає 3500 годин/навчальний рік, 3-х класів складає 3640 годин/навчальний рік.

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття початкової освіти. Вимоги до дітей, які розпочинають навчання у початковій школі, враховують досягнення попереднього етапу їхнього розвитку.

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року виповнилося сім років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шести років, можуть розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року за бажанням батьків або осіб, які їх замінюють, якщо їм виповниться шість років до 31 грудня поточного року.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті початкової освіти, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/ вчителька у рамках кожної галузі. Очікувані результати навчання здобувачів освіти подано за змістовими лініями з обов'язковими результатами навчання першого класу, визначеними Державним стандартом початкової освіти.

Змістові лінії кожної освітньої галузі реалізуються паралельно та розкриваються через «Зміст навчання», який окреслює можливий навчальний матеріал, на підставі якого будуть формуватися очікувані результати навчання та відповідні обов'язкові результати навчання.

Теми/тези рубрики «Зміст навчання» не передбачають запам'ятовування здобувачами освіти визначень термінів і понять, а активне конструювання знань та формування умінь, уявлень через досвід практичної діяльності.

Оцінювання досягнень здобувачів освіти ґрунтується на таких принципах:

- Позитивний підхід. Оцінка орієнтується на рівень досягнень і прогрес здобувача освіти, не наголошуючи на рівні його невдач. Академічна оцінка позитивна. Для досягнення реального впливу на формування здорової поведінки здобувача освіти акцент здійснюється на стимулювальну і мотиваційну функції оцінки.

- Чітке визначення результатів навчання. Визначення очікуваних результатів навчання відповідає критеріям SMART (конкретність, можливість перевірки, досяжність, відповідність цілям і завданням, достатність часу на вивчення).

- Багатовимірність. Оцінюються одночасно всі визначальні складники поведінкової компетентності учнів: знання і вміння їх застосовувати; емоційно - ціннісне ставлення до себе, інших

людей і навколишньої дійсності; сформованість конкретних умінь і навичок здорової і безпечної поведінки; фактична поведінка в реальних життєвих ситуаціях.

- Ураховуються індивідуальні стилі навчання. Оцінка результатів здійснюється з урахуванням домінуючих стилів навчання здобувачів освіти (візуального, слухового, тактильного), а також з урахуванням різних видів компетентностей (мовної, логічної, музичної, просторово-візуальної, кінестетичної, внутрішньо-і міжособистісної).

- Адекватність інструментів. Система інструментів оцінювання (методів і процедур) відповідає навчальним завданням, об'єктам і суб'єктам оцінки, стилям навчання і функціям оцінювання.

- Дотримання балансу суб'єктів оцінювання. Сучасна концепція оцінювання передбачає, що тільки 20 % оцінювання здійснює вчитель, 50 % — сам учень і 30 % відбувається через взаємооцінювання.

Критерії оцінювання.

Оцінка знань здобувачів освіти відповідає таким критеріям:

- має у своїй основі чіткі і зрозумілі вимоги до навчальних результатів;
- дозволяє легко досягти і перевищити ці результати;
- дає змогу показати свої досягнення різними способами;
- заохочує здобувачів освіти апробувати моделі поведінки без ризику отримати за це негативну оцінку;
- розвиває позитивне ставлення до самого себе, впевненість у своїх здібностях і можливостях;
- використовує самооцінку і взаємну оцінку як важливий елемент навчання;
- надає зворотний зв'язок здобувачам освіти і вчителю.

Види інструменту оцінки

Закриті запитання

Відкриті запитання

Шкали

Поведінкові наміри

Інтерв'ю

Рольові ігри і моделювання

Спостереження

Презентації, проекти

Творчі методи та такі що стимулюють активність:

- портфоліо;
 - плакати у вигляді символів або піктограм;
 - тематичний колаж або альбом, виготовлений з ілюстрованих журналів, картки з тестами або ситуаціями для інтерактивних ігор;
 - пам'ятка із вивченої теми;
- вірш, пісня, сценарій гри або вистави, які стосуються теми заняття.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контрольно-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формуального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку.

Здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення здобувачів підлягають вербальному, формуальному оцінюванню.

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у програмі.

Форми організації освітнього процесу.

Очікувані результати навчання, окреслені в межах кожної галузі, досяжні, якщо використовувати інтерактивні форми і методи навчання – дослідницькі, інформаційні, мистецькі проекти, сюжетно-рольові ігри, інсценізації, моделювання, ситуаційні вправи, екскурсії тощо. Основними формами організації освітнього процесу є різні типи та форми уроку, екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Наскрізні лінії ключових компетентностей «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямовані на формування в здобувачів освіти здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Установчими документами гімназії передбачені години, для роботи у другій половині дня (години для індивідуальних занять)

Напрямки роботи	Перші класи	Другі класи	Треті класи
Філологічний		4	4
Інтелектуальний		2	2
Художньо-естетичний	4	1	1
Спортивно-оздоровчий	4	1	1
Всього годин	8	8	8

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 №128.

При визначенні гранично допустимого навантаження здобувачів освіти враховані санітарно-гігієнічні норми - нормативну тривалість уроків у 1-х класах 35 хвилин, у 2-3-х класах 40 хвилин.

Навчальний план зорієнтований на роботу за 5-денним навчальним тижнем.

Інклюзивне навчання та інклюзивні класи

2020-2021 навчального року інклюзивне навчання в інклюзивному 1-А класі організовано відповідно до листа Міністерства освіти і науки України № 1/9-495 від 31.08.20 року «Щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році». Освітній процес у 2020/2021 навчальному році організований з урахуванням епідемічної ситуації, актів Кабінету Міністрів України про встановлення карантину та запровадження посиленіх протиепідемічних заходів на території із значним поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, постанови Головного державного санітарного лікаря від 22.08.2020 № 50, рекомендацій щодо організації роботи закладів загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році (лист Міністерства освіти і науки України від 05.08.2020 № 1/9-420).

1-А клас - інклюзивний клас, у ньому навчається дитина з особливими освітніми потребами. При цьому особистісно орієнтоване спрямування освітнього процесу для дитини забезпечується шляхом створення індивідуальної програми розвитку, адаптації навчального матеріалу асистентом вчителя, надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг.

Організація навчання з наданням психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг здійснюється відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню

освіту» та Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 р. № 872 (із змінами).

Згідно зі статтею 20 Закону України «Про освіту» інклюзивний клас створений на підставі заяви батьків дитини з особливими освітніми потребами, до якої був доданий висновок інклюзивно-ресурсного центру.

Організація інклюзивного навчання у гімназії здійснюється командою психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами, основні принципи, завдання та функції, а також порядок організації діяльності команди супроводу визначені у Примірному положенні про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти, затвердженому наказом МОН від 08.06.2018 № 609.

Надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг здійснюється шляхом проведення індивідуальних занять, які можуть надаватися як штатними працівниками закладу, так і залученими фахівцями, зокрема: працівниками ІРЦ, спеціальних шкіл, навчально-реабілітаційних центрів, логопедичних пунктів та інші на підставі цивільно-правових договорів.

Оплата праці залучених на підставі цивільно-правових договорів фахівців здійснюється за рахунок коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами відповідно до пункту 6 Порядку та умов надання цієї субвенції, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 14 лютого 2017 року № 88 (із змінами). Психолого-педагогічні і корекційно-розвиткові заняття надаються відповідно до індивідуальної програми розвитку, на підставі договору про проведення психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових занять.

У разі встановлення рішенням Державної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій «червоного» рівня епідемічної небезпеки надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг дітям з особливими освітніми потребами може здійснюватися шляхом використання дистанційних технологій. Проведення таких занять здійснюється за погодженням з одним із батьків згідно з індивідуальною програмою розвитку з урахуванням індивідуальних потреб і можливостей дитини з особливими освітніми потребами та за наказом директора гімназії.

Постановою Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2003 року № 585 «Про встановлення тривалості здобуття освіти у закладах загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами» (із змінами) встановлено, що для дітей з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних класах закладів загальної середньої освіти, тривалість здобуття початкової та базової середньої освіти може бути подовжена на один рік на кожному з рівнів освіти з доповненням освітньої програми корекційно-розвитковим складником та відповідно до індивідуальної освітньої траєкторії.

Учнів з ООП оцінюють за Критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти.

Оцінювання навчальних досягнень учнів з ООП в інклюзивному класі здійснюється за обсягом і характером матеріалу, визначеним індивідуальною навчальною програмою.

Відповідно до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах система оцінювання навчальних досягнень учнів з ООП має бути стимулюючою. Передусім слід враховувати досягнення учня, його позитивну динаміку розвитку, а не невдачі.

Перелік модельних навчальних програм, що використовуються закладом освіти в освітньому процесі

типова освітня програма для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти, розробленою під керівництвом Савченко О.Я., наказ Міністерства освіти і науки України (наказ № 1272 від 08.10.2019)

типова освітня програма для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти, розробленою під керівництвом Савченко О.Я., наказ Міністерства освіти і науки України (наказ від 08.10.2019 року № 1273).

Навчальна програма хореографія Тараканова А.П., 1-4, лист ІМЗО від 12.07.2019 року №22. 1/12-Г-528.

Східна мова (китайська, японська, корейська, арабська, турецька, гінді, перська мови) (лист ІМЗО від 19.04.2019 року №22. 1/12-Г-217).

Здобувачі освіти 1-3 класів забезпечені підручниками, педагоги у своїй роботі використовують навчальні програми, підручники і навчально-методичні посібники, які мають гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України», а також затверджені Інститутом модернізації змісту освіти МОН України, Інститутом післядипломної педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка.

Освітня програма передбачає досягнення здобувачами освіти результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

УКРАЇНСЬКА МОВА

1 клас 245 годин на рік, з них 40 резервних, 7 годин на тиждень

2-3 клас 140 годин на рік, з них 15 резервних, 3,5 години на тиждень

(I семестр 4 години, II семестр 3 години)

Пояснювальна записка

Метою початкового курсу мовно-літературної освіти є розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності, формування ключових, комунікативної та читацької компетентностей; розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому й суспільному житті, у міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- виховання в учнів позитивного емоційно-ціннісного ставлення до української мови, читання, дитячої книжки, формування пізнавального інтересу до рідного слова, прагнення вдосконалювати своє мовлення;

- розвиток мислення, мовлення, уяви, пізнавальних і літературно-творчих здібностей школярів;

- формування повноцінних навичок читання і письма, уміння брати участь діалозі, інсценізаціях, створювати короткі усні й письмові монологічні висловлення;

- формування вмінь працювати з різними видами та джерелами інформації;

- ознайомлення учнів з дитячою літературою різної тематики й жанрів, формування прийомів самостійної роботи з дитячими книжками;

- формування вмінь опрацьовувати тексти різних видів (художні, науково-популярні, навчальні, медіатексти);

- дослідження мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань і норм української мови;

- залучення молодших школярів до практичного застосування вмінь з різних видів мовленнєвої діяльності в навчальних і життєвих ситуаціях.

Відповідно до зазначених мети і завдань у початковому курсі мовно-літературної освіти виділено такі **змістові лінії**: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовні явища».

Змістова лінія **«Взаємодіємо усно»** спрямована на формування в молодших школярів вмінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати усну інформацію та використовувати її в різних комунікативних ситуаціях, спілкуватися усно з іншими людьми в діалогічній і монологічній формах заради досягнення певних життєвих цілей.

Змістова лінія «**Читаємо**» передбачає формування в учнів повноцінної навички читання, умінь самостійно вибирати й опрацьовувати літературні тексти різних видів, дитячі книжки, висловлювати своє ставлення до прочитаного, сприймати художній текст як засіб збагачення особистого емоційно-чуттєвого, соціального досвіду, користуватися раціональними прийомами пошуку потрібної інформації в різних джерелах, працювати з інформацією в різних форматах, застосовувати її в навчально-пізнавальних, комунікативних ситуаціях, практичному досвіді.

Змістова лінія «**Взаємодіємо письмово**» спрямована на формування в молодших школярів повноцінної навички письма, умінь висловлювати свої думки, почуття, ставлення та взаємодіяти з іншими людьми в письмовій формі, виявляти себе в різних видах мовленнєво-творчої діяльності.

Змістова лінія «**Досліджуємо медіа**» передбачає формування в учнів умінь аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в медіатекстах та використовувати її для збагачення власного досвіду, створювати прості медіапродукти.

Змістова лінія «**Досліджуємо мовні явища**» спрямована на дослідження учнями мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань, норм літературної вимови та правил українського правопису, формування молодших школярів умінь послуговуватися українською мовою в усіх сферах життя.

1 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Змістова лінія «Взаємодіємо усно» (протягом року)	
<p>з увагою <i>сприймає</i> усні репліки співрозмовника, <i>доречно реагує</i> на них; [1 МОВ 1.1] <i>виконує</i> навчальні та ігрові дії відповідно до прослуханої інструкції; [1 МОВ 1.1] <i>слухає й розуміє</i> коротке монологічне висловлення; [1 МОВ 1.1] <i>відповідає на запитання</i> за змістом прослуханого (<i>хто? що? де? коли? як?</i>); [1 МОВ 1.2], [1 МОВ 1.4] <i>розповідає</i>, про що мовиться в тексті, який прослуховувався; [1 МОВ 1.2], [1 МОВ 1.4] <i>ділиться</i> своїми почуттями та емоціями від почутого; [1 МОВ 1.5] <i>розповідає</i>, що зацікавило в усному повідомленні; [1 МОВ 1.3] <i>відтворює</i> у ролях (з учнями або вчителем) діалог із прослуханих казок, розповідей; [1 МОВ 1.2] <i>вступає</i> в діалог на теми, які викликають зацікавлення; [1 МОВ 1.6], [1 МОВ 1.7] <i>самостійно формулює</i> репліки (запитання) до співрозмовника за змістом попередньо підготовленої короткої бесіди на добре знайому тему; [1 МОВ 1.6], [1 МОВ 1.7] <i>уважно слухає</i> співрозмовника й <i>адекватно відповідає</i> на його запитання; [1 МОВ 1.1] <i>користується</i> формулами мовленнєвого етикету в ситуаціях навчального та побутового спілкування (вітання, прощання, вибачення, подяка, звернення з проханням); [1 МОВ 1.8] <i>дотримується</i> правил спілкування з людьми різного віку; [1 МОВ 1.8] <i>використовує</i> відповідно до ситуації спілкування несловесні засоби (жести, міміка тощо); [1 МОВ 1.7] <i>регулює</i> дихання, силу голосу і темп мовлення у процесі спілкування; [1 МОВ 1.8], [1 МОВ 4.2]</p>	<p>Сприймання усної інформації.</p> <p>Аналіз та інтерпретація (розкриття змісту) почутого. Оцінювання усної інформації.</p> <p>Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення, етикетними нормами культури спілкування.</p>

<p><i>повторює</i> услід за вчителем зразок зв'язного висловлення (обсягом 2-3 речення) зі збереженням його змісту та інтонаційних особливостей [1 МОВ 1.2]</p> <p><i>переказує</i> знайому казку, короткий прослуханий текст з опорою на подані малюнки, словосполучення, запитання, план; [1 МОВ 1.2], [1 МОВ 1.3]</p> <p><i>самостійно будує</i> коротке зв'язне висловлення за поданим початком, малюнком (ілюстрацією, серією малюнків), на основі прослуханого тексту або випадку з життя [1 МОВ 1.6], [1 МОВ 1.7]</p>	<p>Створення усних монологічних висловлень</p>
<p>Змістова лінія «Читасмо» (протягом року)</p>	
<p><i>читає вголос</i> доступні тексти переважно цілими словами (окремі слова ускладненої структури – складами); [1 МОВ 2.1]</p> <p><i>виявляє</i> у процесі читання <i>розуміння</i> значень більшості слів, <i>звертає увагу</i> на незнайомі слова, запитує у дорослих їх значення; [1 МОВ 2.1]</p> <p><i>правильно інтонує</i> речення, у кінці яких стоять різні розділові знаки (після попередньої підготовки); [1 МОВ 2.1]</p> <p><i>читає і називає</i> нескладні за змістом і формою фольклорні та літературні тексти (загадка, лічилка, казка, вірш, оповідання); [1 МОВ 2.1]</p> <p><i>виділяє</i> в структурі тексту заголовки; [1 МОВ 2.2]</p> <p><i>пояснює</i> зв'язок заголовка та ілюстрацій зі змістом твору (у прозорих випадках); [1 МОВ 2.2]</p> <p><i>виявляє розуміння</i> фактичного змісту невеликих за обсягом і нескладних текстів: <i>пояснює</i>, яка подія відбулася, <i>називає</i> персонажів твору, <i>відповідає на запитання</i> за змістом прочитаного; [1 МОВ 2.2]</p> <p><i>пояснює</i>, якими словами в тексті автор описує характер героя, його зовнішність, передає красу природи і т. ін.(з допомогою вчителя); [1 МОВ 2.3]</p> <p><i>переказує</i> близько до змісту прочитаний твір чи окремі його епізоди з опорою на ілюстрації, запитання вчителя; [1 МОВ 2.2]</p> <p><i>висловлює власне ставлення</i> до прочитаного: хороший / поганий вчинок, хто сподобався / не сподобався в творі, які епізоди найбільше запам'яталися, вразили; [1 МОВ 2.4]</p> <p><i>читає в ролях</i> діалоги з казок, оповідань, віршів (після попередньої підготовки); [1 МОВ 2.7]</p> <p><i>має уявлення</i> про найважливіші джерела інформації: дитячі книжки, журнали, енциклопедії, телебачення, бібліотека, Інтернет; [1 МОВ 2.5]</p> <p><i>розрізняє</i> вербальну і візуальну інформації в тексті; [1 МОВ 2.1]</p> <p><i>знаходить</i> за завданням учителя потрібну візуальну інформацію в дитячій книжці, дитячому журналі, пояснює її зміст; [1 МОВ 2.1], [1 МОВ 2.6]</p> <p><i>знаходить і називає</i> елементи дитячої книжки (прізвище автора, заголовок, ілюстрації), спираючись на них, <i>висловлює</i> здогад, про що може розповідатися в книжці (творі); [1 МОВ 2.1]</p> <p><i>розрізняє</i> дитячі книжки казок, оповідань, віршів у виданнях з чітко вираженим поліграфічним оформленням (ілюстраціями, заголовком, графічним представленням тексту); [1 МОВ 2.1]</p> <p><i>дотримується правил</i> збереження книжки та гігієни читання (під керівництвом дорослого);</p> <p><i>пояснює</i> свої читацькі вподобання (яким темам надає перевагу); [1 МОВ 2.5]</p> <p><i>відповідає</i> на запитання, про що (про кого) любить читати; [1 МОВ</p>	<p>Формування і розвиток навички читання.</p> <p>Сприймання і практичне розрізнення художніх текстів.</p> <p>Аналіз та інтерпретація змісту тексту.</p> <p>Формування рефлексивного досвіду за змістом прочитаного.</p> <p>Ознайомлення з різними джерелами та видами інформації.</p> <p>Робота з дитячою книжкою.</p> <p>Орієнтовний зміст літературного матеріалу: <i>дитяча література в авторській, жанрово-тематичній різноманітності:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – твори усної народної творчості (казки, лічилки, загадки, скоромовки, пісеньки та ін.), – доступні віку художні твори відомих письменників України та зарубіжжя на актуальні теми для дітей: літературні казки, оповідання, вірші, комікси; – науково-художні дитячі тексти; – дитяча періодика; <p><i>теми дитячого читання:</i> про Батьківщину, сім'ю, живу й неживу природу, дітей, шкільне життя, дружбу, пригоди, винаходи, фантастика та ін.</p>

2.5] <i>називає</i> своїх улюблених літературних героїв [1 МОВ 2.4]	
Змістова лінія «Взаємодіємо письмово» (орієнтовно 84 години)	
<p><i>називає і розбірливо пише</i> всі рукописні малі й великі літери українського алфавіту, дотримуючись графічних, технічних, гігієнічних вимог; [1 МОВ 3.1]</p> <p><i>розрізняє</i> друковане і рукописне письмо; [1 МОВ 3.1]</p> <p><i>списує</i> слова і речення з друкованого і рукописного тексту; [1 МОВ 3.1]</p> <p><i>пише</i> під диктування слова, речення з 3-4 слів; [1 МОВ 3.1]</p> <p><i>добирає й записує</i> назву малюнка, заголовки до тексту (з допомогою вчителя); [1 МОВ 3.1]</p> <p><i>складає й записує</i> речення за ілюстрацією, життєвою ситуацією (самостійно та з допомогою вчителя); [1 МОВ 3.1]</p> <p><i>дотримується</i> культури оформлення письмових робіт; [1 МОВ 3.1]</p> <p><i>перевіряє</i> написане; [1 МОВ 3.3]</p> <p><i>виявляє і виправляє</i> недоліки письма (графічні, орфографічні, пунктуаційні) самостійно чи з допомогою вчителя [1 МОВ 3.3], [1 МОВ 4.2]</p>	<p>Формування і розвиток навички письма.</p> <p>Створення власних письмових висловлень.</p> <p>Перевірка письмових робіт</p>
Змістова лінія «Досліджуємо медіа» (орієнтовно 13 годин)	
<p><i>сприймає</i> зміст і форму простих медіапродуктів (малюнки, світлина, комікси, дитячі журнали, мультфільми тощо), бере участь в їх обговоренні; [1 МОВ 1.1] [1 МОВ 2.1]</p> <p><i>бере участь</i> в обговоренні змісту і форми медіапродуктів; [1 МОВ 1.4], [1 МОВ 2.2]</p> <p><i>розповідає</i> про свої враження від прослуханих / переглянутих медіапродуктів [1 МОВ 1.5], [1 МОВ 2.4]</p>	Робота з медіапродукцією
Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища» (орієнтовно 27 годин)	
<p><i>має уявлення</i> про мовні звуки; [1 МОВ 4.1]</p> <p><i>розрізняє</i> голосні і приголосні звуки за звучанням та способом вимовляння; [1 МОВ 4.1]</p> <p><i>правильно вимовляє</i> тверді й м'які, дзвінки й глухі приголосні звуки; [1 МОВ 4.1]</p> <p><i>відтворює</i> ланцюжок звуків у почутому слові (без явищ асиміляції); [1 МОВ 4.1]</p> <p><i>пояснює</i> зміну значення слова в результаті заміни одного зі звуків; [1 МОВ 4.1], [1 МОВ 4.2]</p> <p><i>має уявлення</i> про букви, <i>розрізняє</i> звуки і букви; [1 МОВ 4.1]</p> <p><i>позначає</i> мовні звуки буквами на письмі; [1 МОВ 4.1]</p> <p><i>правильно записує</i> слова, вимова й написання яких збігаються; [1 МОВ 4.1]</p> <p><i>правильно позначає</i> на письмі м'якість приголосних звуків; [1 МОВ 4.1]</p> <p><i>відтворює</i> алфавітні назви букв; [1 МОВ 4.1]</p> <p><i>має уявлення</i> про склад, <i>вимовляє</i> слова по складах; [1 МОВ 4.1]</p> <p><i>пояснює</i> співвідношення між звуками і буквами у складі, слові; [1 МОВ 4.1]</p> <p><i>поділяє на склади</i> слова під час переносу їх частин в інший рядок; [1 МОВ 4.1]</p>	<p>Дослідження мовних звуків, правильна їх вимова.</p> <p>Позначення звуків буквами.</p> <p>Вправління у поділі слів на склади.</p>
<p><i>має уявлення</i> про наголос, <i>визначає</i> на слух склад, який вимовляється з більшою силою голосу; [1 МОВ 4.1]</p>	Дослідження ролі наголосу в

<p><i>розрізняє</i> наголошений і ненаголошені склади в слові; [1 МОВ 4.1] <i>правильно наголошує</i> загальноживані слова; [1 МОВ 4.1] <i>пояснює</i> залежність значення слова від зміни наголосу в ньому (в окремих випадках); [1 МОВ 4.1], [1 МОВ 4.2] <i>має уявлення</i> про номінативну функцію слова; [1 МОВ 4.1] <i>співвідносить</i> слово і зображення відповідного предмета, дії, ознаки, числа; [1 МОВ 4.1], [1 МОВ 4.2] <i>розрізняє</i> близькі й протилежні за значенням слова; [1 МОВ 4.1] <i>розпізнає</i> слова, які мають кілька значень; [1 МОВ 4.1], [1 МОВ 4.2] <i>доповнює</i> тематичні групи слів; [1 МОВ 4.1], [1 МОВ 4.2] <i>встановлює відповідність</i> між родовою і видовими назвами; [1 МОВ 4.1] <i>упізнає і розрізняє</i> слова – назви предметів, ознак, дій, чисел, службові слова (з допомогою вчителя); [1 МОВ 4.1] <i>ставить до слів питання хто? що? який? яка? яке? які? що робить? що роблять? скільки?</i> (з допомогою вчителя); [1 МОВ 4.1] <i>має уявлення</i> про речення; [1 МОВ 4.1] <i>розпізнає</i> речення за графічними орієнтирами (велика буква на початку, розділовий знак у кінці); [1 МОВ 4.1] <i>визначає</i> кількість слів у реченні, яке складається з 1-4 слів; [1 МОВ 4.1] <i>інтонаційно правильно вимовляє</i> (читає) розповідні, питальні й окличні речення і відповідно <i>оформлює</i> їх на письмі (використовує відповідні розділові знаки); [1 МОВ 4.1] <i>дотримується</i> правила вживання великої літери на початку речення; [1 МОВ 4.1] <i>доповнює</i> речення 1-2 словами за змістом; [1 МОВ 4.1] <i>складає</i> речення за малюнком, з поданих слів, на задану тему; [1 МОВ 4.1] <i>має уявлення</i> про текст (практично відрізняє його від речення); [1 МОВ 4.1] <i>добирає</i> заголовок до тексту (з допомогою вчителя); [1 МОВ 4.1] <i>визначає</i> кількість речень у тексті (з 2-4 речень), <i>виявляє</i> їх межі за графічними орієнтирами [1 МОВ 4.1]</p>	<p>словах.</p> <p>Спостереження за лексичним значенням слів.</p> <p>Ознайомлення зі словами – назвами предметів, ознак, дій, чисел, службовими словами.</p> <p>Дослідження і конструювання речень.</p> <p>Дослідження тексту.</p>
---	---

2 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Змістова лінія «Взаємодіємо усно» (протягом року)	
<p>з увагою <i>сприймає</i> усні репліки співрозмовника, <i>перепитує, доречно реагує</i> на них; [2 МОВ 1.1] <i>виконує</i> сприйняті на слух інструкції щодо виконання поставлених учителем навчальних завдань; [2 МОВ 1.1] <i>сприймає</i> монологічне висловлення й <i>використовує</i> усну інформацію з конкретною метою; [2 МОВ 1.1] <i>відповідає на запитання</i> за змістом прослуханого і <i>ставить запитання</i> до усного повідомлення; [2 МОВ 1.4] <i>відтворює</i> основний зміст усного повідомлення; [2 МОВ 1.2]</p>	<p>Сприймання усної інформації.</p> <p>Аналіз та інтерпретація (розкриття змісту) почутого.</p>

<p><i>вибирає</i> інформацію з почутого і <i>пояснює</i>, чому вона зацікавила, <i>обговорює</i> її з іншими особами; [2 МОВ 1.3], [2 МОВ 1.4] <i>висловлює</i> своє ставлення до почутого: до подій, персонажів тексту; [2 МОВ 1.5], [2 МОВ 1.6] <i>розповідає</i> про власні почуття, які викликав прослуханий текст; [2 МОВ 1.8] <i>пояснює</i>, чому щось подобається, а щось ні; [2 МОВ 1.4], [2 МОВ 1.5] <i>бере участь</i> у розігруванні діалогів за змістом малих фольклорних форм, казок, віршів, <i>використовує</i> доречно силу голосу, темп мовлення, міміку, жести, рухи; [2 МОВ 1.7] <i>вступає</i> в діалог, <i>підтримує</i> й <i>ініціює</i> діалог на добре відому тему та на теми, які викликають зацікавлення; [2 МОВ 1.6] <i>користується</i> формулами мовленнєвого етикету (ввічливими словами); [2 МОВ 1.8] <i>дотримується</i> правил спілкування; [2 МОВ 1.8] <i>використовує</i> відповідно до ситуації спілкування несловесні засоби (жести, міміка тощо); [2 МОВ 1.7] <i>регулює</i> дихання, силу голосу і темп мовлення у процесі спілкування; [2 МОВ 1.7] <i>усно переказує</i> текст з опорою на допоміжні матеріали (ілюстрація, план, опорні слова, словосполучення); [2 МОВ 1.2] <i>створює</i> власне висловлення за ілюстраціями; [2 МОВ 1.6] <i>розповідає</i> про свої спостереження, враження, події з власного життя; [2 МОВ 1.6], [2 МОВ 1.7], [2 МОВ 1.8] <i>впевнено висловлює</i> свої думки [2 МОВ 1.6]</p>	<p>Оцінювання усної інформації.</p> <p>Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення, етикетними нормами культури спілкування.</p> <p>Створення усних монологічних висловлень</p>
<p>Змістова лінія «Читаємо» (протягом року)</p>	
<p><i>читає вголос</i> правильно, свідомо, плавно, цілими словами нескладні за змістом і формою тексти; [2 МОВ 2.1] <i>виявляє початкові уміння</i> читати мовчки; [2 МОВ 2.1] <i>пояснює</i> значення більшості слів, ужитих у прямому та переносному значеннях; [2 МОВ 2.1] <i>знаходить у тексті</i> незнайомі слова, з'ясовує їх значення, користуючись виносками, глумачним словником, а також через контекст (з допомогою вчителя); [2 МОВ 2.1] <i>правильно інтонує</i> прості речення будь-якого виду; [2 МОВ 2.1] <i>користується</i> найпростішими прийомами регулювання темпу читання, сили голосу, дихання залежно від змісту тексту (самостійно та за завданням учителя); [2 МОВ 2.1] <i>самостійно читає, практично розрізняє</i> з опорою на найпростіші жанрові особливості тексти малих фольклорних форм, що опрацьовувалися під час навчання, а також літературних жанрів (казка, вірш, оповідання, уривки з повістей-казок), <i>правильно їх називає, визначає</i> емоційний настрій; [2 МОВ 2.1] <i>самостійно читає та розрізняє</i> нехудожні тексти за відсутністю у їх змісті діалогів, яскравих образних висловів, наявності наукових понять, фактів, історичних дат, передачі інформації; [2 МОВ 2.1] <i>виділяє</i> в структурі художнього і нехудожнього текстів заголовки, ілюстрації, схеми, таблиці, <i>використовує</i> їх для прогнозування орієнтовного змісту тексту та кращого його розуміння; [2 МОВ 2.1], [2 МОВ 2.2]</p>	<p>Формування і розвиток навички читання.</p> <p>Сприймання і практичне розрізнення текстів різних видів.</p> <p>Аналіз та інтерпретація змісту текстів.</p>

<p><i>виявляє розуміння фактичного змісту тексту та основних думок художніх і нехудожніх текстів (з допомогою вчителя); [2 МОВ 2.2]</i> <i>пояснює, які, де, коли відбулися події;</i> <i>визначає, правильно називає персонажів художнього твору, виділяє серед них головного; [2 МОВ 2.2]</i> <i>перераховує цікаві факти, важливі ідеї в інформаційному тексті; [2 МОВ 2.2]</i> <i>встановлює зв'язки між подіями, дійовими особами; [2 МОВ 2.2]</i> <i>ставить запитання за фактичним змістом прочитаного з метою уточнення свого розуміння; [2 МОВ 2.2]</i> <i>розпізнає, називає в тексті яскраві, образні слова, вислови, пояснює їх роль у творі (з допомогою вчителя); [2 МОВ 2.2]</i> <i>передає зміст (детально або вибірково) твору чи окремих епізодів з дотриманням логіки викладу, а також з урахуванням структурних елементів тексту: зачину, основної частини, кінцівки; [2 МОВ 2.2]</i> <i>пояснює вчинки персонажів у творі, висловлює щодо них найпростіші оцінні судження; обґрунтовує свої висновки (з допомогою вчителя); [2 МОВ 2.2]</i> <i>розповідає про свої загальні враження, почуття від прочитаного, (що саме сподобалося / не сподобалося, що було цікаво / нецікаво, що нового дізнався / дізналась), підтверджує свої думки фактами з тексту; [2 МОВ 2.3]</i> <i>пов'язує зміст прочитаного зі своїми знаннями, попереднім читацьким, а також власним життєвим емоційно-чуттєвим досвідом; [2 МОВ 2.3]</i> <i>передає власне ставлення до подій, вчинків персонажів через ілюстрування, декламацію, рольові ігри, інсценізацію твору чи окремих його епізодів (з використанням вербальних і невербальних засобів художньої виразності);</i> <i>імпровізує з репліками, відтворюючи діалоги з казок, віршів, оповідань; [2 МОВ 2.3], [2 МОВ 2.7]</i> <i>бере участь у колективному обговоренні прочитаного: зацікавлено й уважно слухає співрозмовників, толерантно ставиться до їхніх думок, пояснює своє розуміння дискусійних питань; [2 МОВ 2.4]</i> <i>знає і називає найважливіші інформаційні ресурси: бібліотека, Інтернет, телебачення, дитячі газети, журнали, книжки, довідкові видання;</i> <i>знаходить у нехудожніх і навчальних текстах відповіді на запитання, поставлені вчителем; [2 МОВ 2.2]</i> <i>здійснює пошук потрібної інформації у дитячих довідкових виданнях; [2 МОВ 2.2]</i> <i>виявляє в тексті і пояснює зміст графічної інформації (таблиця, схема, емотикони тощо); [2 МОВ 2.2], [2 МОВ 2.6]</i> <i>аналізує одержану інформацію, звертається до дорослих (коли є сумнів) за підтвердженням її правдивості, достовірності; [2 МОВ 2.2]</i> <i>застосовує одержану інформацію в навчальній діяльності та практичному досвіді; [2 МОВ 2.2]</i> <i>перетворює вербальну інформацію із суцільного тексту у візуальну (малюнок, кадри до мультфільму, таблиця, схема тощо); [2 МОВ 2.6]</i> <i>розпочинає ознайомлення з новою дитячою книжкою з розглядання її структурних елементів: обкладинки, титульного</i></p>	<p>Формування рефлексивного досвіду за змістом прочитаного.</p> <p>Робота з різними джерелами і видами інформації.</p> <p>Робота з дитячою книжкою. Орієнтовний зміст літературного матеріалу:</p>
<p><i>аркуша, ілюстрацій, змісту (переліку) творів, правильно їх називає; [2 МОВ 2.1]</i></p>	<p><i>дитяча література в авторській, жанрово-</i></p>

<p><i>передбачає</i> орієнтовний зміст твору, дитячої книжки за вказаними елементами; [2 МОВ 2.1] <i>розрізняє</i> дитячі книжки за типом видання: книжка-твір, книжка-збірка, енциклопедія, дитячий журнал, словник; [2 МОВ 2.1] <i>добирає</i> для читання дитячі книжки на відповідну тему: казки про тварин, пригоди, фантастика та ін.; [2 МОВ 2.5] <i>визначає</i> мету свого читання (для проведення цікавого дозвілля, знаходження потрібної інформації та ін.), <i>обирає, читає</i> відповідні книжки, <i>пояснює</i> свій вибір; [2 МОВ 2.5] <i>перечитує</i> книжки, окремі їх епізоди для кращого розуміння змісту та вдосконалення навички читання; [2 МОВ 2.1] <i>має уявлення</i> про жанри й теми дитячого читання; [2 МОВ 2.1] <i>називає</i> твори, дитячі книжки, що сподобалися, <i>розповідає</i>, які епізоди справили найбільше враження; [2 МОВ 2.3] <i>називає</i> кілька улюблених прочитаних творів; [2 МОВ 2.4] <i>називає</i> державні символи України й окремі національні символи, традиції українського народу</p>	<p><i>тематичній різноманітності:</i> – твори усної народної творчості, дитячий фольклор; – твори відомих письменників-класиків України та зарубіжжя на актуальні теми для дітей; – художня вітчизняна і зарубіжна література сучасних письменників: казки, легенди, оповідання, вірші, повісті-казки, комікси; – науково-пізнавальна література для дітей: книжки, енциклопедії, довідники; – дитяча періодика; <i>теми дитячого читання:</i> про Батьківщину, сім'ю, на героїко-патріотичну тематику, про живу й неживу природу, дітей, дружбу, шкільне життя, пригоди, фантастика, дитячі детективи, винаходи, відкриття, сучасні технології та ін.</p>
<p>Змістова лінія «Взаємодіємо письмово» (орієнтовно 84 години)</p>	
<p><i>пише</i> розбірливо, охайно з однаковим нахилом букв; [2 МОВ 3.1] <i>дотримується</i> свідомо гігієнічних правил письма; [2 МОВ 3.1] <i>дотримується</i> культури оформлення письмових робіт: <i>розташовує</i> самостійно заголовок у рядку, <i>дотримується</i> поля, правого і лівого краю сторінки, абзаців, <i>робить</i> акуратні виправлення; [2 МОВ 3.1] <i>розташовує</i> слова й віршові строфи в колонку; [2 МОВ 3.1] <i>записує</i> слова в таблицю; [2 МОВ 3.1] <i>обмінюється</i> елементарними письмовими повідомленнями (записка, лист, вітальна листівка та ін.); [2 МОВ 3.2] <i>обирає</i> для написання повідомлення відповідне оформлення (шрифт, розмір, колір тощо); [2 МОВ 3.2] <i>відновлює</i> деформований текст з 3-4 речень; [2 МОВ 3.1] <i>створює і записує</i> коротке зв'язне висловлення на добре відому та цікаву тему; [2 МОВ 3.1] <i>перевіряє</i> (з допомогою вчителя), чи грамотно написаний власний текст; [2 МОВ 3.3] <i>виправляє</i> орфографічні й пунктуаційні помилки на вивчені правила (самостійно і з допомогою вчителя); [2 МОВ 3.3]</p>	<p>Формування і розвиток навички письма.</p> <p>Створення власних письмових висловлень.</p> <p>Перевірка й редагування текстів</p>
<p><i>удосконалює</i> текст із часто повторюваними словами шляхом заміни їх синонімами та займенниками (без уживання термінів) [2 МОВ 3.3]</p>	
<p>Змістова лінія «Досліджуємо медіа» (орієнтовно 13 годин)</p>	
<p><i>сприймає й обговорює</i> прості медіапродукти; [2 МОВ 1.1], [2</p>	<p>Робота з медіапродукцією</p>

<p>МОВ 2.1], [2 МОВ 1.4], [2 МОВ 2.2] <i>обговорює</i> зміст і форму простих медіапродуктів, <i>розповідає</i>, про що в них ідеться; [2 МОВ 2.2] <i>визначає</i>, кому і для чого призначений медіапродукт; [2 МОВ 1.4] <i>пояснює</i> зміст вербальної і невербальної інформації в медіапродуктах; [2 МОВ 1.4], [2 МОВ 2.2] <i>висловлює</i> свої думки і почуття з приводу прослуханих / переглянутих медіапродуктів (коміксів, дитячих журналів, реклами); [2 МОВ 1.5], [2 МОВ 1.8], [2 МОВ 2.3], [2 МОВ 2.4] <i>створює</i> прості медіапродукти (листівка, sms-повідомлення, фотоколаж тощо) з допомогою інших осіб [2 МОВ 1.7], [2 МОВ 3.2]</p>	
Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища» (орієнтовно 27 годин)	
<p><i>аналізує</i> звуко-буквений склад слова; [2 МОВ 4.1] <i>експериментує</i> зі словами: змінює, додає, вилучає один звук (букву), склад у словах так, щоб вийшло інше слово; [2 МОВ 4.2] <i>правильно вимовляє</i> слова з дзвінками приголосними звуками в кінці слова і складу перед глухим; [2 МОВ 4.1] <i>правильно вимовляє й записує</i> слова з апострофом; [2 МОВ 4.1] <i>правильно наголошує</i> загальноновживані слова; [2 МОВ 4.1] <i>експериментує</i> з наголосом: <i>порівнює і пояснює</i> значення слів, які відрізняються лише наголосом; [2 МОВ 4.2]</p> <p><i>ділить</i> слова на склади; [2 МОВ 4.1] <i>переносить</i> слова з рядка в рядок складами; [2 МОВ 4.1] <i>не відриває</i> при переносі від слова склад, позначений однією буквою; [2 МОВ 4.1] <i>правильно переносить</i> слова зі збігом приголосних, з літерами <i>ь, й</i>, буквосполученнями <i>дж, дз, йо, ьо</i>, апострофом; [2 МОВ 4.1] <i>правильно читає</i> (напам'ять або із запису) український алфавіт; [2 МОВ 4.1] <i>розташовує</i> 5-6 слів за алфавітом з орієнтацією на першу літеру; [2 МОВ 4.1] <i>користується</i> алфавітом у роботі з навчальними словниками; [2 МОВ 4.1] <i>розпізнає</i> слова, близькі і протилежні за значенням; [2 МОВ 4.1] <i>розрізняє</i> пряме й переносне значення слів; [2 МОВ 4.1] <i>пояснює</i> різні значення багатозначних слів (з допомогою вчителя); [2 МОВ 4.1] <i>розподіляє</i> ряд слів на 2 групи за смисловою ознакою, <i>доповнює</i> кожную групу 2-3 словами; [2 МОВ 4.1] <i>доречно вживає</i> слова різних лексичних груп у власному мовленні; [2 МОВ 4.1] <i>розрізняє</i> слова, які відповідають на питання <i>хто? і що?</i>; [2 МОВ 4.1] <i>правильно вживає</i> велику / малу літери у власних / загальних назвах; [2 МОВ 4.1]</p>	<p>Дослідження звуко-буквеного складу слів, правильна їх вимова і написання.</p> <p>Користування правилами переносу слів.</p> <p>Користування алфавітом.</p> <p>Дослідження лексичного значення слова. Використання лексичного багатства української мови у власному мовленні.</p>
<p><i>змінює</i> іменники за числами (один – багато); [2 МОВ 4.1] <i>впізнає</i> слова, які відповідають на питання <i>який? яка? яке? які?</i> окремо та в реченнях, у тексті; [2 МОВ 4.1] <i>утворює</i> словосполучення іменників з прикметниками; [2 МОВ 4.1] <i>добирає</i> до відомого предмета відповідні ознаки; [2 МОВ 4.2] <i>впізнає</i> слова-назви дій, <i>ставить</i> до них питання; [2 МОВ 4.1] <i>добирає</i> влучно дієслова для висловлення власних думок; [2</p>	<p>Дослідження ролі іменників у мовленні і використання їх у власних висловленнях.</p> <p>Дослідження виражальних можливостей прикметників,</p>

<p>МОВ 4.2] <i>розрізняє</i> слова, які називають числа, ставить до них питання <i>скільки?</i>; [2 МОВ 4.1] <i>утворює</i> словосполучення числівників з іменниками; [2 МОВ 4.1] <i>розрізняє</i> слова, що називають предмети, ознаки, дії, числа, <i>ставить</i> до них питання; [2 МОВ 4.1] <i>добирає</i> самостійно 4-6 слів, які відповідають на питання <i>хто? що? який? яка? яке? які? що робить? що роблять? скільки?</i>; [2 МОВ 4.1] <i>розподіляє</i> слова на групи за значенням та питаннями (за частинами мови); [2 МОВ 4.1] <i>упізнає</i> в реченні службові слова; <i>пише</i> їх окремо від інших слів; [2 МОВ 4.1] <i>пов'язує</i> між собою слова за допомогою службових слів; [2 МОВ 4.1] <i>розпізнає</i> речення за його основними ознаками; [2 МОВ 4.1] <i>пояснює</i> роль різних видів речень для досягнення мети спілкування; [2 МОВ 4.2] <i>правильно відтворює</i> інтонацію розповідних, питальних і спонукальних, окличних та неокличних речень; [2 МОВ 4.2] <i>використовує</i> відповідні розділові знаки в кінці речень під час письма; [2 МОВ 4.2] <i>поширює</i> речення словами за поданими питаннями; [2 МОВ 4.2] <i>складає і записує</i> речення за малюнком, на задану тему; [2 МОВ 4.2] <i>розпізнає</i> текст за основними ознаками; [2 МОВ 4.1] <i>розрізняє</i> текст-розповідь і текст-опис та <i>пояснює</i> їх призначення; [2 МОВ 4.1] <i>добирає</i> заголовок до тексту; [2 МОВ 4.2] <i>визначає</i> в тексті зачин, основну частину, кінцівку; [2 МОВ 4.1] <i>знаходить</i> у художніх текстах виражальні засоби мови, <i>пояснює</i> їх роль; [2 МОВ 4.1], [2 МОВ 4.2] <i>складає і записує</i> невеликий текст (3-4 речення) за ілюстрацією, серією малюнків, про події з власного життя; [2 МОВ 4.2] <i>використовує</i> займенники, прислівники, контекстні синоніми (без уживання термінів) для зв'язку речень у тексті та уникнення повторів; [2 МОВ 4.2] <i>перевіряє і вдосконалює</i> власні тексти, усуваючи лексичні повтори [2 МОВ 3.3]</p>	<p>використання їх з метою увиразнення мовлення. Спостереження за роллю дієслів у мовленні і застосування їх у власних висловленнях. Дослідження числівників і використання їх у мовленні. Спостереження за словами, які служать для назви предметів, ознак, дій, чисел. Дослідження значення в мовленні службових слів і використання їх для зв'язку слів у реченні. Дослідження і конструювання речень.</p> <p>Дослідження і складання текстів. Удосконалення текстів</p>
---	---

3 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Змістова лінія «Взаємодіємо усно» (протягом року)	

<p><i>уважно слухає</i> репліки співрозмовника, <i>уточнює</i> почуте в діалозі з огляду на ситуацію спілкування; [3 МОВ 1.1]</p> <p><i>сприймає уважно</i> монологічне висловлення з конкретною метою; [3 МОВ 1.1]</p> <p><i>розуміє й адекватно виконує</i> навчальні дії відповідно до прослуханої інструкції, настанови вчителя; [3 МОВ 1.1] <i>передає</i> зміст почутого (послідовність подій у розповіді, перелік ознак в описі, наведені аргументи в міркуванні); [3 МОВ 1.2]</p> <p><i>добирає</i> заголовки до частин прослуханого тексту; [3 МОВ 1.2]</p> <p><i>визначає</i> тему і мету усного повідомлення; [3 МОВ 1.4] <i>вибирає</i> інформацію з почутого з певною метою, <i>використовує</i> її для створення власних висловлень; [3 МОВ 1.3]</p> <p><i>визначає</i> позицію мовця, погоджується з нею або <i>заперечує</i>; [3 МОВ 1.5]</p> <p><i>висловлює</i> власні думки з приводу почутого, <i>аргументує</i> їх, <i>спираючись</i> на власний досвід; [3 МОВ 1.6]</p> <p><i>вступає і підтримує</i> діалог на теми, пов'язані з важливими життєвими ситуаціями; [3 МОВ 1.7]</p> <p><i>аргументує</i> свої думки під час розмови; [3 МОВ 1.6], [3 МОВ 1.7]</p> <p><i>виявляє</i> доброзичливе ставлення до думок інших; <i>дотримується</i> етичних норм спілкування, правил етикету; [3 МОВ 1.8]</p> <p><i>вживає</i> у процесі спілкування правильні форми звертань, слів, що виражають прохання, пропозицію, побажання, вибачення; [3 МОВ 1.7], [3 МОВ 1.8]</p> <p><i>формулює</i> розгорнуту відповідь на поставлене запитання; [3 МОВ 1.6]</p> <p><i>доводить</i> аргументовано свою думку; [3 МОВ 1.6]</p> <p><i>будує</i> усне зв'язне висловлення (розповідь, опис, міркування) за малюнком, ситуацією з опорою на допоміжні матеріали (частиною тексту, планом, опорними словами, словосполученнями) □ [3 МОВ 1.6]</p> <p><i>бере участь</i> у створенні есе під керівництвом учителя; [3 МОВ 1.6]</p> <p><i>використовує</i> виражальні засоби мови; [3 МОВ 1.7]</p> <p><i>висловлює</i> власну думку про предмети, явища, події [3 МОВ 1.6]</p>	<p>Сприймання усної інформації.</p> <p>Робота над розумінням діалогічного й монологічного мовлення.</p> <p>Сприймання і розуміння навчальних інструкцій, настанов.</p> <p>Аналіз та інтерпретація (розкриття змісту) почутого.</p> <p>Відтворення змісту прослуханого своїми словами.</p> <p>Визначення теми і мети почутої інформації.</p> <p>Вибір необхідної інформації з почутого.</p> <p>Оцінювання усної інформації. Вираження власної думки щодо змісту прослуханого.</p> <p>Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення, етикетними нормами культури спілкування.</p> <p>Створення усних монологічних висловлень (розповідь, опис, міркування, есе) самостійно та з опорою на дидактичні матеріали (даним початком, основною частиною або кінцівкою, складеним планом).</p> <p>Використання виражальних засобів мови</p>
Змістова лінія «Взаємодіємо письмово» (протягом року)	
<p><i>дотримується</i> загальних правил письма; [3 МОВ 3.1]</p> <p><i>дотримується</i> пропорційної висоти, ширини, нахилу великих і малих букв та пунктуаційних знаків (! ?) у зошиті в одну лінійку; [3 МОВ 3.1]</p> <p><i>нарощує</i> швидкість письма, безвідривно поєднуючи елементи букв та букви між собою; [3 МОВ 3.1] <i>прискорює</i> письмо в міру своїх психофізіологічних можливостей, не спотворюючи форми букв та їх поєднань; [3 МОВ 3.1]</p>	<p>Розвиток навички письма.</p> <p>Дотримання графічних, гігієнічних і технічних правил письма.</p> <p>Формування навички письма в графічній сітці в одну лінію.</p> <p>Розвиток швидкості письма: безвідривне поєднання елементів букв <i>и, л, п; н, р, ф</i> та 3-4 букв</p>
<p><i>пише</i> розбірливо; [3 МОВ 3.1]</p> <p><i>оформлює</i> охайно письмову роботу в зошиті в одну лінію; [3 МОВ 3.1]</p> <p><i>дотримується</i> абзаців, полів зошита; [3 МОВ 3.1]</p>	<p>між собою типу <i>дим, мили, ориз, трив</i> без викривлення графем.</p> <p>Дотримання культури</p>

<p><i>записує</i> слова в колонку; [3 МОВ 3.1] <i>обирає</i> для оформлення повідомлення відповідний шрифт, розмір і колір букв тощо; [3 МОВ 3.1] <i>створює</i> письмове висловлення (розповідь, опис) на добре відому й цікаву тему, на основі вражень від прочитаного твору, переглянутого фільму, ситуації з життя; [3 МОВ 3.1], [3 МОВ 3.2] <i>висловлює</i> своє ставлення до того, про що пише; [3 МОВ 3.1] <i>складає і записує</i> художні і науково-популярні описи за поданим зразком, використовуючи інформацію з різних джерел; [3 МОВ 3.1] <i>будує</i> текст-міркування за зразком та поданим початком; [3 МОВ 3.1] <i>письмово переказує</i> текст розповідного змісту; [3 МОВ 3.1] <i>використовує</i> у власних текстах виражальні засоби мови; [3 МОВ 3.1] <i>оформлює</i> власне висловлення так, щоб воно було грамотним (у межах вивченого) і зрозумілим; [3 МОВ 3.1] <i>знаходить</i> і акуратно <i>виправляє</i> у власному тексті помилки (графічні, орфографічні, граматичні, лексичні і стилістичні), орієнтуючись на пам'ятку, підготовлену вчителем; [3 МОВ 3.3] <i>обговорює</i> письмові роботи (власні й однокласників) у парі, невеликій групі, <i>визначає</i> позитивні характеристики [3 МОВ 3.3]</p>	<p>оформлення письмових робіт. Побудова зв'язних текстів (розповідь, опис, міркування). Письмове переказування тексту розповідного змісту. Висловлення власного ставлення до змісту написаного. Використання виражальних засобів мови. Перевірка та редагування текстів. Обговорення письмових робіт</p>
Змістова лінія «Досліджуємо медіа» (орієнтовно 11 годин)	
<p><i>сприймає</i> доступні медіатексти; [3 МОВ 1.1], [3 МОВ 2.1] <i>визначає</i> мету простих медіаповідомлень; [3 МОВ 1.4], [3 МОВ 2.2] <i>інтерпретує</i> медіаповідомлення на основі власного досвіду; [3 МОВ 1.4], [3 МОВ 2.2] <i>виділяє</i> цікаву для себе інформацію; [3 МОВ 1.3] <i>намагається виявити</i> приховану інформацію в медіапродуктах; [3 МОВ 1.4] <i>пояснює</i> свою реакцію на медіаповідомлення (як буде реагувати у відповідь); [3 МОВ 1.5] <i>створює</i> прості медіапродукти (листівка, запрошення, sms-повідомлення, фотоколаж, книжечка тощо); [3 МОВ 1.7], [3 МОВ 3.2] <i>пояснює</i>, кому і для чого призначені створені ним медіапродукти [3 МОВ 1.7]</p>	<p>Сприймання простих медіатекстів, виявлення в них очевидних ідей та прихованої інформації. Висловлення власного ставлення до медіаповідомлень. Створення простих медіапродуктів</p>
Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища» (протягом року)	
<p><i>правильно вимовляє</i> слова з апострофом, звуками [ґ], [дж], [дз], [дз'] , дзвінками приголосними звуками в кінці слова і складу перед глухим, ненаголошеними голосними [е], [и], подовженими приголосними звуками; [3 МОВ 4.1] <i>правильно наголошує</i> загальноживані слова; [3 МОВ 4.1] <i>відтворює</i> напам'ять український алфавіт [3 МОВ 4.1]</p>	<p>Дослідження фонетичних закономірностей української мови. Дотримання орфоепічних вимог у власному мовленні. Застосування алфавіту.</p>
<p><i>розташовує</i> 7-9 слів за алфавітом, орієнтуючись на першу і другу літери [3 МОВ 4.1] <i>користується</i> алфавітом під час роботи з навчальними словниками; [3 МОВ 4.1] <i>пояснює</i> пряме і переносне значення слів; [3 МОВ 4.1] <i>добирає</i> до поданого слова 1-2 найуживаніші синоніми, антонім; [3 МОВ 4.1] <i>користується</i> навчальними словниками синонімів, антонімів; [3 МОВ 2.5]</p>	<p>Користування навчальними словниками. Спостереження за лексичним значенням слова.</p>

<p><i>розпізнає</i> найуживаніші багатозначні слова і <i>пояснює</i> їх різні значення; [3 МОВ 4.1] <i>знаходить</i> і <i>пояснює</i> роль синонімів, антонімів, багатозначних слів у тексті; [3 МОВ 4.1] <i>доречно використовує</i> у власних висловленнях слова в прямому і переносному значеннях, синоніми, антоніми, багатозначні слова; [3 МОВ 4.2] <i>визначає</i> і <i>пояснює</i> роль закінчення, кореня, префікса, суфікса в слові; [3 МОВ 4.1] <i>розрізняє</i> спільнокореневі слова і форми того самого слова (з допомогою вчителя); [3 МОВ 4.1] <i>пояснює</i>, що таке орфограма; [3 МОВ 4.1] <i>розпізнає</i> слова з орфограмами і перевіряє їх; [3 МОВ 4.1] <i>правильно записує</i> слова з ненаголошеними голосними [е], [и] в корені, які перевіряються наголосом; [3 МОВ 4.1] <i>користується</i> орфографічним словником для перевірки написання слів з ненаголошеними [е], [и], що не перевіряються наголосом; [3 МОВ 4.1] <i>правильно записує</i> слова з префіксами <i>роз-</i>, <i>без-</i>, <i>з-</i> (<i>с-</i>); [3 МОВ 4.1] <i>розпізнає</i> в тексті і <i>самостійно добирає</i> іменники, <i>ставить</i> до них питання; [3 МОВ 4.1] <i>розпізнає</i> іменники, які називають опредмечені дії, ознаки; [3 МОВ 4.1] <i>розрізняє</i> іменники – назви істот і неістот, <i>правильно ставить</i> до них питання; [3 МОВ 4.1] <i>розрізняє</i> власні і загальні іменники; [3 МОВ 4.1] <i>записує</i> власні іменники з великої букви; [3 МОВ 4.1] <i>визначає</i> рід іменників; [3 МОВ 4.1] <i>змінює</i> іменники за числами; [3 МОВ 4.1] <i>доречно вживає</i> іменники у власному мовленні; [3 МОВ 4.2] <i>розпізнає</i> прикметники в тексті; [3 МОВ 4.1] <i>пояснює</i> роль прикметників у мовленні; [3 МОВ 4.1] <i>будує</i> словосполучення прикметників з іменниками, <i>встановлює</i> між ними граматичний зв'язок за допомогою питань; [3 МОВ 4.1] <i>змінює</i> прикметники за родами і числами у сполученні з іменниками; [3 МОВ 4.1] <i>розпізнає</i> граматичну форму прикметника за родовим закінченням, поставленим питанням, за іменником, з яким він зв'язаний; [3 МОВ 4.1] <i>вживає</i> прикметники у власних висловленнях з метою їх вираження; [3 МОВ 4.2] <i>розпізнає</i> серед слів числівники, які відповідають на питання <i>скільки?</i>; [3 МОВ 4.1] <i>правильно вимовляє, наголошує</i> і <i>записує</i> числівники, які використовуються для запису дати в зошиті; [3 МОВ 4.1] <i>правильно читає</i> числові вирази; [3 МОВ 4.1] <i>розпізнає</i> дієслова в тексті, <i>ставить</i> до них питання; [3 МОВ 4.1]</p>	<p>Вживання у власному мовленні слів різних лексичних груп (слова в прямому і переносному значеннях, синоніми, антоніми, багатозначні слова).</p> <p>Дослідження будови слова. Розрізнення форм слова і споріднених слів. Дослідження орфограм, пов'язаних з будовою слова.</p> <p>Спостереження за номінативною функцією іменників у мовленні. Розрізнення назв істот і неістот, власних і загальних іменників. Визначення роду іменників. Змінювання іменників за числами. Вживання іменників у власних висловленнях.</p> <p>Дослідження ролі прикметників у мовленні. Встановлення зв'язку прикметників з іменниками. Змінювання прикметників за родами і числами. Використання прикметників у власному мовленні.</p> <p>Засвоєння правильної вимови і правопису найуживаніших числівників.</p>
<p><i>розрізняє</i> часові форми дієслів; [3 МОВ 4.1] <i>змінює</i> дієслова за часами; [3 МОВ 4.1] <i>правильно записує</i> <i>не</i> з дієсловами; [3 МОВ 4.1] <i>добирає</i> дієслова-синоніми, антоніми, з прямим і переносним значеннями і <i>доречно вживає</i> їх у власних висловленнях; [3 МОВ 4.1], [3 МОВ 4.2] <i>правильно інтонує</i> речення, різні за метою висловлювання та вираженням почуттів; [3 МОВ 4.1] <i>правильно будує</i> і <i>записує</i> розповідні, питальні,</p>	<p>Дослідження ролі дієслів у мовленні. Змінювання дієслів за часами. Правопис <i>не</i> з дієсловами. Вживання дієслів у власному мовленні.</p>

<p>спонукальні, окличні і неокличні речення; [3 МОВ 4.1] <i>правильно інтонує і записує</i> речення зі звертанням; [3 МОВ 4.1] <i>використовує</i> форми кличного відмінка під час звертань; [3 МОВ 4.1] <i>визначає</i> в реченні головні (підмет і присудок) та другорядні (без поділу на види) члени речення; [3 МОВ 4.1] <i>виділяє</i> словосполучення в групі підмета і групі присудка; [3 МОВ 4.1] <i>встановлює</i> зв'язок між головним і залежним словом у словосполученні; [3 МОВ 4.1] <i>встановлює</i> граматичні зв'язки між словами в простому реченні за допомогою питань; [3 МОВ 4.1] <i>будує</i> різні види простих речень; [3 МОВ 4.1] <i>визначає</i> в тексті зачин, основну частину і кінцівку; [3 МОВ 4.1] <i>розрізняє</i> текс-розповідь, опис, міркування, есе; [3 МОВ 4.1] <i>розрізняє</i> за характерними ознаками художні, науково-популярні та ділові тексти; [3 МОВ 4.1] <i>визначає</i> тему і мету тексту; [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 4.1] <i>добирає</i> заголовок відповідно до теми тексту; [3 МОВ 4.1] <i>складає</i> плану тексту; [3 МОВ 4.1] <i>дотримується</i> абзаців у оформленні текстів на письмі; [3 МОВ 4.1] <i>використовує</i> для зв'язку речень у тексті займенники, прислівники, близькі за значенням слова [3 МОВ 4.2]</p>	<p>Дослідження речень, різних за метою висловлювання, інтонацією, зі звертаннями. Визначення в реченні головних і другорядних членів. Встановлення зав'язків між словами в словосполученні і реченні. Побудова різних видів речень.</p> <p>Дослідження будови тексту. Розрізнення різних типів і стилів текстів (художні, науково-популярні, ділові). Визначення теми і мети тексту. Складання плану тексту</p>
---	---

Мовно-літературна освітня галузь
Літературне читання
2-3 класи 105 годин на рік, з низ 17 резервних, 3,5 години на тиждень
(I семестр 3 години, II семестр 4 години)
Пояснювальна записка

У Типовій освітній програмі (3 класи) мовно-літературну галузь структуровано через впровадження навчальних предметів «Українська мова», «Літературне читання».

Назва предмета – «Літературне читання» зумовлює необхідність визначення його мети і завдань, що вимагає відповідної конкретизації змістових ліній і очікуваних результатів.

Мета – розвиток особистості молодшого школяра засобами різних видів читацької діяльності; формування читацької, комунікативної та інших ключових компетентностей; збагачення емоційно-ціннісного, естетичного, соціального та пізнавального досвіду; розвиток образного, критичного і логічного мислення та літературно-творчих здібностей; формування готовності до вивчення української та зарубіжної літератури в освітньому закладі II ступеня.

Досягнення мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- ознайомлення учнів з дитячою літературою різної тематики і жанрів;
- формування в учнів повноцінної навички читання як універсального інструменту функціональної грамотності;
- розвиток інтересу і здатності до самостійної читацької діяльності для задоволення різних потреб читача;
- формування умінь опрацьовувати художні, науково-художні тексти;
- оволодіння прийомами структурно-сміслового і образного аналізу текстів різних видів;
- розвиток образного, критичного, логічного мислення та мовлення;
- формування умінь самостійної роботи з різними видами і джерелами інформації;
- формування прийомів роботи з дитячою книжкою, періодичною, довідковою літературою;
- формування вмінь безпечного і критичного використання медіапродукції, здатності створювати медіапродукти і спілкуватися за допомогою медіазасобів;

- розвиток уяви і здатності виявляти себе у різних видах літературно-творчої діяльності.

Відповідно до мети і завдань предмета «Літературне читання» визначено такі **змістові лінії**: «Пізнаємо простір дитячого читання»; «Розвиваємо навичку читання, оволодіваємо прийомами розуміння прочитаного»; «Взаємодіємо усно за змістом прослуханого»; «Досліджуємо і взаємодіємо з текстами різних видів»; «Оволодіваємо прийомами роботи з дитячою книжкою»; «Досліджуємо і взаємодіємо з медіапродукцією»; «Перетворюємо та інсценізуємо прочитане; створюємо власні тексти». Реалізація змістових ліній програми з літературного читання здійснюється процесі особистісно зорієнтованої розвивальної читацької і комунікативної діяльності учнів. Враховуючи потреби та інтереси молодших школярів у пізнанні світу людей, природи, самопізнанні, залучаючи їх до вдумливого читання найкращих дитячих книжок, текстів, різних видів учитель виховує україномовну особистість, компетентного, критично мислячого читача, який розуміє цінність книги, відчуває красу рідного слова, збагачує свій читацький, мовленнєвий і пізнавальний досвід.

Змістова лінія **«Пізнаємо простір дитячого читання»** створює передумови для ознайомлення учнів 3 класів з різноманітною за темами і жанрами дитячою літературою, з різними видами довідкових, навчальних і медіа текстів, способами здобуття інформації у сучасному медіа просторі.

Простір дитячого читання передбачає взаємодію організованої і самостійної читацької діяльності учнів, що сприяє формуванню дитини-читача, який на завершення початкової школи має належний читацький кругозір, розуміє цінність читання і виявляє до нього інтерес, набуває достатній досвід використання з різною метою текстів різних видів.

Змістова лінія **«Розвиваємо навичку читання, оволодіваємо прийомами розуміння прочитаного»** охоплює такі основні змістові блоки: удосконалення й розвиток якісних характеристик технічної і смислової сторін навички під час читання вголос і мовчки; самостійне застосування мовленнєвих та позамовних засобів художньої виразності; оволодіння, з поступовим нарощуванням ступеня складності, прийомами смислового читання (прийоми самостійного розуміння лексичного значення слів, словосполучень; повноцінного усвідомлення в тексті фактичної, концептуальної, підтекстової (з допомогою вчителя) інформації); застосування видів читання: аналітичного, переглядового, вибіркового відповідно до мети читання.

Змістова лінія **«Взаємодіємо усно за змістом прослуханого»** спрямована на формування в учнів умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати усну інформацію та використовувати її в різних комунікативних ситуаціях, спілкуватися з іншими людьми в діалогічній і формі заради досягнення певних життєвих цілей.

Змістова лінія **«Досліджуємо і взаємодіємо з текстами різних видів»** передбачає цілісне сприймання учнями художніх, науково-художніх текстів, їх аналіз, інтерпретацію з використанням літературознавчих понять (практично); формування умінь висловлювати рефлексивні судження у зв'язку з прочитаним, критично оцінювати інформацію в текстах різних видів та використовувати її для збагачення особистого читацького досвіду.

Змістова лінія **«Оволодіваємо прийомами роботи з дитячою книжкою»** передбачає формування і розвиток в учнів прийомів розрізнення дитячих книжок за жанрово-тематичними ознаками, типом видання (книжка-твір, книжка-збірка, довідник, словник і т.ін.); прогнозування орієнтовного змісту книжки (твору) з опорою на її ілюстративний та довідково-інформаційний апарат; прийомів самостійного вибору книжок з використанням інформаційних ресурсів дитячої бібліотеки; умінь зв'язно висловлювати власні емоційно-оцінні враження щодо змісту прочитаного, складати короткий відгук на прочитану книжку та ін.

Змістова лінія **«Досліджуємо і взаємодіємо з медіапродукцією»** має на меті формування і розвиток в учнів понять про різні види медіа та використані в них вербальні і невербальні засоби впливу на читача; формування умінь і навичок сприймати, аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати і безпечно користуватися медіазасобами; виражати себе і спілкуватися з іншими за допомогою власних медіапродуктів.

Оволодіння медіаграмотністю є поліпредметним процесом, який передбачає зв'язок із щоденним життям дітей не лише в школі, а й поза нею, створення можливостей набувати досвід критичного осмислення різної медіапродукції, що має позитивно вплинути на

розширення їхнього читацького і соціального досвіду, вироблення умінь відрізнати корисну інформацію від шкідливої, уникати імовірних для цього віку ризиків взаємодії з медіапродуктами.

Змістова лінія «**Перетворюємо та інсценізуємо прочитане; створюємо власні тексти**» передбачає розвиток уяви, художньо-образного мислення і мовлення дітей, оволодіння вербальними і невербальними засобами створення творчих продуктів з різним ступенем самостійності (зміни, доповнення, продовження тексту, ілюстрування; участь в інсценізаціях, дослідницьких проектах; складання есе, казок, віршів, закличок, загадок, оповідань та ін.).

3 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Пізнаємо простір дитячого читання (протягом року)	
<p>Учень/учениця: <i>правильно називає та практично розрізняє фольклорні і авторські твори; [3 МОВ 2.2]</i> <i>співвідносить</i> вивчені твори з відповідними жанрами (казка, вірш, художні і науково-художні оповідання; байка); [3 МОВ 2.1] <i>самостійно визначає</i> жанрові ознаки казок, віршів, оповідань, називає основні жанрові ознаки п'єси; [3 МОВ 2.1] <i>розуміє</i>, яку інформацію можна одержати в творах різних жанрів; [3 МОВ 2.4] <i>називає</i> основні теми прочитаного; прізвища, імена відомих українських письменників, твори яких вивчалися на уроках літературного читання; [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.5] <i>розповідає</i> епізоди з життя відомих письменників, про їхні твори, з якими неодноразово ознайомлювалися під час навчання; [3 МОВ 1.3] <i>вміє</i> розповісти сюжети кількох казок (фольклорних і авторських); знає <i>напам'ять</i> 5-6 віршів, кілька прислів'їв, скоромовок; <i>виявляє ставлення</i> до прослуханого і прочитаного; [3 МОВ 2.3], [3 МОВ 2.4] <i>знає і називає</i> найважливіші інформаційні ресурси; [3 МОВ 2.5] <i>знаходить</i> в них потрібну інформацію. [3 МОВ 2.5]</p>	<p>Доступний і цікавий дітям навчальний матеріал різноманітний за жанрами, персоналіями і джерелами здобуття інформації:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>усна народна творчість</i> (малі фольклорні форми: лічилки, скоромовки, загадки, приказки, прислів'я; казки героїко-фантастичні, легенди, байки, пісні); - <i>художні твори відомих українських і зарубіжних письменників:</i> - <i>поезія</i> (вірші пейзажні, сюжетні, фантастичні, гумористичні; вірші-загадки, акровірші); <p><i>проза</i> (оповідання, уривки з повістей, казки; п'єси); <i>байки</i> (вірші і проза). <i>Науково-художня, довідкова, література з різних джерел, тексти із ЗМІ.</i></p> <p><i>Тематика дитячого читання:</i> твори про почуття дітей, їхні захоплення, мрії, взаємини в сім'ї, школі; про стан природи у різні пори року; ставлення до Батьківщини, рідної мови, народних традицій, про історію рідного краю, видатних людей; відкриття; про життя письменників, створення книг; медіатексти.</p>
Розвиваємо навичку читання, оволодіваємо прийомами розуміння прочитаного (протягом року)	
<p><i>читає</i> вголос, <i>правильно, цілими словами і групами слів</i> у темпі, який дає змогу розуміти прочитане; [3 МОВ 2.1] <i>оволодіває</i> продуктивними способами читання мовчки (самостійно та з допомогою вчителя); [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.2] <i>оволодіває та самостійно застосовує</i> прийоми виразного читання та декламування напам'ять (для художніх текстів); [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.2] <i>виділяє у тексті і пояснює</i> значення незнайомих</p>	<p>Формування і розвиток якісних характеристик навички читання вголос і мовчки: виконання вправ і завдань на регулювання дихання, розвиток уваги, пам'яті, темпу, фонематичного слуху, зорового сприймання, оперативного поля читання.</p> <p>Застосовування під час читання вголос, декламування напам'ять відповідно до змісту художнього твору інтонаційні мовленнєві засоби виразності (тон, сила голосу, логічний</p>

<p>слів, висловів, термінів (<i>самостійно та з допомогою вчителя</i>); [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.2] <i>самостійно розуміє</i> фактичний зміст текстів різних видів та основні думки (<i>самостійно, а також з допомогою вчителя</i>); [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.4]</p> <p><i>застосовує</i> різні види читання під час опрацювання змісту текстів різних видів (<i>самостійно та за завданням учителя</i>), а також <i>перечитування</i> як засіб поглибленого розуміння змісту. [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.4]</p>	<p>наголос, темп мовлення).</p> <p>Тлумачення значень незнайомих слів, висловів за допомогою виносок, тлумачного словника, а також спираючись на контекст.</p> <p>Знаходження в тексті конкретних відомостей, фактів, понять, пояснення їх змісту (суті); виділення та пояснення важливих думок, які висловив автор.</p> <p>Застосування різних видів читання: аналітичне – для детального й поглибленого ознайомлення із змістом тексту (<i>самостійно</i>); вибіркоче – з метою знаходження потрібної інформації, фактів; переглядове – для загального ознайомлення із змістом тексту (<i>за завданням учителя</i>).</p>
<p>Взаємодіємо усно за змістом прочитаного (протягом року)</p>	
<p><i>сприймає і розуміє</i> усне висловлення, художній чи науково-художній текст; [3 МОВ 1.1], [3 МОВ 1.1]</p> <p><i>уточнює</i> інформацію;</p> <p><i>виконує</i> сприйняті на слух інструкції щодо виконання поставлених учителем навчальних завдань; [3 МОВ 1.1], [3 МОВ 1.2]</p> <p><i>відповідає</i> на запитання за змістом прослуханого тексту; [3 МОВ 1.1], [3 МОВ 1.3]</p> <p><i>ставить</i> запитання до усного повідомлення та за змістом прослуханого тексту; [3 МОВ 1.1], [3 МОВ 1.3]</p> <p><i>називає</i> персонажів, місце і час дії, послідовність подій у прослуханому тексті; [3 МОВ 1.1], [3 МОВ 1.3]</p> <p><i>вибирає</i> інформацію з прослуханого тексту і <i>пояснює</i> чому зацікавила інформація; [3 МОВ 1.1], [3 МОВ 1.3]</p> <p><i>визначає</i> тему сприйнятого на слух твору; <i>бере участь</i> у колективному обговоренні почутого; <i>зацікавлено й уважно слухає</i> співрозмовників, <i>толерантно ставиться</i> до їхніх думок; [3 МОВ 1.1], [3 МОВ 1.3] <i>розпізнає</i> ключові слова і фрази в усному висловленні; [3 МОВ 1.1], [3 МОВ 1.3] <i>висловлює</i> власне ставлення до змісту прослуханої текстової інформації; [3 МОВ 1.6]</p>	<p>Сприймання-розуміння усної інформації.</p> <p>Аналіз та інтерпретація почутого.</p> <p>– розвиток умінь запитувати і відповідати на запитання за змістом прослуханих текстів; визначати послідовність подій, головного героя; виокремлювати цікаву для себе інформацію; визначати тему твору; брати участь в обговоренні інформації, яка зацікавила;</p> <p>– розвиток умінь розпізнавати ключові слова і фрази в усному повідомленні;</p> <p>Формування умінь висловлювати оцінювальні судження:</p> <p>– вербалізація своїх перших вражень щодо прослуханого: що сподобалось, здивувало, який настрій викликав твір і т. ін.;</p> <p>– висловлення власної думки про факти, події у сприйнятому на слух тексті.</p>
<p><i>підтримує</i> діалог з учителем, однокласниками на основі прослуханого; [3 МОВ 1.6], [3 МОВ 1.6], [3 МОВ 1.7]</p> <p><i>користується</i> формулами мовленнєвого етикету; <i>дотримується</i> правил спілкування, найважливіших правил літературної вимови. [3 МОВ 1.6], [3 МОВ 1.7]</p>	<p>Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення, етикетними нормами культури спілкування.</p>
<p>Досліджуємо і взаємодіємо з текстами різних видів (протягом року)</p>	
<p><i>самостійно читає, практично розрізняє</i> художні, науково-художні тексти, <i>визначає</i> їх особливості та мету опрацювання, <i>перераховує</i> ознаки, які вказують на приналежність тексту до</p>	<p>Сприймання і практичне розрізнення текстів різних видів (художні, науково-художні).</p> <p>Дослідження побудови і змісту художнього тексту:</p>

<p>художнього чи науково-художнього; [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.5]</p> <p><i>відповідає</i> на запитання щодо прочитаного твору; [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.4]</p> <p><i>знаходить і пояснює</i> зв'язки між реченнями, абзацами і частинами тексту; [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.4]</p> <p><i>самостійно визначає</i> послідовність подій у творі; [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.4]</p> <p><i>самостійно складає</i> план до невеликих за обсягом і нескладних за будовою художніх текстів; [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.6]</p> <p><i>користується</i> планом і малюнками для переказу прочитаного;</p> <p><i>установлює</i> (із допомогою вчителя і самостійно) причиново-наслідкові зв'язки; [3 МОВ 2.2]</p> <p><i>визначає</i> у творах елементи розповіді, описи; [3 МОВ 2.2]</p> <p><i>визначає</i> у структурі епічного твору початок, основну частину, кінцівку; <i>пояснює</i> їх взаємозв'язок після аналізу твору; [3 МОВ 2.2]</p> <p><i>самостійно знаходить</i> слова, вислови, речення, які є ключовими для розуміння подій, характеристики персонажів (самостійно та з допомогою вчителя); [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.3]</p> <p><i>самостійно визначає</i> тему твору; основну думку – з допомогою вчителя; [3 МОВ 2.4]</p> <p><i>самостійно переказує</i> текст (детально, стисло, вибірково); [3 МОВ 2.7]</p> <p><i>розпізнає, називає, виділяє</i> в художньому тексті яскраві, образні вислови, художні описи природи, зовнішності людини, інших живих істот; <i>пояснює</i> їх роль у творі; [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.3]</p> <p><i>знаходить</i> у тексті самостійно і з допомогою вчителя слова, які мають переносне значення, порівняння, епітети, метафори (без вживання термінів); <i>пояснює</i> їх роль у тексті, <i>використовує</i> у власному мовленні; [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.3]</p> <p><i>визначає</i> з допомогою вчителя настроїв, загальну тональність твору; [3 МОВ 2.4]</p>	<p>1) смисловий і структурний аналіз тексту:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розвиток умінь відповідати на запитання за змістом прочитаних текстів; – знаходження в тексті зв'язків між реченнями, абзацами і частинами тексту та пояснення їх; – самостійне визначення послідовності подій у творі; – самостійне складання простого плану до невеликих за обсягом і нескладних за будовою оповідань; – користування планом для переказу прочитаного твору; – установлення причиново-наслідкових зв'язків; – формування умінь розрізняти у творах елементи розповіді, опису; – орієнтування у структурі тексту: зачин (початок), основна частина, кінцівка; – формування умінь знаходити в тексті слова, вислови, речення, які є ключовими для розуміння тексту, характеристики персонажів; самостійно визначати тему твору та основну думку з допомогою вчителя; співвідносити головну думку прочитаного із заголовком, прислів'ям, ілюстраціями; – розвиток умінь застосовувати різні види переказу відповідно до мети (докладний, стислий, вибірковий); <p>2) дослідження засобів художньої виразності:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розвиток умінь виділяти в тексті яскраві, точні, образні вислови, художні описи, з'ясувати їх роль у творі: допомагають передати загальну емоційну тональність твору, відтворити в уяві картини природи, її стан, місце події; показати зміну емоційного настрою персонажів та ін.; – розширення і поглиблення уявлень про епітет, порівняння, метафору; їх роль у тексті; – самостійне знаходження у тексті слів, що мають переносне значення, пояснення їх значень на прикладах; – використання у власному мовленні засобів художньої виразності;
<p><i>розрізняє, правильно називає</i> жанри творів, що опрацьовувалися під час навчання (практично); [3 МОВ 2.1]</p> <p><i>самостійно визначає</i> жанрові ознаки казок про тварин, віршів, оповідань; [3 МОВ 2.1] <i>визначає</i> жанрові ознаки героїко-фантастичних казок, байок, п'єс із допомогою вчителя; [3 МОВ 2.1]</p> <p><i>самостійно визначає</i> головних персонажів; <i>пояснює</i>, які вчинки персонажів є позитивними, а які негативними; [3 МОВ 2.3] <i>самостійно ставить запитання</i> до тексту; [3 МОВ 2.4]</p> <p><i>висловлює</i> здогадки щодо орієнтовного змісту</p>	<ul style="list-style-type: none"> – формування умінь визначати настроїв, загальну тональність твору; <p>3) дослідження жанрових особливостей:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розвиток умінь самостійно визначати, усвідомлювати жанрові особливості творів, що вивчалися; – розширення та поглиблення знань та умінь про жанрові особливості казок про тварин, віршів (наявність рими, ритму, поділ на строфи – без вживання терміну), оповідань; – спостереження за структурними особливостями героїко-фантастичних казок

<p>твору, можливого розвитку подій (до і під час читання); [3 МОВ 2.1]</p> <p><i>розуміє</i> авторську позицію: як автор ставиться до зображуваних подій і вчинків персонажів (з допомогою вчителя); [3 МОВ 2.3], [3 МОВ 2.4]</p> <p><i>висловлює</i> оцінні судження морального й естетичного характеру про події, вчинки персонажів, описи у художньому творі; [3 МОВ 2.3], [3 МОВ 2.4]</p> <p><i>самостійно орієнтується</i> у фактичному змісті твору, <i>знаходить і пояснює</i> у ньому слова-терміни; [3 МОВ 2.2]</p> <p><i>визначає</i> тему прочитаного тексту; [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.2]</p> <p><i>виділяє, пояснює</i> зміст графічного матеріалу; [3 МОВ 2.6]</p> <p><i>поділяє</i> текст на смислові частини, <i>встановлює</i> між ними зв'язки, <i>виокремлює</i> новий науково-пізнавальний матеріал (з допомогою вчителя); <i>самостійно складає</i> словесний, малюнковий план до невеликих за обсягом і нескладних за будовою науково-художніх текстів;</p> <p><i>передає</i> зміст тексту; [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.6]</p> <p><i>перетворює</i> текстову інформацію у графічну (схеми, таблиці); [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.6]</p> <p><i>висловлює</i> особисте ставлення до прочитаного. [3 МОВ 2.4]</p>	<p>(таємничі, зачаровані, незвичайні місця, предмети, істоти; надзвичайна сила, дивовижні перетворення та ін.), байок (невеликий за обсягом, здебільшого віршований твір, у якому в гумористичній, алегоричній формі зображуються людські вчинки, характери, недоліки), п'єс (драматичний твір, написаний для вистави);</p> <ul style="list-style-type: none"> – розвиток умінь правильно визначати і називати головного персонажа твору, аналізувати їхні вчинки, мотиви поведінки; <p>4) діалогічна взаємодія з текстом:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розвиток умінь самостійно ставити запитання за змістом тексту про факт, подію, час, місце події, героїв твору; – розвиток умінь висловлювати смислові здогадки щодо орієнтовного змісту твору, можливого розвитку подій з опорою на заголовок, ілюстрації, ключові слова; шляхом відповідей на запитання, які виникають у читача по ходу вдумливого читання твору; – ставлення письменника до зображуваних подій і вчинків персонажів; – розвиток умінь висловлювати оцінні судження, почуття щодо подій, вчинків персонажів, описів у художньому творі. <p>Дослідження побудови і змісту науково-художнього тексту.</p> <ul style="list-style-type: none"> – орієнтування у фактичному змісті твору, знаходження і пояснення слів-термінів; – самостійне визначення теми науково-художнього тексту; – формування умінь виділяти, усвідомлювати зміст графічного матеріалу: схем, таблиць, діаграм; пояснювати, до яких частин тексту вони відносяться; – розвиток умінь самостійно здійснювати смислову компресію текстового матеріалу: визначати і поділяти текст на смислові частини, добирати заголовки, складати словесний і малюнковий план, відтворювати зміст тексту з опорою на види плану; – формування умінь створювати нескладні схеми, таблиці з метою ілюстративного супроводу відповідного текстового матеріалу (з допомогою вчителя); – розвиток умінь висловлювати власне ставлення до змісту: пояснювати, які факти в науково-художньому тексті зацікавили найбільше, чим саме; що було новим та ін.
Оволодіваємо прийомами роботи з дитячою книжкою (протягом року)	
<p><i>практично розрізняє</i> дитячі книжки з текстами різних видів, називає основні теми дитячого читання; [3 МОВ 2.5], [3 МОВ 2.4]</p> <p><i>самостійно розглядає та прогнозує</i> орієнтовний зміст незнайомої книжки з</p>	<p>Розрізнення дитячих книжок, які містять різножанрові, різнотематичні художні твори, науково-пізнавальні тексти, довідкову літературу, дитячу періодику.</p> <p>Прогнозування орієнтовного змісту дитячої</p>

<p>опорою на ключові слова, ілюстративний та довідково-інформаційний апарат; [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.5]</p> <p><i>пояснює</i>, які дитячі книжки найбільше подобається читати; формулює свій читацький запит у бібліотеці; [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.5]</p> <p><i>самостійно здійснює вибір</i> дитячих книжок відповідно до власних читацьких інтересів; [3 МОВ 2.5]</p> <p><i>користується</i> під час вибору книжок, різними інформаційними ресурсами дитячої бібліотеки (самостійно та з допомогою дорослого); [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.5] <i>висловлює</i> емоційно-оцінні враження про прочитану книжку; [3 МОВ 2.3], [3 МОВ 2.4] <i>складає</i> короткий відгук на прочитану книжку (усно, з допомогою вчителя). [3 МОВ 3.1], [3 МОВ 3.3]</p>	<p>книжки з опорою на ключові слова, структурні елементи книжки, опрацьовані в попередніх класах, а також на анотацію, відомості про письменника, заголовки розділів (наприклад, в повісті-казці); вербалізація своїх припущень у короткому зв'язному висловленні.</p> <p>Формування умінь усно оформляти свій читацький запит за таким алгоритмом: автор, назва книжки, енциклопедії; тема читання.</p> <p>Усвідомлений вибір дитячої книжки (книжок) з числа запропонованих бібліотекарем; вибір потрібної книжки у відкритому фонді бібліотеки (із застосуванням знання алфавіту).</p> <p>Користування різноматематичними книжковими виставками, рекламними плакатами, Інтернет-ресурсами бібліотеки.</p> <p>Розвиток умінь висловлювати власні враження щодо прочитаної книжки: ділитися з однолітками, дорослими думками, що саме найбільше сподобалося; переконливо пояснювати, чому цю книжку варто прочитати, чим вона цікава, які емоції викликала, які події, описані в книжці, нагадали ситуації із власного життєвого досвіду та ін.</p> <p>Навчання складати короткий відгук на прочитану книжку за алгоритмом.</p>
<p>Досліджуємо і взаємодіємо з медіапродукцією (орієнтовно 13 годин)</p>	
<p><i>знає і пояснює</i> значення поняття медіа; [3 МОВ 2.2]</p> <p><i>розрізняє</i> види медіа за джерелами і способами одержання інформації; [3 МОВ 2.2]</p> <p><i>аналізує</i> медіатексти за критеріями-факти і судження про них; [3 МОВ 2.2]</p> <p><i>формулює</i> висновки за прочитаним, побаченим; [3 МОВ 2.2]</p> <p><i>знає</i> правила безпечної поведінки в Інтернеті;</p> <p><i>створює</i> (за вибором) медіа-продукт і пояснює свій вибір; [3 МОВ 2.7], [3 МОВ 2.3], [3 МОВ 2.1]</p> <p><i>пояснює</i> роль ілюстрації як джерела розуміння тексту. [3 МОВ 2.4]</p>	<p>Сприймання, аналіз, інтерпретація, рефлексія різних видів медіа-продукції: візуальної (текст, малюнок, фотографія); аудіальної (музика, радіо); аудіовізуальної (ТБ, кіно, анімація Інтернет, гаджети); практичні роботи з ілюстрування медіатекстів; створення медіапродуктів до важливих дат і подій (в країні, в родині, класі).</p> <p>Рольові ігри: диктор, журналіст, розповіджувач візуальної інформації.</p>
<p>Перетворюємо та інсценізуємо прочитане; створюємо власні тексти (орієнтовно 17 годин)</p>	
<p><i>придумує</i> словесну картину за прочитаним твором; [3 МОВ 2.7]</p> <p><i>виразно виражає</i> себе у групових і колективних інсценізаціях прочитаного;</p>	<p>Завдання на розвиток уяви в зв'язку з прочитаним, власними спостереженнями; вправи на комбінування, акцентування якоїсь виразної, незвичайної ознаки; заохочення до</p>
<p><i>доповнює</i> тексти (за орієнтирами вчителя); <i>продовжує</i> діалог; [3 МОВ 2.7]</p> <p><i>придумує</i> текст за аналогією до прочитаного; <i>творчо переказує</i> прочитане. [3 МОВ 3.1], [3</p>	<p>відкриття невидимих і непочутих у процесі читання дійств;</p> <p>Інтерпретація ілюстрацій до текстів; придумування словесних</p>

МОВ 3.4], [3 МОВ 3.2]	картин; аналіз тексту (абзацу) з метою його доповнення, розширення (з допомогою вчителя); пошуку незвичних образів, слів; висловів; створення ситуацій вибору учнями творчих завдань за темою уроку. Індивідуальне і колективне складання нових кінцівок прочитаних казок, оповідань; знаходження рим у віршах, придумування ланцюжків римованих слів; створення творчих переказів і творів за аналогією; складання розповідей від імені одного з персонажів; практичне засвоєння (у співпраці з вчителем) прийомів складання казок, загадок, лічилок; (ігрові ситуації за прочитаним; «Живі» картини, сценки, інсценізація текстів); виконання творчих завдань на основі сприймання різних творів мистецтва (з допомогою вчителя).
-----------------------	---

МАТЕМАТИЧНА ГАЛУЗЬ МАТЕМАТИКА

1-2 класи (140 годин на рік, з них 25 – резервних, 4 години на тиждень)

3 класи (175 годин на рік, з них 30 – резервних, 5 годин на тиждень)

Пояснювальна записка

Метою навчання математики є різнобічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій засобами математичної діяльності, формування математичної й інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- формування в учнів розуміння ролі математики в пізнанні явищ і закономірностей навколишнього світу;
- формування у дітей досвіду використання математичних знань та способів дій для розв'язування навчальних і практичних задач;
- розвиток математичного мовлення учнів, необхідного для опису математичних фактів, відношень і закономірностей;
- формування в учнів здатності міркувати логічно, оцінювати коректність і достатність даних для розв'язування навчальних і практичних задач.

Реалізація мети і завдань **початкового курсу математики** здійснюється за такими **змістовими лініями**: «Числа, дії з числами. Величини», «Геометричні фігури», «Вирази, рівності, нерівності», «Робота з даними», «Математичні задачі дослідження».

Змістова лінія **«Числа, дії з числами. Величини»** охоплює вивчення у 1 - 3 класах питань нумерації цілих невід'ємних чисел у межах мільйона; формування навичок виконання арифметичних дій додавання і віднімання, множення і ділення; ознайомлення на практичній основі зі звичайними дробами; вимірювання величин; оперування величинами.

Змістова лінія **«Вирази, рівності, нерівності»** спрямована на формування в учнів уявлень про математичні вирази - числові та зі змінною; рівності і рівняння; числові нерівності та нерівності зі змінною; про залежність результату арифметичної дії від зміни одного з її компонентів. Ця змістова лінія є пропедевтичною до вивчення алгебраїчного матеріалу.

Змістова лінія **«Геометричні фігури»** націлена на розвиток в учнів просторових уявлень; формування здатності розрізняти геометричні фігури за їх істотними ознаками; формування практичних умінь будувати, креслити, моделювати й конструювати геометричні фігури від руки та за допомогою простих креслярських інструментів. Ця змістова лінія має пропедевтичний характер.

Змістова лінія **«Робота з даними»** передбачає ознайомлення учнів на практичному рівні з найпростішими способами виділення і впорядкування даних за певною ознакою.

Змістова лінія «Математичні задачі і дослідження» спрямована на формування в учнів здатності розпізнавати практичні проблеми, що розв'язуються із застосуванням математичних методів, на матеріалі сюжетних, геометричних і практичних задач, а також у процесі виконання найпростіших навчальних досліджень.

До програми кожного класу подано **орієнтовний перелік** додаткових тем для розширеного вивчення курсу. Додаткові теми не є обов'язковими для вивчення. Учитель може обрати окремі теми із пропонувананих або дібрати теми самостійно з огляду на методичну доцільність та пізнавальні потреби учнів. Результати вивчення додаткових тем не підлягають оцінюванню.

Досвід математичної діяльності застосовується у вивченні інших предметів (освітніх галузей) шляхом використання учнями математичних методів чи інших засобів для пізнання дійсності. Рекомендовано раз на два тижні проводити уроки для організації та виконання міжпредметних навчальних проєктів, міні-досліджень тощо.

1 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Числа, дії з числами. Величини (орієнтовно 13годин)	
<p><i>відтворює</i> послідовність чисел у межах сотні; [1 МАО 4.2] <i>читає і записує</i> числа, <i>утворює</i> числа різними способами; [1 МАО 4.2] <i>визначає</i> десятки й одиниці у складі двоцифрового числа; [1 МАО 4.1] <i>порівнює</i> числа різними способами; [1 МАО 4.2] <i>виконує</i> додавання та віднімання на основі нумерації чисел; [1 МАО 4.3] <i>розуміє</i> сутність арифметичних дій додавання і віднімання; [1 МАО 4.1] <i>прогнозує</i> результат додавання та віднімання; [1 МАО 1.3] <i>володіє</i> навичками додавання і віднімання одноцифрових чисел у межах 10; [1 МАО 4.3] <i>використовує</i> у мовленні назви компонентів та результатів арифметичних дій додавання і віднімання; [1 МАО 4.3] <i>коментує</i> виконання обчислень; [1 МАО 2.3], [1 МАО 4.3] <i>знаходить</i> число, яке на кілька одиниць більше (менше) за дане; [1 МАО 4.3]</p> <p><i>розуміє</i> сутність різницевого порівняння чисел; [1 МАО 4.3] <i>знаходить</i>, на скільки одне число більше або менше за інше; [1 МАО 4.3] <i>користується</i> в обчисленнях переставним законом додавання; [1 МАО 4.3]</p>	<p>Числа 1 -10. Число 0. Десяток. Числа 11 -100. Арифметичні дії додавання і віднімання. Додавання і віднімання чисел у межах 10. Назви компонентів та результатів додавання і віднімання. Збільшення (зменшення) числа на кілька одиниць. Різницеве порівняння. Переставний закон додавання. Взаємозв'язок між додаванням і відніманням. Знаходження невідомого доданка. Величини: довжина, маса, місткість, час. Гроші</p>
<p><i>встановлює</i> взаємозв'язок між діями додавання і віднімання, <i>використовує</i> його під час обчислень; [1 МАО 1.2] <i>визначає</i> невідомий компонент дії додавання і <i>знаходить</i> його значення; [1 МАО 4.8], [1 МАО 4.1] <i>вимірює</i> і <i>порівнює</i> величини: довжину, масу, місткість; [1 МАО 1.1], [1 МАО 4.7] <i>використовує</i> короткі позначення величин (сантиметр - см, дециметр - дм, метр - м); маси (кілограм - кг); місткості (літр - л); часу (година - год, доба, тиждень); [1 МАО 4.7]</p>	

<p><i>додає і віднімає</i> іменовані числа, подані в одних одиницях величини; [1 MAO 4.3] <i>користується</i> інструментами й допоміжними засобами для вимірювання величин; [1 MAO 4.7] <i>користується</i> годинником (у межах цілих годин) і календарем для відстеження подій у своєму житті, спостережень у природі тощо; [1 MAO 4.7] <i>оперує</i> грошима в уявному (ігровому) процесі купівлі-продажу, <i>використовує</i> їх короткі позначення (гривня - грн, копійка - к.) [1 MAO 4.3]</p>	
Вирази, рівності, нерівності (орієнтовно 9 годин)	
<p><i>читає і записує</i> математичні вирази: сума і різниця; [1 MAO 4.8] <i>обчислює</i> значення виразів на 1 - 2 дії; [1 MAO 4.3] <i>встановлює</i> відношення рівності й нерівності міжчислами й числовими виразами [1 MAO 4.2], [1 MAO 4.8]</p>	<p>Сума. Різниця. Вирази на 1 - 2 дії. Числові рівності і нерівності.</p>
Геометричні фігури (орієнтовно 9 годин)	
<p><i>орієнтується</i> на площині і в просторі, описує або зображає схематично розміщення, напрямки і рух об'єктів; [1 MAO 4.4] <i>розпізнає</i> геометричні фігури за істотними ознаками; [1 MAO 4.5] <i>співвідносить</i> реальні об'єкти з моделями та зображеннями геометричних фігур; [1 MAO 1.1], [1 MAO 4.5] <i>моделює</i> геометричні фігури; [1 MAO 4.6] <i>вимірює</i> довжину відрізка; [1 MAO 4.7] <i>креслить</i> відрізки заданої довжини [1 MAO 4.6]</p>	<p>Трикутник, чотирикутник, квадрат, круг. Точка, пряма, промінь, відрізок, ламана. Куб, куля, циліндр, конус, піраміда.</p>
Математичні задачі і дослідження (протягом року)	
<p><i>розв'язує</i> прості сюжетні задачі, які є моделями реальних ситуацій; [1 MAO 3.1], [1 MAO 2.2] <i>створює</i> допоміжну модель задачі різними способами; [1 MAO 2.1] Прості сюжетні, в тому числі компетентнісно-зорієнтовані задачі. <i>оцінює</i> з допомогою вчителя правильність розв'язання задачі; [1 MAO 3.3], [1 MAO 3.4] <i>складає</i> прості сюжетні задачі; [1 MAO 1.2] <i>виконує</i> елементарні дослідження математичних закономірностей з допомогою вчителя [1 ПРО 1.1 -16]</p>	<p>Навчальні дослідження</p>
Робота з даними (орієнтовно 7 годин)	
<p><i>читає</i> дані, вміщені на схематичному рисунку, в таблиці; [1 MAO 2.1] <i>вносить</i> дані до схем; [1 MAO 2.1] <i>користується</i> даними під час розв'язування практично зорієнтованих задач і в практичних ситуаціях. [1 MAO 2.1], [1 MAO 2.3]</p>	<p>Виділення і впорядкування даних за певною ознакою.</p>
<p>Додаткові теми: Ознаки і властивості об'єктів. Спільні та відмінні ознаки, істотні ознаки. Об'єднання</p>	

<p>об'єктів у групу за спільною ознакою (узагальнення). Розбиття групи об'єктів на підгрупи за спільною ознакою (класифікація). Додавання і віднімання двоцифрових чисел без переходу через розряд. Заміна більших одиниць величини меншими. Заміна менших одиниць величини більшими. Використовує співвідношення між одиницями величини при виконанні математичних та практичних завдань. Істинні та хибні (правильні і неправильні) висловлювання. Симетрія в геометричних фігурах. Коло. Моделювання змісту завдань за допомогою рисунків, графів, таблиць. Прості задачі на знаходження невідомого зменшуваного, від'ємника. Задачі на знаходження суми трьох доданків. Задачі з логічним навантаженням. Лінійні діаграми, таблиці.</p>	
---	--

2 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Числа, дії з числами. Величини (протягом року)	
<p><i>відтворює</i> послідовність чисел у межах сотні; [2 MAO 4.2] <i>Нумерація</i> чисел першої сотні <i>подає і записує</i> числа, утворює числа різними способами; [2 MAO 4.2] <i>порівнює</i> числа різними способами; [2 MAO 4.2] <i>визначає</i> розрядний склад двоцифрового числа; [2 MAO 4.2] <i>подає</i> числа у вигляді суми розрядних доданків; [2 MAO 4.2] <i>виконує</i> додавання та віднімання на основі нумерації чисел; [2 MAO 4.3] <i>володіє</i> навичками додавання і віднімання чисел у межах 100; [2 MAO 4.3] <i>обчислює</i> усно зручним для себе способом; [2 MAO 4.3] <i>прогнозує</i> результат додавання та віднімання; [2 MAO 1.3] Додавання і віднімання чисел у межах 100. <i>перевіряє</i> правильність обчислень; [2 MAO 3.4] <i>визначає</i> невідомий компонент дії віднімання і <i>знаходить</i> його значення; [2 MAO 4.3], [2 MAO 4.8] <i>коментує</i> виконання обчислень; [2 MOB 1.6] <i>розуміє</i> сутність дій множення і ділення; [2 MAO 4.1] <i>використовує</i> у мовленні назви компонентів та результатів Знаходження невідомого компонента дії віднімання дій множення і ділення; [2 MOB 1.6]</p>	<p>Арифметичні дії множення і ділення. Назви компонентів та результатів множення і ділення. Взаємозв'язок між множенням і діленням. Переставний закон множення. Особливі випадки множення і ділення. Табличне множення і ділення. Збільшення або зменшення числа у кілька разів. Відношення кратного порівняння. Знаходження невідомого компонента дій множення і ділення Величини: довжина, маса, місткість, час. Гроші</p>

<p><i>використовує</i> в обчисленнях взаємозв'язок між множенням і діленням [2 MAO 4.8], [2 MAO 3.2]</p> <p><i>використовує</i> в обчисленнях переставний закон множення, взаємозв'язок між множенням і діленням, правила множення і ділення з числами 1 і 0, ділення рівних чисел; [2 MAO 3.2], [2 MAO 4.3]</p> <p><i>розуміє</i> неможливість ділення на нуль; [2 MAO 4.3]</p> <p><i>застосовує</i> в обчисленнях знання таблиць множення чисел 2 і 3 та відповідних випадків ділення; [2 MAO 4.3]</p> <p><i>обчислює</i> значення виразів, що містять інші табличні випадки множення і ділення, з опорою на таблиці; [2 MAO 4.3]</p> <p><i>прогнозує</i> результат множення і ділення, [2 MAO 1.3]</p> <p><i>перевіряє</i> правильність обчислень; [2 MAO 3.3], [2 MAO 3.4]</p> <p><i>знаходить</i> число, яке у кілька разів більше (менше) за дане; [2 MAO 4.3]</p> <p><i>розуміє</i> сутність кратного порівняння чисел; [2 MAO 4.3]</p> <p><i>обчислює</i> результат кратного порівняння чисел; [2 MAO 4.3]</p> <p><i>визначає</i> невідомий компонент дій множення і ділення, <i>обчислює</i> його значення; [2 MAO 4.8]</p> <p><i>коментує</i> виконувані дії; [2 MOB 1.6]</p> <p><i>вимірює і порівнює</i> величини: довжину, масу, місткість, час, <i>використовує</i> їх короткі позначення (міліметр - мм, сантиметр - см, дециметр - дм, метр - м); маси (кілограм - кг, центнер - ц); місткості (літр - л); часу (хвилина - хв, година - год, доба, тиждень); [2 MAO 1.1], [2 MAO 4.7]</p> <p><i>користується</i> інструментами для вимірювання величин; [2 MAO 4.7]</p> <p><i>користується</i> годинником і календарем для визначення часу та планування своєї діяльності, спостережень за явищами природи тощо; [2 MAO 4.7]</p> <p><i>оперує</i> грошима в уявному процесі купівлі-продажу та в практичній діяльності, <i>використовує</i> їх короткі позначення [2 MAO 4.3]</p>	
Вирази, рівності, нерівності (орієнтовно 11 годин)	
<p><i>записує</i> математичні твердження, подані в текстовій формі, з використанням математичних символів; [2 MAO 2.1]</p> <p><i>встановлює</i> відношення рівності й нерівності між числами й числовими виразами; [2 MAO 4.2], [2 MAO 4.8]</p>	<p>Числові вирази. Буквені вирази. Числові рівності. Числові нерівності.</p>

<p><i>знаходить</i> значення числового виразу та буквеного виразу із заданим значенням букви; [2 MAO 4.3], [2 MAO 4.8]</p> <p><i>встановлює</i> залежності між компонентами і результатом арифметично дії; [2 MAO 4.8]</p> <p><i>застосовує</i> правило порядку виконання дій у виразах без дужок та з дужками [2 MAO 4.3]</p>	
<p>Геометричні фігури (орієнтовно 13 годин)</p>	
<p><i>орієнтується</i> на площині і в просторі, описує або зображає схематично розміщення, напрямки і рух об'єктів; [2 MAO 4.4]</p> <p><i>розпізнає і класифікує</i> геометричні фігури за істотними ознаками; [2 MAO 4.1], [2 MAO 4.5]</p> <p><i>співвідносить</i> реальні об'єкти з моделями геометричних фігур; [2 MAO 1.1], [2 MAO 4.5]</p> <p><i>називає</i> елементи геометричних фігур; [2 MAO 4.5]</p> <p><i>моделює</i> геометричні фігури; [2 MAO 4.6]</p> <p><i>креслить</i> відрізки заданої довжини; [2 MAO 4.6]</p> <p><i>будує</i> прямокутник (квадрат) на аркуші в клітинку; [2 MAO 4.6]</p> <p><i>розрізняє</i> круг і коло; [2 MAO 4.5]</p> <p><i>вимірює</i> сторони геометричних фігур; [2 MAO 4.7]</p> <p><i>обчислює</i> довжину ламаної, периметр многокутника [2 MAO 4.71, [2 MAO 4.31]</p>	<p>Геометричні фігури об'ємні та плоскі. Прямокутник. Квадрат. Круг. Коло.</p>
<p>Математичні задачі і дослідження (протягом року)</p>	
<p><i>розв'язує</i> прості і складені сюжетні задачі, у тому числі задачі з геометричним змістом; [2 MAO 2.3]</p> <p><i>створює</i> допоміжну модель задачі різними способами; [2 MAO 2.1]</p> <p><i>обирає</i> числові дані, необхідні і достатні для відповіді на запитання; [2 MAO 2.3]</p> <p><i>планує</i> розв'язування (розв'язання) сюжетної задачі; [2 MAO 2.2]</p> <p><i>створює</i> математичну модель задачі; [2 MAO 2.3]</p> <p><i>оцінює</i> з допомогою вчителя правильність розв'язку задачі; [2 MAO 3.3], [2 MAO 3.4]</p> <p><i>шукає</i> різні способи розв'язування (розв'язання задачі); [2 MAO 3.2]</p> <p><i>складає</i> сюжетні задачі на одну і дві дії; [2 MAO 1.2]</p> <p><i>виконує</i> елементарні дослідження математичних закономірностей і залежностей з допомогою вчителя [2 ПРО 1.1 - 1.61]</p>	<p>Прості та складені сюжетні задачі, в тому числі геометричні, компетентнісно-зорієнтовані. Навчальні дослідження.</p>
<p>Робота з даними (орієнтовно 8 годин)</p>	
<p><i>виділяє</i> дані, вміщені в таблицях, графах, на схемах, лінійних діаграмах; [2 MAO 2.1]</p> <p><i>вносить</i> дані до таблиць; [2 MAO 2.1]</p> <p><i>визначає</i>, чи достатньо даних для розв'язання проблемної ситуації; [2 MAO 3.1]</p>	<p>Виділення і впорядкування даних за певною ознакою.</p>

<p><i>користується</i> даними під час розв'язування практично зорієнтованих задач, в інших життєвих ситуаціях. [2 МАО 2.3], [2 ІФО 1.2]</p> <p>Додаткові теми: Раціональні способи додавання і віднімання (порозрядне додавання кількох чисел, прийом округлення кількох доданків тощо). Таблиця Піфагора. Подвійні числові нерівності. Рівняння з одним невідомим. Нестандартні задачі, які розв'язуються способом міркувань без виконання арифметичних дій; способом добору; процесуальні задачі; задачі на опрацювання даних, отриманих у процесі спостережень подій навколишнього світу (в житті суспільства, школи, природні явища). «Магічні фігури». Математичні ребуси. Моделювання описаної в задачі ситуації за допомогою графів або таблиць</p>	
--	--

3 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Числа, дії з числами. Величини (протягом року)	
<p><i>відтворює</i> послідовність чисел у межах тисячі; [3 МАО 4.2]</p> <p><i>читає і записує</i> числа, утворює числа різними способами; [3 МАО 4.2]</p> <p><i>визначає</i> розрядний склад трицифрового числа; [3 МАО 4.2]</p> <p><i>визначає</i> загальну кількість сотень, десятків, одиниць у числі; [3 МАО 4.2]</p> <p><i>подає</i> числа у вигляді суми розрядних доданків; [3 МАО 4.2]</p> <p><i>порівнює</i> числа різними способами; [3 МАО 4.2]</p> <p><i>виконує</i> додавання та віднімання, множення і ділення на основі нумерації чисел; [3 МАО 4.3]</p> <p><i>володіє навичкою</i> усного додавання і віднімання круглих чисел; [3 МАО 4.3]</p> <p><i>обчислює усно</i> зручним для себе способом; [3 МАО 4.3]</p> <p><i>володіє навичкою</i> письмового додавання і віднімання чисел у межах 1000; [3 МАО 4.3]</p> <p><i>прогнозує</i> результат додавання та віднімання, [3 МАО 1.3]</p>	<p>Нумерація чисел у межах тисячі. Додавання і віднімання чисел у межах 1000.</p>

<p><i>перевіряє</i> правильність обчислень; [3 MAO 3.3], [3 MAO 3.4] <i>розуміє</i> сутність арифметичних дій множення і ділення; [3 MAO 4.1] <i>застосовує</i> в обчисленнях переставний закон множення, взаємозв'язок між діями множення і ділення; правила множення і ділення з числами 1 і 0, ділення рівних чисел, множення на 10; [3 MAO 3.2], [3 MAO 4.3] <i>володіє навичкою</i> табличного множення і ділення; [3 MAO 4.3] <i>володіє навичкою</i> позатабличного множення і ділення чисел у межах тисячі; [3 MAO 4.3] <i>виконує</i> ділення з остачею; [3 MAO 4.3] <i>розуміє</i>, що остача має бути меншою за дільник; [3 MAO 4.3] <i>перевіряє</i> правильність ділення з остачею; [3 MAO 3.3], [3 MAO 3.4] <i>застосовує</i> прийоми раціональних обчислень; [3 MAO 3.2] <i>прогнозує</i> результат множення і ділення, [3 MAO 1.3] <i>перевіряє</i> правильність обчислень; [3 MAO 3.3], [3 MAO 3.4]</p>	<p>Множення і ділення чисел. Табличне множення і ділення. Особливі випадки множення і ділення. Позатабличне множення і ділення.</p>
<p><i>розуміє</i> сутність кратного порівняння чисел; [3 MAO 4.3] <i>обчислює</i> результат кратного порівняння чисел; [3 MAO 4.3] <i>знаходить</i> число, яке у кілька разів більше/менше за дане; [3 MAO 4.3] <i>застосовує</i> в обчисленнях правила знаходження невідомих компонентів арифметичних дій; [3 MAO 4.8] <i>розуміє спосіб</i> утворення частини як однієї з кількох рівних частин цілого; [3 MAO 4.2] <i>розуміє</i> поняття чисельник і знаменник дроби; [3 MAO 4.1] <i>читає і записує</i> частини у вигляді дроби з чисельником 1; [3 MAO 4.2] <i>порівнює</i> дроби з чисельником 1 за допомогою засобів наочності; [3 MAO 4.2] <i>застосовує</i> в обчисленнях правило знаходження частини від числа та числа за величиною його частини [3 MAO 3.2], [3 MAO 4.3]</p>	<p>Відношення кратного порівняння. Збільшення або зменшення числа у кілька разів. Знаходження невідомого компоненту множення і ділення. Частини величини. Дріб з чисельником 1. Порівняння дробів з чисельником Знаходження частини від числа. Знаходження числа за величиною його частини. Величини: довжина, маса, місткість, час.</p>

<p><i>знає</i> одиниці вимірювання довжини (сантиметр, дециметр, метр); маси (кілограм, центнер), місткості (літр); часу (доба, тиждень, година, хвилина, секунда), проміжки часу (місяць, рік) та співвідношення між ними; [3 MAO 1.1], [3 MAO 4.7]</p> <p><i>користується знанням</i> співвідношень між величинами у навчально-пізнавальних і практичних ситуаціях; [3 MAO 4.3]</p> <p><i>вимірює і порівнює</i> величини: довжину, масу, місткість, час; [3 MAO 4.2], [3 MAO 4.7]</p> <p><i>обирає</i> доцільну мірку для вимірювання величини; [3 MAO 4.7]</p> <p><i>користується</i> для вимірювання величин інструментами, приладами та іншими засобами; [3 MAO 4.7]</p> <p><i>перетворює</i> величини, виражені в двох одиницях найменувань; [3 MAO 4.3], [3 MAO 4.7]</p> <p><i>виконує</i> арифметичні дії з іменованими числами; [3 MAO 4.3]</p> <p><i>визначає</i> в навчальних і практичних ситуаціях групи взаємопов'язаних величин; [3 MAO 1.2]</p>	
<p><i>розуміє</i>, що ситуація купівлі – продажу описується за допомогою трійки взаємопов'язаних величин: ціна, кількість, вартість; [3 MAO 1.2]</p> <p><i>розуміє</i>, що робота описується за допомогою трійки взаємопов'язаних величин: продуктивність праці, час роботи, загальний виробіток; [3 MAO 1.2]</p> <p><i>застосовує</i> для розв'язування практичних задач правила знаходження однієї з величин за двома відомими іншими; [3 MAO 1.2]</p> <p><i>користується знанням</i> залежності між величинами у навчальних і практичних ситуаціях, [3 MAO 1.2]</p> <p><i>прогнозує</i> очікуваний результат; [3 MAO 1.3]</p> <p><i>зіставляє</i> одержаний результат із прогнозованим; [3 MAO 3.3]</p> <p><i>розуміє</i> сутність периметра многокутника; [3 MAO 4.7],</p> <p><i>користується</i> формулою обчислення периметра прямокутника (квадрата) в навчальних і практичних ситуаціях [3 MAO 4.3]</p>	<p>Дії з величинами. Групи взаємопов'язаних величин. Взаємопов'язані величини, які характеризують ситуацію купівлі – продажу; роботу. Залежність величин. Периметр многокутника. Периметр прямокутника (квадрата).</p>
Вирази, рівності, нерівності, рівняння (орієнтовно 12 годин)	

<p><i>читає і записує</i> математичні вирази, подані в текстовій формі, з використанням математичних символів; [3 MAO 2.1], [3 MAO 4.8]</p> <p><i>встановлює</i> відношення рівності й нерівності між числами й числовими виразами; [3 MAO 4.8]</p> <p><i>розрізняє</i> істинні та хибні числові рівності й нерівності; [3 MAO 4.8]</p> <p><i>знаходить</i> значення числового виразу та буквеного виразу із заданим значенням букви; [3 MAO 4.3], [3 MAO 4.8]</p> <p><i>застосовує</i> правила порядку виконання дій під час обчислень значень виразів без дужок та з дужками; [3 MAO 4.3]</p> <p><i>розуміє</i> сутність понять «рівняння», «розв'язок рівняння»; [3 MAO 4.8]</p> <p><i>розв'язує</i> рівняння на основі правил знаходження невідомого компонента арифметичної дії та іншими способами; [3 MAO 4.8]</p> <p><i>розрізняє</i> числові нерівності та нерівності зі змінною; [3 MAO 4.1], [3 MAO 4.8]</p> <p><i>знаходить</i> окремі розв'язки нерівності зі змінною зручним для себе способом [3 MAO 4.3], [3 MAO 4.8]</p>	<p>Математичні вирази: числові і буквені.</p> <p>Числові рівності і нерівності.</p> <p>Правила порядку дій у числових виразах.</p> <p>Рівняння. Розв'язок рівняння.</p> <p>Нерівності зі змінною. Розв'язки нерівності зі змінною.</p>
Геометричні фігури (орієнтовно 11 годин)	
<p><i>орієнтується</i> на площині і в просторі, <i>рухається</i> за визначеним маршрутом; планує маршрут пересування; [3 ГЮ 2.1]</p> <p><i>співвідносить</i> реальні об'єкти з моделями геометричних фігур; [3 MAO 4.5]</p> <p><i>називає</i> елементи геометричних фігур; [3 MAO 4.5]</p> <p><i>моделює</i> геометричні фігури; [3 MAO 4.6]</p> <p><i>будує</i> прямокутник/квадрат; [3 MAO 4.6]</p> <p><i>розрізняє</i> коло і круг, <i>позначає</i> на рисунку елементи кола і круга (центр, радіус, діаметр); [3 MAO 4.5]</p> <p><i>будує</i> за допомогою циркуля коло [3 MAO 4.6]</p>	<p>Геометричні фігури на площині і у просторі.</p>
Математичні задачі і дослідження (протягом року)	
<p><i>розв'язує</i> прості і складені сюжетні задачі, задачі з геометричним змістом, компетентісно зорієнтовані задачі; [3 MAO 3.1], [3 MAO 2.3]</p> <p><i>розв'язує</i> задачі на знаходження четвертого пропорційного, на подвійне зведення до одиниці, на спільну роботу; [3 MAO 1.2], [3 MAO 2.3]</p> <p><i>складає</i> вираз до задачі з буквеними даними; [3 MAO 2.2], [3 MAO 4.8]</p> <p><i>розв'язує</i> прості задачі на визначення тривалості події; [3 MAO</p>	<p>Прості та складені сюжетні задачі.</p> <p>Типові задачі.</p> <p>Задачі геометричного змісту.</p> <p>Компетентісно зорієнтовані задачі.</p> <p>Задачі з буквеними даними.</p> <p>Задачі і дослідження на визначення тривалості події, часу початку та закінчення.</p> <p>Обернені задачі.</p> <p>Процес розв'язування задачі.</p>

<p>3.1], [3 MAO 2.3] <i>розуміє</i> сутність процесу і <i>складає</i> обернені задачі до даної задачі; [3 MAO 2.3] <i>створює</i> допоміжну модель задачі різними способами; [3 MAO 2.1] <i>обирає</i> числові дані, необхідні і достатні для відповіді на запитання задачі; [3 MAO 3.1] <i>планує</i> розв'язування /розв'язання задачі; [3 MAO 2.2] <i>створює</i> математичну модель задачі; [3 MAO 2.3]</p>	
<p><i>перевіряє</i> правильність розв'язку задачі: складає і розв'язує обернену задачу, <i>розв'язує</i> задачу іншим способом тощо; [3 MAO 3.2], [3 MAO 3.4] <i>складає</i> сюжетні задачі; [3 MAO 1.2] <i>виконує</i> елементарні дослідження математичних залежностей з допомогою вчителя; [3 ПРО 1.1 – 1.6] <i>використовує</i> досвід математичної діяльності під час виконання дослідницьких завдань міжпредметного характеру, роботи над навчальними проектами, у проблемних ситуаціях повсякденного життя [3 ПРО 1.1 – 1.6]</p>	<p>Навчальні дослідження.</p>
<p>Робота з даними (орієнтовно 9 годин)</p>	
<p><i>читає</i> нескладні таблиці, <i>зчитує</i> дані з графів, схем, діаграм; [3 MAO 2.1], [3 ІФО 1.2] <i>обирає</i> дані, необхідні і достатні для розв'язання проблемної ситуації; [3 MAO 2.3] <i>вносить</i> дані до таблиць; [3 MAO 2.1] <i>користується</i> даними під час розв'язування практично зорієнтованих задач [3 MAO 2.1], [3 MAO 2.3], [3 ІФО 1.2]</p>	<p>Виділення і впорядкування даних за певною ознакою.</p>

Додаткові теми:

- Раціональні способи позатабличного множення і ділення.
- Ознаки подільності на 2 та 5. Ознака подільності на 10.
- Розв'язування рівнянь, в яких права частина або один з компонентів поданий числовим виразом.
- Розв'язування рівнянь, в яких один з компонентів поданий виразом зі змінною.
- Розв'язування нерівностей зі змінною.
- Складені задачі, що містять збільшення або зменшення числа на/у кілька одиниць, сформульовані у непрямій формі.
- Складені задачі з буквеними даними.
- Розв'язування складених сюжетних задач алгебраїчним методом.
- Нестандартні задачі. «Магічні фігури».
- Добудовує лінійні діаграми.

**ГРОМАДЯНСЬКА ТА ІСТОРИЧНА, СОЦІАЛЬНА ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА,
ПРИРОДНИЧА ОСВІТНІ ГАЛУЗІ
«Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»**

(105 годин на рік, з них 15 – резервних, 3 години на тиждень)

Пояснювальна записка

Зазначені освітні галузі реалізуються в інтегрованому курсі за різними видами інтеграції (тематична, процесуальна, міжгалузева; в межах однієї галузі; на інтегрованих уроках, під час тематичних днів, в процесі проектної діяльності) за активного використання міжпредметних зв'язків, організації різних форм взаємодії здобувачів освіти. Для розв'язання здобувачами освіти практичних завдань у життєвих ситуаціях залучаються навчальні результати з інших освітніх галузей.

Метою навчальної програми «Я досліджую світ» є особистісний розвиток молодших школярів на основі формування цілісного образу світу в процесі засвоєння різних видів соціального досвіду, який охоплює систему інтегрованих знань про природу і суспільство, ціннісні орієнтації в різних сферах життєдіяльності та соціальної практики, способи дослідницької поведінки, які характеризують здатність здобувачів освіти розв'язувати практичні задачі.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- формування дослідницьких умінь, опанування доступних способів пізнання себе, предметів і явищ природи і суспільного життя (спостереження, обстеження, дослід, практична робота, вимірювання, систематизація, класифікація, встановлення логічної та часової послідовності подій, критична оцінка побаченого (почутого), встановлення зв'язків і залежностей в природі і суспільстві, між станом довкілля і діяльністю людини, впливу поведінки на здоров'я та безпеку, залежності результату від докладених зусиль, аналіз наслідків ризикованої поведінки);

- виховання активної позиції щодо громадянської і соціально-культурної належності себе і своєї родини до України, інтересу до пізнання історії та природи свого краю і країни; пошани до символів держави, ініціативної поведінки у громадських акціях, у відзначенні пам'ятних дат і подій;

- розвиток толерантності у соціальній комунікації, ціннісного ставлення до природи та її пізнання, до приватного життя інших людей, усвідомлення правової відповідальності у ситуаціях застосування норм і правил життя в суспільстві, інші соціальні навички щодо взаємодії і співпраці в різних видах діяльності;

- створення умов для самовираження здобувачів освіти у різних видах діяльності, становлення екологічно грамотної та соціально адаптованої особистості.

Тематичну основу курсу складають змістові лінії, які визначені Державним стандартом початкової освіти і охоплюють складники названих вище галузей в їх інтегрованій суті, а саме:

«**Людина**» (пізнання себе, своїх можливостей; здорова і безпечна поведінка);

«**Людина серед людей**» (стандарти поведінки в сім'ї, в суспільстві; моральні норми; навички співжиття і співпраці);

«**Людина в суспільстві**» (громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Пізнання свого краю, історії, символів держави. Внесок українців у світові досягнення);

«**Людина і світ**» (толерантне ставлення до різноманітності світу людей, культур, звичаїв);

«**Людина і природа**» (пізнання природи; взаємозв'язок об'єктів і явищ природи; рукотворний світ людини; відповідальна діяльність людини у природі; роль природничих знань і технологій у житті людини; залежність між діяльністю людини і станом довкілля).

Програма дає змогу вчителю самостійно обирати, добирати дидактичний інструментарій, орієнтуючись на індивідуальні пізнавальні запити і можливості здобувачів освіти (рівень навченості, актуальні стани потреб, мотивів, цілей, сенсорного та емоційно-вольового розвитку). Особливого значення у дидактико-методичній організації навчання надається його зв'язку з життям, з практикою застосування здобутих уявлень, знань, навичок поведінки в життєвих ситуаціях. Обмеженість відповідного досвіду здобувачів освіти потребує постійного залучення й аналізу їхніх вражень, чуттєвої опори на результати дослідження об'єктів і явищ навколишнього світу.

Педагогічна стратегія, яка опиралась на наслідувальні механізми у розвитку пізнавальних процесів молодших школярів, і передбачала пріоритетне використання зразків, алгоритмів, поетапного контролю й корекції, збагачується полісенсорним підходом, що зумовлює дослідницьку поведінку здобувачів освіти, сприйняття ними властивостей і якостей предметів і явищ природного і соціального оточення, спрямовуються у сферу пошукової діяльності.

Вчитель може створювати різні варіанти інтегрованої програми за таким алгоритмом:

- визначення цілей навчання;
- створення картки понять з інших предметів (асоціативної павутинки, курсів, галузей, які допоможуть досягти цілей);
- структурування програми за темами;
- вибір діяльності здобувачів освіти, яка забезпечить інтегроване навчання;
- розроблення показників досягнення очікуваних результатів.

Можливі засоби інтеграції в процесі реалізації програми «Я досліджую світ» передбачають включення здобувачів освіти в практику виконання різноманітних завдань дослідницького характеру, як от:

- дослідження-розпізнавання (Що це? Яке воно? Обстеження за допомогою органів чуття, опис, порівняння з іншими предметами, явищами; спільне – відмінне, до якого цілого воно належить);
- дослідження-спостереження (Як воно діє? Що з ним відбувається? Для чого призначене?);
- дослідження-пошук (запитування, передбачення, встановлення часової і логічної послідовності явищ, подій; встановлення причинно – наслідкових зв'язків (Чому? Яким чином? Від чого залежить? З чим пов'язано?), догадка, висновок-узагальнення).

1 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Людина (орієнтовно 13 годин)	
<p><i>усвідомлює</i> людину як частину природи і суспільства, її відмінності від інших живих істот;</p> <p><i>розповідає</i> про себе, називає адресу проживання; <i>складає</i> словесний портрет «Який (яка) Я», «Чим відрізняюсь від інших», «Що я вмію», «Чого хочу навчитись»;</p> <p><i>володіє</i> найпростішими гігієнічними навичками, навичками самообслуговування;</p> <p><i>описує</i> можливі ризики для життя і здоров'я вдома, у школі, на вулиці; <i>розуміє</i> переваги акуратності, доброзичливості, чесності;</p> <p><i>досліджує</i> свій організм</p>	<p>Людина – частина природи і суспільства. Пізнання себе, своїх можливостей; місце проживання, безпечна поведінка вдома і на вулиці.</p> <p>Органи чуття. Турбота про органи тіла, гігієнічні навички. Спостереження в докільлі.</p> <p>Організація досліджень.</p>
Людина серед людей (орієнтовно 13 годин)	
<p><i>цікавиться</i> минулим своєї сім'ї;</p> <p><i>розрізняє</i> минуле, сучасне, майбутнє (було – є – буде);</p> <p><i>знає</i> склад сім'ї, імена членів сім'ї, де працюють батьки, хто вони за професією;</p> <p><i>знає</i>, хто працює в школі;</p> <p><i>має</i> уявлення про свої обов'язки як школяра, правила поведінки на уроці, на перерві;</p> <p><i>доречно вживає</i> слова етикету (вітання, прохання, прощання, звертання, подяки, вибачення); <i>доброзичливо спілкується</i> з іншими в спільній діяльності;</p> <p><i>розрізняє</i> вчинки, дає їм оцінку з погляду моральності;</p> <p><i>має</i> уявлення про необхідність доброзичливого і уважного ставлення до старших;</p> <p><i>використовує</i> правила культурної поведінки в громадських місцях, що ґрунтуються на врахуванні інтересів інших</p>	<p>Сім'я, школа. Поведінка в сім'ї, школі, громадських місцях. Моральні норми. Навички співжиття і співпраці</p> <p>Стандарти поведінки в суспільстві. Поведінка в громадських місцях (транспорті, на вулиці, в храмі, в театрі, в бібліотеці). Моральні якості (доброзичливість, правдомовність, щирість, подільчивість). Спостереження в докільлі.</p> <p>Організація досліджень. Розв'язання ситуацій морального вибору.</p>
Людина в суспільстві (орієнтовно 16 годин)	
<p><i>знає</i> назву країни, її столицю;</p> <p><i>має</i> уявлення про зміст символів держави (прапор, герб, гімн, українська мова), історичні пам'ятки свого краю;</p> <p><i>виявляє</i> зв'язки між людьми в суспільстві (хто про кого дбає, значення праці людей для добробуту країни);</p>	<p>Громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Пізнання історії свого краю, символів держави. Спостереження в докільлі.</p> <p>Організація досліджень.</p>

<i>орієнтується у найближчому просторі; долучається до корисних справ громади</i>	
Людина і світ (орієнтовно 12 годин)	
<i>має уявлення про різноманітність людей у світі, називає деякі країни; усвідомлює необхідність доброзичливого ставлення до інших країн та народів, цікавиться відповідною інформацією; наводить приклади виробів, які допомагають людині в побуті, приклади винаходів людства</i>	Толерантне ставлення до різноманітності культур, звичаїв народів, які проживають в Україні та за її межами. Досліди, спостереження в природі. Рукотворні тіла, матеріали та їх властивості. Винаходи людства та їх вплив на життєдіяльність людини.
Людина і природа (орієнтовно 36 годин)	
<i>розпізнає тіла неживої і живої природи, рукотворні об'єкти; розуміє значення сонячного світла і тепла на Землі; має уявлення про повітря, воду, ґрунт, їх властивості, про різноманітність живих організмів, розповідає про добові та сезонні зміни в природі, усвідомлює причини їх повторюваності; групує об'єкти природи за однією ознакою; встановлює найпростіші взаємозв'язки в живій і неживій природі, між живими організмами і навколишнім середовищем, між природними умовами та господарською діяльністю людей; розуміє цінність природи для життя людей, залежність якості життя людей від стану навколишнього середовища; обирає у найближчому оточенні те, що цікаво дослідити; досліджує об'єкти природи, використовуючи доступне обладнання (лупу, термометр, компас, лінійку тощо); використовує різні джерела для пошуку інформації про довкілля; розпізнає рукотворні тіла у найближчому оточенні; називає матеріали (деревина, гума, папір, метал тощо), з яких виготовляють рукотворні тіла; дотримується правил поведінки в природі, та пояснює їх іншим; бере посильну участь в природоохоронній діяльності</i>	Що належить до природи. Жива і нежива природа. Сонце і його вплив на живу і неживу природу. Спостереження за рослинами, тваринами, явищами природи та діяльністю людей у різні пори року. Дослідження властивостей тіл природи. Рукотворні тіла, матеріали та їх властивості. Винаходи людства та їх вплив на життєдіяльність людини. Охорона і збереження природи.

Тижні		Зміст	
<u>Тиждень 1: «Я — школяр»</u>	Навіщо мені ходити до школи?	Хто я? Хто мої однокласники? Що покласти в шкільний ранець?	Як мені безпечно дістатися до школи і повернути додому?
<u>Тиждень 2: «Мій/наш клас»</u>	Як знайти свою класну кімнату?	Як створити комфорт, безпеку і затишок у класі?	Як нам стати класною спільнотою?

<u>Тиждень 3: «Мої друзі»</u>	Хто такі друзі? / Яким має бути друг (подруга)? Як знайти друзів?	Чому нам цікаво разом?	Як зберегти дружбу?
<u>Тиждень 4: «Мое довкілля»</u>	Що мене оточує?	Які таємниці має шкільне подвір'я? Які рослини ростуть на шкільному подвір'ї? Кольори та звуки довкілля які вони?	Як поводитися в довкіллі, щоб не зашкодити собі і йому?
<u>Тиждень 5: «Осінь»</u>	Як впізнати осінь? Як живуть рослини восени?	Як живуть тварини восени?	Що нам дарує осінь?/ Чому осінь називають щедрою?
<u>Тиждень 6: «Я і моя батьківщина»</u>	Що таке Батьківщина?	Чому батьки і Батьківщина – схожі (споріднені) слова?	Якими рисами я маю володіти, щоб стати комусь захисником / захисницею?
<u>Тиждень 7: «Ми підприємливі — (осінній добродійний ярмарок)»</u>	Чи кожна людина може бути підприємливою?	Як знаходити ідеї та можливості?	Як здійснити задумане? Як отримати добрі результати? Осінній благодійний Ярмарок
<u>Тиждень 8: «Техніка, яка допомагає»</u>	Як техніка допомагає в побуті, і якою вона буде в майбутньому?	Як «потоваришувати» з технікою?	Яка роль роботів у житті людини?
<u>Тиждень 9: «Ігри»</u>	Які ігри бувають? Чому я люблю бавитися в різні ігри? У які ігри грали наші батьки? Ігри країн Сходу	Чому потрібні правила гри?	Чого навчає комп'ютерна гра?
<u>Тиждень 10: «Театр»</u>	Чому люди ходять до театру? Навіщо нам театр?	Хто найголовніший у театрі?	Як створити театр? Хто автор вистави? Ми творимо театр
<u>Тиждень 11: «Мода»</u>	Що означає бути модним? Як виявляти свою неповторність? Хто створює модний одяг?	Як змінюється мода?	Чому здоровим бути модно?.
<u>Тиждень 12: «Пригоди капельки»</u>	Де є вода в природі? Якою буває вода в природі? Як вона мандрує?	Навіщо потрібна вода? Що станеться, якщо її не буде?	Як берегти воду?
<u>Тиждень 13: «Зима»</u>	Які сюрпризи нам готує зима? Що відбувається з рослинами взимку?.	Як зимують тварини?/ «Чи кожна пташина у вирій на зиму літає?»	Як цікаво проводити час взимку?
<u>Тиждень 14: «Таємниці космосу»</u>	Що можна побачити в космосі? Чи може день «наздогнати» ніч?	Чи можливе на Землі життя без Сонця?	Як я уявляю інші планети?
<u>Тиждень 15: «Подорожуємо в часі»</u>	Чи хотіли б ви подорожувати в часі і чому? Навіщо нам подорож у країну чисел та слів?	Чи можна помандрувати морем на шкірці апельсина, або чому апельсин не тоне?	Що знаємо і про що маємо довідатися для майбутніх подорожей?

<u>Тиждень 16: «Зимові свята»</u>	Чому свято є важливим? .	Які свята святкуються взимку в Україні та у світі, країнах Сходу?	Як підготуватися до свята? Чому під час свята нам краще бути разом? Хто забезпечує свято для інших?
<u>Тиждень 17: «Світ захоплень»</u>	Що мені подобається? Що я люблю?	Як знайти для себе нове захоплення?	Чи завжди захоплення приносять нам користь?
<u>Тиждень 18: «Я — мандрівник»</u>	Хто такий мандрівник?/ Чи можу я назвати себе мандрівником?	Куди ми помандруємо? Подорож Україною, країнами Сходу (віртуальна подорож)	Куди ми помандруємо? Подорож на південний континент. Як мандрувати світом, не засмічуючи природи?
<u>Тиждень 19: «Ми — дослідники. Ми — винахідники»</u>	Хто такий дослідник? Як розвивати в собі вміння дослідника?	Як людина досліджує світ?	Чи можна бути винахідником у наш час? / Чи все вже на світі винайдено до нас? Лабораторія "Колоска". Спостерігай та досліджуй!
<u>Тиждень 20: «Спорт»</u>	Чому варто займатися фізкультурою чи спортом?	Які риси характеру розвиває спорт?	Чому Олімпійські ігри – особливі змагання?
<u>Тиждень 21: «Мої улюблені книжки»</u>	Чому варто читати книжки?	Як народилася книжка? . Як продовжити життя книжки? Для чого потрібна книжкова майстерня/ лікарня?	Де живуть книжки? Яка найбільша домівка книг? Яка моя улюблена книжка?
<u>Тиждень 22: «Транспорт»</u>	Які є види транспорту?	Транспорт моєї місцевості. Як бути гарним пасажиром?	Для чого потрібні правила дорожнього руху?
<u>Тиждень 23: «Професії»</u>	Які бувають професії?	Ким працюють мої батьки?	Ким стати? Яку професію обрати?
<u>Тиждень 24: «Час/як керувати часом?»</u>	Чим вимірюють час?	Навіщо нам потрібно бути пунктуальними?	Як керувати часом?
<u>Тиждень 25: «Весна»</u>	Як приходить весна? .	Як прокидаються рослини?.	Як пташки знаходять дорогу додому?
<u>Тиждень 26: «Весняні свята. Великдень»</u>	Як святкують прихід весни?	Які традиції Великодня у моїй родині? Що кладемо у великодній кошик?	Про що розповідає писанка?
<u>Тиждень 27: «Навіщо їсти»</u>	Навіщо ми їмо?	Як визначити корисну і шкідливу їжу?	Як поводитися за столом під час споживання їжі?
<u>Тиждень 28: «Світ рослин»</u>	Чи є рослини живими?	Що спільного між усіма рослинами?	Чому людина не може жити без рослин?
<u>Тиждень 29: «Світ тварин»</u>	Хто такі тварини?	Як живуть свійські і дикі тварини?	Чому треба берегти тварин?
<u>Тиждень 30: «Веселка»</u>	Як з'являється веселка?	Чому веселка різнокольорова?	Як зробити веселку на шкільному подвір'ї?
<u>Тиждень 31: «Моя родина»</u>	Хто є в моїй сім'ї?	Моє родинне дерево	Хто і за що відповідає у моїй родині?

Тиждень 32: «Ми-Українці. Ми-Європейці»	Українці – хто ми?	Що ти розкажеш про Україну друзям з інших країн (Європи, країн Сходу)?	Що заковано в українській вишиванці?
---	--------------------	--	--------------------------------------

2 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Людина (орієнтовно 15 годин)	
<p><i>розповідає</i> про себе та інших, висловлює свої вподобання;</p> <p><i>описує</i> себе, свій характер, захоплення, що відрізняють від інших;</p> <p><i>розпізнає</i> та описує небезпеку вдома або в школі;</p> <p><i>ухвалює</i> рішення щодо простих побутових ситуацій з користю для здоров'я і безпеки;</p> <p><i>пояснює</i>, від чого залежить безпека на вулиці, вдома, у школі;</p> <p><i>визначає</i> здорові та шкідливі звички, правила догляду за органами тіла; <i>досліджує</i> зміни, що відбуваються;</p> <p><i>досліджує</i> позитивні і негативні впливи на вибір здорової та безпечної поведінки;</p> <p><i>досліджує</i> зміни, що відбуваються з людиною</p>	<p>Пізнання себе, своїх можливостей, здорова і безпечна поведінка.</p> <p>Частини тіла людини та їх функції. Турбота про здоров'я. Організація досліджень.</p>
Людина серед людей (орієнтовно 15 годин)	
<p><i>пояснює</i>, що може робити в сім'ї, серед однолітків, в школі; <i>дотримується</i> правил поведінки, що засвідчують повагу до інших;</p> <p><i>доречно вживає</i> слова чемності;</p> <p><i>надає допомогу</i>, коли просять та звертаються по неї;</p> <p><i>висловлює</i> оцінні судження щодо вчинку, події, явищ;</p> <p><i>добирає</i> докази до своїх висновків;</p> <p><i>не порушує права</i> інших дітей, виявляє і засуджує вчинки, які ображають або принижують інших;</p> <p><i>співпрацює</i> в групах для досягнення спільних цілей</p>	<p>Стандарти поведінки в суспільстві. Моральні норми. Навички співжиття і співпраці.</p>
Людина в суспільстві (орієнтовно 18 годин)	
<p><i>розпізнає</i> державні символи України, шанобливо ставиться до них;</p> <p><i>розпитує і збирає</i> інформацію про свій край і державу, історичні події, відомих осіб;</p> <p><i>розпитує</i> старших про минуле, бере активну участь у спільних заходах державного значення;</p> <p><i>дотримується</i> встановлених правил поведінки під час державних свят, класних, шкільних і громадських заходів</p>	<p>Громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Пізнання свого краю, історії, і символів держави. Внесок українців у світові досягнення.</p> <p>Славетні українці. Спостереження в доквітлі.</p> <p>Організація досліджень.</p>
Людина і світ (орієнтовно 12 годин)	
<p><i>має</i> уявлення про різноманітність людей у світі, називає деякі країни; <i>усвідомлює</i> необхідність толерантного ставлення до інших країн і народів, цікавиться відповідною інформацією;</p>	<p>Толерантне ставлення до різноманітності культур, звичаїв. Внесок українців у світові досягнення.</p>

<p><i>виявляє</i> інтерес до інформації про інші країни і народи; на конкретних прикладах <i>доводить</i> важливість взаємозв'язків і взаємодії між країнами; <i>виявляє</i> доброзичливе ставлення до людей інших національностей, до їхніх культур і звичаїв</p>	<p>Історичні події. Видатні історичні постаті. Розв'язання ситуацій морального вибору.</p>
<p>Людина і природа (орієнтовно 36 годин)</p>	
<p><i>має</i> уявлення про форму Землі, вплив Сонця на сезонні явища в природі, причини змін пір року; <i>називає</i> пори року та відповідні їм місяці, явища в живій та неживій природі у різні пори року, умови вирощування рослин; <i>наводить приклади</i> зв'язку людини і природи; <i>розпізнає</i> зміни в живій та неживій природі; органи рослин; тварин різних груп; <i>розрізняє</i> форми земної поверхні; <i>класифікує</i> за певними ознаками рослини і тварин своєї місцевості, тіла неживої природи; <i>визначає мету</i> дослідження, <i>обирає</i> послідовність дій і обладнання для його виконання; <i>виконує дослідницькі завдання</i>: досліджує властивості повітря, води, ґрунту, гірські породи, рослини своєї місцевості; вимірює температуру повітря, води; спостерігає за тваринами, добовими і сезонними змінами у природі; визначає суттєві ознаки об'єктів неживої та живої природи на основі проведених досліджень; <i>фіксує результати</i> досліджень доступними способами і <i>робить висновки</i>; <i>дізнається</i> про природу, використовуючи різні джерела інформації; <i>застосовує</i> знання про природу в навчальних і життєвих ситуаціях; <i>наводить приклади</i> виробів, які допомагають людині у побуті; <i>розповідає</i> про використання матеріалів на основі їх властивостей; <i>знаходить</i> інформацію про найважливіші винаходи людства, використовуючи різноманітні джерела; <i>робить висновок</i>: природа потребує охорони; <i>бере посильну участь</i> в природоохоронній діяльності.</p>	<p>Повітря. Вода. Водойми рідного краю. Форми земної поверхні. Гірські породи. Ґрунт, його властивості і значення. Будова і різноманітність рослин. Умови вирощування рослин. Тварини дикі та свійські. Спостереження за тваринами. Земля та її форма. Обертання Землі. Рік. Місяць. Доба. Вплив Сонця на сезонні явища в природі Пори року та їх ознаки. Особливості життя рослин та тварин у різні пори року. Спостереження за добовими і сезонними змінами у природі. Охорона природи. Зв'язок людини і природи. Червона книга України. Рукотворні тіла та матеріали, їх властивості. Використання рукотворних матеріалів у побуті. Винаходи людства та їх вплив на життєдіяльність людини.</p>

3 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
<p>Людина (орієнтовно 18 годин)</p>	
<p><i>знає</i>, що спільного та чим відрізняється людина від інших живих істот (мислення, мова, праця, спілкування і взаємодія з іншими людьми) [3 ГЮ 2.2] <i>розповідає</i> про частини тіла людини, їх значення; правила догляду за ними; [3 ПРО 1.1], [3 ПРО 4.3], <i>володіє</i> найпростішими гігієнічними навичками, навичками самообслуговування [3</p>	<p>Людина – частина природи і суспільства. Організм людини. Частини тіла людини та їх функції. Турбота про здоров'я. Гігієнічні навички. Навички самообслуговування.</p>

<p>СЗО 2.3], [3 СЗО 4.5]</p> <p><i>називає</i> умови здорового способу життя (харчування, турбота про здоров'я, уникнення шкідливих звичок); [3 СЗО 2.3], [3 СЗО 3.1], [3 СЗО 3.3]</p> <p><i>пояснює</i>, як змінюється людина упродовж життя, наводить приклади з власного досвіду; [3 СЗО 3.2] <i>пояснює</i>, як суспільні групи (сім'я, дитячий колектив, друзі) впливають на розвиток людини [3 СЗО 4.3], [3 СЗО 4.7]</p>	<p>Розвиток людини протягом життя: від малюка до дорослої людини.</p> <p>Здоровий спосіб життя, турбота про здоров'я.</p>
<p><i>виявляє інтерес</i> до своєї зовнішності, <i>розповідає</i> про себе, свої захоплення; <i>прагне</i> до акуратності</p> <p><i>розпізнає</i> риси характеру і <i>дає їм оцінку</i>; [3 ГЮ 6.1]</p> <p><i>називає</i> риси характеру, які сприяють і ті, що заважають досягненню успіху в житті, спілкуванню з іншими; [3 ГЮ 8.2]</p> <p><i>пояснює</i>, як досягнення мети залежить від наполегливості й старанності [3 ГЮ 7.2]</p>	<p>Зовнішність людини.</p> <p>Риси характеру, які сприяють досягненню успіху в житті, забезпечують дружні взаємини з іншими, повагу (чесність, працьовитість, щедрість, чемність, чуйність).</p> <p>Риси характеру, що заважають досягненню успіху, спілкуванню (лінощі, неухажливість, байдужість, нетовариськість).</p> <p>Пізнання себе, своїх можливостей, здорова і безпечна поведінка.</p>
<p><i>володіє прийомами</i> планування робочого часу, тренування уваги, пам'яті; [3 СЗО 4.1]</p> <p><i>підтримує</i> порядок на робочому місці; [3 СЗО 1.1]</p> <p><i>виявляє</i> пізнавальну активність на уроках; [3 СЗО 4.1]</p> <p><i>співпрацює і взаємодіє</i> з іншими у різних ситуаціях (навчання, гра) [3 СЗО 2.3], [3 ГЮ 8.1]</p>	<p>Навчання як складова життєвого успіху. Уміння вчитися.</p> <p>Планування робочого часу. Взаємодія та співпраця з іншими.</p>
<p align="center">Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Тренування уваги, пам'яті (прийоми, алгоритми, вправи). 	
<p align="center">Людина серед людей(орієнтовно 15годин)</p>	
<p><i>називає</i> правила поведінки у сім'ї, школі, громаді; [3 СЗО 2.3], [3 ГЮ 8.1], [3 ГЮ 8.2]</p> <p><i>розуміє</i> почуття відповідальності перед родиною [3 ГЮ 6.2]</p>	<p>Сім'я. Склад сім'ї. Історія роду. Розподіл прав і обов'язків у сім'ї. Дозвілля у сім'ї.</p> <p>Родинні стосунки між поколіннями. Небезпечні ситуації в школі, вдома, на вулиці.</p> <p>Турбота про тих, хто її потребує.</p>
<p><i>пропонує</i> вирішення посильних проблем школи, громади; [3 СЗО 2.1], [3 ГЮ 8.1]</p> <p><i>співпрацює і взаємодіє</i> з іншими у збереженні традицій школи; [3 ГЮ 7.1]</p> <p><i>виявляє інтерес</i> до пізнання і збереження традицій школи; [3 ГЮ 7.1]</p> <p><i>розуміє</i> переваги доброго ставлення до інших на прикладах вияву таких якостей: чесність, доброзичливість, подільчивість, працьовитість, ввічливість на протипагу хитрощам, байдужості, жадібності, лінощам, безкультурності; [3 СЗО 1.4] <i>вирішує</i> конфлікти мирним шляхом; [3 СЗО 4.4]</p> <p><i>дотримується</i> правил шкільного розпорядку; правил поведінки під час шкільних і громадських заходів [3 ГЮ 2.3]</p>	<p>Школа. Правила шкільного розпорядку. Історія рідної школи.</p> <p>Збереження традицій.</p> <p>Ставлення до інших (товаришування, спільна гра, праця, навчання у групах, у класі).</p> <p>Моральні норми.</p>

<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Моделювання способів поведінки чуйного ставлення до старших та інших членів сім'ї. • Моделювання способів вирішення конфліктних ситуацій (з опорою на літературні твори, ситуації реального життя) 	
<p><i>називає</i> об'єкти громадського простору своєї місцевості; [3 ГЮ 2.1] <i>демонструє</i> ставлення до приватної власності своєї та інших як до цінності; [3 ГЮ 2.2] <i>аргументує</i> неприпустимість порушення приватного простору; [3 ГЮ 2.3]</p>	<p>Приватний і громадський простір. Правила поведінки у громадських місцях.</p>
<p><i>бере участь</i> в обговоренні правил поведінки у громадському транспорті, кінотеатрі, бібліотеці та ін., <i>аргументує</i> їх доцільність на прикладах [3 ГЮ 2.3]</p>	
<p>Практичні роботи</p> <ul style="list-style-type: none"> • Обговорення правил поведінки, прийнятих у класі, школі, місцевій громаді. • Моделювання (інсценізація) поведінки у громадських місцях (з опорою на літературні твори, ситуації реального життя). 	
<p>Людина у суспільстві(орієнтовно 17 годин)</p>	
<p><i>усвідомлює</i> свою належність до українського суспільства; необхідність толерантних взаємин між людьми; [3 ГЮ 7.1] <i>має уявлення</i> про державну символіку України; свою приналежність до України; [3 ГЮ 8.3] <i>ділиться з іншими інформацією</i> про права кожної дитини (право на навчання, медичну допомогу, відпочинок, захист від жорстокого поводження); [3 ГЮ 6.2] <i>виявляє інтерес</i> до пізнання минулого і сучасного України; участі у відзначенні пам'ятних подій, державних і народних свят; [3 ГЮ 3.1], [3 ГЮ 3.2] <i>розпитує</i> старших і <i>збирає інформацію</i> про свій край, про минуле, історії назв; [3 ГЮ 2.1] <i>володіє</i> навичками поводження в урочистих ситуаціях, у пам'ятних місцях; [3 СЗО 3.3] <i>розуміє</i> сутність правопорушень як порушень прав інших людей; [3 ГЮ 6.2] <i>міркує</i> на цю тему, <i>наводить приклади</i>; [3 ГЮ 4.1] <i>обґрунтовує</i> необхідність відповідати за свої вчинки; <i>встановлює взаємозв'язки</i> у соціальному житті (між вчинком і наслідком, порушенням правил і відповідальністю); <i>передбачає</i> наслідки своїх вчинків; [3 СЗО 1.4] <i>розповідає</i> про значення праці людей різних професій для країни; [3 ГЮ 4.2], [3 ГЮ 3.3] <i>усвідомлює:</i> себе громадянином України; <i>виявляє</i> патріотичні почуття, шанобливе ставлення до символів держави традицій і звичаїв твого краю [3 ГЮ 8.3]</p>	<p>Людина – частина суспільства. Сім'я, дитячий колектив, друзі. Залежність людей один від одного. Взаємодопомога. Суспільство як єдність людських спільнот, їх різноманітність. Стосунки людей у суспільстві. Україна – незалежна держава. Символи держави: Герб, Прапор, Гімн, державна мова їх значення. Права та обов'язки громадян. Пам'ятні події, державні й народні свята, їх історія. Праця людей різних професій. Знання й уміння необхідні для опанування цих професій. Господарська діяльність людей твого краю. Славетні українці. Правила поведінки у пам'ятних місцях, під час урочистих заходів. Права людини. Взаємозв'язки між вчинком і наслідком. Правопорушення як порушення прав інших. Сучасні народні ремесла твого краю.</p>

<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Створення альбому, портфоліо або облаштування тематичної виставки «Ми – громадяни України» (зображення символів, листівки, світлини). • Розв’язання прогностичних задач «Що буде, якщо ... » (ситуації правопорушень) 	
<p>Людина і світ (протягом року)</p>	
<p><i>має уявлення про різноманітність народів у світі; наводить приклади звичаїв інших народів, світових досягнень; співробітництва країн; виявляє інтерес і повагу до різних культур [3 ГО 7.1]</i></p>	<p>Земля – спільний дім для всіх людей. Україна на карті світу. Україна – європейська держава. Різноманітність народів у світі. Співробітництво країн у питанні збереження природи, обміну культурою, товарами, безпечного життя, запобігання стихіям. Винаходи людства. Славетні українці, їхній внесок у світову науку, культуру, спорт</p>
<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення).</p> <p>Дослідження «Що в моєму домі вироблено в інших країнах», складання мапи маршруту цих товарів (на плакаті тощо).</p> <p>Проект «Славетні українці». Накопичення даних про відомих українців із різних сфер життя (мистецтво, спорт, наука) та їх представлення у різних формах (тексти, світлини, розповіді та ін.</p>	
<p>Природа (протягом року)</p>	
<p><i>наводить приклади тіл і явищ природи; [3 ПРО 1.1], [3 ПРО 1.5]</i> <i>розрізняє і називає тіла неживої і живої природи; тіла природи і ті, що створила людина; [3 ПРО 1.2]</i> <i>складає перелік тіл неживої/живої природи на основі власних спостережень; [3 ПРО 2.1]</i> <i>виявляє у природному оточенні тіла неживої і живої природи, встановлює зв’язки між ними; описує явища природи, висловлює своє враження від них; [3 ПРО 1.5]</i> <i>розповідає про явища природи, що вивчалися і/або які доводилось спостерігати [3 ПРО 1.2]</i></p>	<p>Природа – частина навколишнього світу. Поняття про тіла та явища природи. Нежива і жива природа, зв’язки між ними. Явища природи (листопад, туман, вітер, світанок, зміна пір року, відліт птахів тощо).</p>
<p><i>називає джерела інформації про природу; [3 ПРО 2.1]</i> <i>розрізняє і використовує обладнання для дослідження природи; [3 ПРО 1.4]</i> <i>співвідносить органи чуття/обладнання для вивчення природи з інформацією, отриманою з їх допомогою; [3 ПРО 2.1]</i> <i>пояснює необхідність вивчення природи; [3 ПРО 3.3]</i> <i>здійснює пошук та аналіз інформації про тіла/явища природи у різних джерелах (виданнях природничого змісту, інтернет-ресурсах тощо), в тому числі з використанням технічних приладів і пристроїв; [3 ПРО 1.5]</i> <i>визначає головне в інформації природничого змісту, висловлює враження щодо неї; презентує інформацію про природу у вигляді повідомлення, малюнку, схеми, презентації тощо; [3 ПРО 2.2]</i> <i>проводить спостереження тіл і явищ у найближчому природному оточенні за планом,</i></p>	<p>Дослідження природи. Значення дослідження природи. Джерела інформації про природу. Способи представлення інформації про природу. Дослідження як джерело знань про природу. Спостереження, вимірювання, експеримент. Обладнання для вивчення природи. Основні кроки під час дослідження тіла/явища природи: визначення мети, планування і виконання дій за планом, формулювання висновку.</p> <p>Аналіз проведеного дослідження. Моделювання у вивченні природи.</p>

<p><i>фіксує</i> результати, <i>презентує</i> їх; [3 ПРО 1.4] <i>ставить і відповідає</i> на запитання щодо дослідження тіла/явища природи; [3 ПРО 1.2] <i>аналізує</i> основні кроки дослідження, передбачені планом, <i>пропонує</i> власні ідеї; [3 ПРО 1.3] <i>формулює</i> припущення і <i>перевіряє</i> їх у ході дослідження за наданим або самостійно складеним планом; [3 ПРО 1.2] <i>визначає</i> самостійно або у групі, що необхідно для проведення дослідження (обладнання, інформація тощо); [3 ПРО 1.3] <i>виконує</i> самостійно/у парі/у групі дослідження тіла/явища природи за планом/інструкцією (об'єкти дослідження обирає самостійно або надаються вчителем); [3 ПРО 1.5] <i>обговорює</i> у парі/групі і <i>презентує результати</i> дослідження у різний спосіб (схеми, фото- чи відеозвіти, презентації, моделі та інші); [3 ПРО 1.4]</p>	
<p><i>формулює з допомогою вчителя висновок</i> за результатами виконання дослідження; <i>аналізує</i> виконання дослідження, <i>виявляє</i> помилки, <i>пропонує</i> способи їх виправлення, <i>називає</i> чинники успіху; [3 ПРО 1.5] <i>робить висновок</i>: нові знання про природу можна отримати із різних джерел, зокрема у результаті проведення досліджень; [3 ПРО 2.1] <i>виявляє</i> емоційно-ціннісне ставлення до природи та її вивчення [3 ПРО 2.2]</p>	
<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ознайомлення з джерелами інформації про природу (паперові видання природничого змісту, географічні карти, колекції мінералів, гербарії, аудіо- і відеозаписи, Інтернет-ресурси та ін.) • Проведення вимірювань (об'єкт вимірювання обирає учень або визначає вчитель) • Вправлення у розумінні інструкцій щодо проведення дослідження тіла/явища природи • Вправлення у складанні плану спостереження/експерименту. • Спостереження тіла/явища природи (об'єкт спостереження обирає учень або визначає вчитель) • Ведення «Щоденника спостережень за природою» • Дослідження тіла/явища природи (об'єкт дослідження обирає учень або визначає вчитель) • Вивчення природи за допомогою моделей (акваріум, глобус, тощо). 	
<p><i>наводить приклади</i> речовин; [3 ПРО 1.1] <i>виявляє</i> у своєму оточенні тіла неживої природи і <i>класифікує</i> їх за певними ознаками (формою, кольором, станом тощо); [3 ПРО 4.3] <i>досліджує</i> глину, крейду, молоко, повітря або інші тіла неживої природи і <i>робить висновок</i> про їхні властивості (колір, стан, твердість, прозорість, текучість, плавучість, крихкість, сипкість та інші); [3 ПРО 1.4] <i>порівнює</i> тіла неживої природи за зовнішніми ознаками/на основі досліджених властивостей; [3 ПРО 1.5] <i>досліджує</i> за інструкцією властивості речовин</p>	<p>Нежива природа.</p> <p>Різноманітність тіл неживої природи.</p> <p>Властивості тіл неживої природи (на прикладі глини, крейди, молока, повітря).</p> <p>Уявлення про речовини.</p> <p>Властивості і застосування речовин (на прикладі води, заліза, цукру, крохмалю, природного газу, кухонної солі).</p>

<p>(води, заліза, цукру, кухонної солі, крохмалю); [3 ПРО 1.3] <i>застосовує знання</i> про основні дії під час дослідження властивостей тіл і речовин; [3 ПРО 1.6]</p>	
<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дослідження властивостей тіл неживої природи (за вибором учнів/вчителя). • Дослідження властивостей речовин (за вибором учнів/вчителя) <p>Дослідження розчинності у воді речовин, що використовуються у побуті (харчової солі, крохмалю, питної соди)</p>	
<p><i>наводить</i> приклади водойм, гірських порід, корисних копалин та їх використання; [3 ПРО 1.1] <i>розпізнає і називає</i> гірські породи (пісок, глину, вапняк, граніт), корисні копалини у колекціях; <i>складає розповідь</i> про поширення води на планеті, використання води людиною, значення повітря для рослин, тварин, людини; [3 ПРО 1.5] <i>пояснює</i> значення води у природі; зміни станів води; значення гірських порід і корисних копалин у добробуті людини; [3 ПРО 3.3] необхідність охорони водойм і догляду за ґрунтом; [3 ПРО 3.4]</p>	<p>Вода у природі. Різноманітність водойм. Три стани води. Колообіг води у природі. Очищення води. Властивості повітря. Гірські породи, їхні властивості. Корисні копалини: види, використання і охорона. Ґрунт. Склад і утворення ґрунту. Догляд за ґрунтом. Значення води, повітря і ґрунту у природі і діяльності людини. Охорона води, повітря, ґрунтів.</p>
<p><i>описує</i> способи очищення води і <i>практикує</i> деякі з них (відстоювання, фільтрування); [3 ПРО 1.3] <i>досліджує</i> у парі/у групі властивості повітря; властивості ґрунту, гірських порід, складає колекції; [3 ПРО 4.3], [3 ГІО 7.2] <i>ділиться інформацією</i> з іншими щодо вживання достатньої кількості води щодоби, користі прогулянок на свіжому повітрі; [3 ПРО 2.2] <i>моделює</i> кругообіг води у природі; [3 ПРО 1.4] <i>застосовує знання</i> для економного використання води у побуті; [3 ПРО 3.4] <i>виявляє шану</i> до традицій українського народу у ставленні до води, повітря, ґрунту [3 ГІО 1.3]</p>	
<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Способи очищення води. • Спостереження дослідів, які демонструють властивості повітря. • Ознайомлення з гірськими породами і корисними копалинами. • Порівняння властивостей гірських порід (за вибором учнів/вчителя). • Дослідження складу і властивостей ґрунту. 	
<p><i>має уявлення</i> про організми – тіла живої природи: рослини, тварини, гриби; [3 ПРО 1.1] <i>називає</i> ознаки рослин і тварин, органи рослин і тварин, умови, необхідні для життя різних організмів (рослин, тварин, людини); природні угруповання; заходи охорони рослин і тварин; [3 ПРО 1.1] <i>наводить приклади</i> рослин і тварин Червоної</p>	<p>Жива природа. Організми – тіла живої природи. Рослини, тварини, гриби. Середовища існування організмів. Органи рослин і тварин. Різноманітність рослин. Розмноження і розвиток рослин. Загальне уявлення про основні групи тварин:</p>

<p>книги України, <i>пояснює</i> необхідність їх охорони; [3 ПРО 2.1] <i>розуміє</i> значення води, повітря, світла, тепла для організмів; <i>описує</i> поведінку тварин на основі власних спостережень та інформації, отриманої з додаткових джерел; [3 ПРО 1.4] [3 ПРО 1.5], [3 ПРО 1.6], [3 ПРО 2.1] <i>розпізнає і називає</i> рослини, тварин, гриби різних груп (по 2-3 представники); [3 ПРО 4.3] <i>порівнює і класифікує</i> рослини, тварин за певними ознаками; [3 ПРО 4.3] <i>співвідносить</i> рослини і тварин (на зображеннях, у колекціях тощо) з умовами їх існування; [3 ПРО 1.5] <i>моделює</i> взаємозв'язки між рослинами і тваринами, організмами і навколишнім середовищем; [3 ПРО 3.2] <i>спостерігає та описує</i> розвиток рослин, які вирощено з різних частин рослини (насінини, бульби, живця, пагона); поведінку тварин; [3 ПРО 1.4] <i>доглядає</i> за рослиною (-ами)/твариною(-ами) і ділиться своїм досвідом з іншими; [3 ПРО 4.4] <i>робить висновок</i> про зв'язки організмів між собою і з неживою природою, <i>виявляє</i> емоційно-ціннісне ставлення до представників живої природи, <i>підчується</i> про них [3 ПРО 3.1], [3 ПРО 2.2]</p>	<p>комахи, риби, земноводні, плазуни, птахи, звірі. Дихання, живлення, рух, розмноження тварин. Поведінка тварин. Умови, необхідні для життя рослин і тварин. Догляд за рослинами і тваринами. Гриби. Роль рослин, тварин, грибів, природних угруповань у природі й житті людини. Природні угруповання: ліс, лука, річка, море. Різноманітність організмів в угрупованнях, зв'язки між ними і з неживою природою. Охорона рослинного і тваринного світу. Червона книга.</p>
<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення)</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Виявлення пристосування рослин до певних умов існування. • Виявлення пристосування тварин до способу життя. • Розмноження рослин частинами їхнього тіла. • Спостереження розвитку рослини, яку вирощено з різних частин рослини (насінини, бульби, живця, пагона) • Дослідження умов росту рослин. • Спостереження за поведінкою тварин. <p>Моделювання зв'язків організмів між собою і з середовищем існування</p>	
<p align="center">Людина і природа (протягом року)</p>	
<p><i>наводить приклади</i> матеріалів та їх використання, технологій і винаходів людства, <i>аналізує</i> їх вплив на життя людини і природу; [3 ПРО 3.3] <i>двізнається</i> з різних джерел про професії, пов'язані з діяльністю людини у природі; [3 ПРО 2.1] <i>обговорює</i> використання людиною енергії води і повітря; [3 ПРО 3.4] <i>характеризує</i> способи збереження й охорони природи на планеті; [3 ПРО 3.4] <i>висловлює і аргументує</i> свою позицію щодо зв'язків людини і природи; [3 ПРО 3.2] <i>ідентифікує</i> вивчені матеріали у виробках; [3 ПРО 1.1] <i>досліджує</i> властивості матеріалів; [3 ПРО 1.4] <i>долучається</i> до природоохоронних</p>	<p>Взаємозв'язки людини і природи. Людина – частина природи Роль природи у житті людини. Умови, необхідні для життя людини. Вплив людини на природу. Професії, пов'язані з діяльністю людини у природі. Властивості і використання матеріалів. Поняття про техніку і технології. Винаходи людства та їх вплив на життєдіяльність людини. Правила поведінки у природі. Ощадливе використання ресурсів. Охорона природи.</p>

<p>заходів і ділиться інформацією про них з іншими; [З ПРО 2.2], [З ПРО 3.4] пропонує способи повторного використання речей, економного використання води, електроенергії, зменшення витрат тепла в оселі; [З ПРО 4.4] дотримується правил безпечної поведінки у природі (у лісі, на воді тощо); [З ПРО 3.2] оцінює власну поведінку і поведінку інших людей у природі; [З ПРО 4.4] розуміє цінність природи для життя людей, залежність якості життя людей від стану навколишнього середовища; [З ПРО 2.1], [З ГІО 2.2]</p>	
<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ознайомлення з різноманітністю матеріалів і виробів з них • Дослідження властивостей матеріалів (за вибором учнів/учителя) • Спостереження впливу діяльності людини на природу (на матеріалі своєї місцевості). • Складання пам'ятки ощадливого використання води і електроенергії у побуті. • Повторне використання матеріалів і речей у побуті. <p>Правила безпечної поведінки у природному середовищі (моделювання та аналіз ситуацій перебування у природі).</p>	

**ТЕХНОЛОГІЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ
ДИЗАЙН І ТЕХНОЛОГІЇ
(35 годин на рік, з них 7 – резервних, 1 година на тиждень)
Пояснювальна записка**

Метою навчання дизайну і технологій є розвиток особистості дитини засобами предметно-перетворювальної діяльності, формування ключових та проєктно-технологічної компетентностей, необхідних для розв'язання життєвих проблем у взаємодії з іншими, культурного й національного самовираження.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- формування допитливості, цілісного уявлення про матеріальне і нематеріальне виробництво;
- виховання естетично-ціннісного ставлення до традицій українського народу в праці, декоративно-ужитковому мистецтві;
- набуття досвіду поетапного створення корисних і естетичних виробів у партнерській взаємодії: від задуму до його втілення в матеріалах;
- вироблення навичок раціонального використання матеріалів, безпечного застосування традиційних та сучасних технологій;
- формування культури праці, прагнення удосконалювати процес і результати проєктно-технологічної діяльності, свій життєвий простір.

Реалізація мети і завдань навчального предмета здійснюється за такими **змістовими лініями**: «Інформаційно-комунікаційне середовище», «Середовище проєктування», «Середовище техніки і технологій», «Середовище соціалізації».

Змістова лінія **«Інформаційно-комунікаційне середовище»** охоплює вивчення питань гармонійного поєднання функціональності та естетичності у виробках; пошук та опрацювання тематичної інформації у взаємодії з іншими; дослідження природних, штучних і синтетичних матеріалів; розрізнення та читання графічних зображень; конструювання виробів з готових деталей.

Змістова лінія **«Середовище проєктування»** спрямована на реалізацію творчого потенціалу учнів, створення умов для продукування ідей, вибору особисто привабливих об'єктів праці; проєктування - моделювання і конструювання; виконання елементарних графічних зображень; добір матеріалів за їх властивостями; читання інструкційних карток із зображеннями для поетапного виготовлення виробу.

Змістова лінія «Середовище техніки і технологій» передбачає формування навичок організації робочого місця, безпечної праці з ручними інструментами та пристосуваннями; поетапне виготовлення виробів з використанням традиційних та сучасних технологій; раціональне використання матеріалів.

Змістова лінія «Середовище соціалізації» спрямована на формування здатності оцінювати та презентувати результати проєктно-технологічної діяльності, обговорювати їх з іншими; ефективно використовувати створені вироби; долучатися до благодійної діяльності; виконувати трудові дії в побуті для самообслуговування та якісного облаштування життєвого простору.

Навчальний матеріал вибудовується навколо актуальних освітніх тем, розв'язання життєвих проблем, встановлення взаємозв'язків з іншими освітніми галузями. Розподіл навчальних годин за темами, добір об'єктів праці вчитель визначає самостійно, враховуючи умови навчання та педагогічну доцільність.

Обов'язковою умовою проведення занять є виготовлення корисного й естетичного виробу - індивідуально, в парі або в групі, оцінювання і презентація результатів навчання. Увага акцентується на організації робочого місця, правилах внутрішнього розпорядку, безпеці праці та санітарних норм.

1 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст освіти
Інформаційно-комунікаційне середовище (орієнтовно 5 годин)	
<p><i>спостерігає</i> за природними об'єктами; <i>збирає і заготовляє</i> природні матеріали; <i>дотримується</i> правил внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм під час занять; <i>організовує</i> робоче місце; <i>виготовляє</i> поетапно вироби з природних матеріалів за зображеннями або творчим задумом з допомогою дорослих; <i>розрізняє</i> вироби декоративно-прикладного мистецтва; <i>описує</i> приклади виробів з різних джерел інформації (підручник, фотографії, каталоги, посібники, Інтернет-ресурси, музеї, фільми, мультфільми та ін.); <i>називає та обговорює</i> матеріали, корисність та естетичну цінність різних виробів у групі; <i>розпізнає</i> матеріали для моделювання, конструювання та виготовлення виробів візуально та на дотик; <i>пояснює</i> доцільність використання матеріалів вторинної переробки для збереження природних ресурсів (водоймищ, лісу, тварин, корисних копалин тощо); <i>розрізняє</i> основні креслярські інструменти, лінії, види графічних зображень; <i>читає</i> елементарні графічні зображення; <i>складає</i> плоскі та об'ємні геометричні форми, вироби з деталей конструкторів або інших готових елементів (архітектурні споруди, транспортні засоби, роботи та ін.) з допомогою дорослих, самостійно, в парі або в групі</p>	<p>Природне середовище України. Природні матеріали рідного краю, Правила внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм під час занять. Організація робочого місця. Матеріали, інструменти та пристосування. Вироби з природних матеріалів. Приклади виробів декоративно-прикладного мистецтва (витинанка, гончарство, ткацтво, різьблення, писанкарство, аплікація, вишивка та ін.).</p> <p>Види матеріалів (папір, картон, пластилін, полімерна глина, солоне тісто, нитки, дріт, пластик та ін.).</p> <p>Елементи графічної грамоти. Види конструкторів, навчальних наборів (LEGO, мозаїка, конструктор із дерева, металу, магнітний, банчемс та ін.)</p>
Середовище проєктування (орієнтовно 8 годин)	
<p><i>продукує</i> ідеї для вибору особисто привабливого об'єкта праці; <i>вибирає</i> обґрунтовано об'єкт праці із запропонованих з допомогою вчителя; <i>пояснює</i> функціональну та естетичну цінність обраного для проєктування і виготовлення виробу; <i>розглядає</i> моделі, подібні обраному виробу (моделі-аналоги); <i>здійснює</i> розмічання ліній на папері і картоні; <i>описує</i> усно модель спроектованого виробу;</p>	<p>Виявлення проблеми. Обґрунтований вибір об'єкта праці для його проєктування і виготовлення.</p> <p>Дизайнерське проєктування – моделювання та конструювання, зокрема з використанням макетних матеріалів (картон, пінопласт та ін.).</p>

<p><i>пояснює</i> способи та види оздоблення власного виробу (стрічками, тасьмою, мереживом, лелітками, гудзиками, намистинами тощо); <i>добирає</i> матеріали для моделювання, конструювання та виготовлення виробу, зокрема і вторинні (природні, штучні і синтетичні); <i>розрізняє</i> традиційні і сучасні технології виготовлення виробів (аплікація, ліплення, писанкарство, квілінг тощо); <i>читає</i> графічні зображення для поетапного виготовлення виробу з допомогою дорослих</p>	<p>Графічні зображення для поетапного виготовлення виробу плоскої та об'ємної форми</p>
Середовище техніки і технологій (орієнтовно 8 годин)	
<p><i>працює</i> з ручними інструментами та пристосуваннями, дотримуючись безпечних прийомів праці та норм санітарії; <i>виготовляє</i> поетапно корисний й естетичний виріб за визначеною послідовністю самостійно або з допомогою дорослих; <i>розмічає</i> деталі на матеріалі за допомогою шаблонів або трафаретів та <i>вирізує</i> їх; <i>розміщує</i> деталі виробу на площині; <i>застосовує</i> нероз'ємні з'єднання (склеювання, причіплювання /пластилін, глина/ та ін.); <i>оздоблює</i> деталі виробу із використанням традиційних та сучасних технологій; <i>раціонально</i> використовує матеріали (папір, картон, пластилін, полімерна глина, солоне тісто, нитки, дріт, пластик та ін.), зокрема і вторинні з допомогою дорослих</p>	<p>Ручні інструменти та пристосування, органайзери. Виготовлення виробу за інструкційними картками з графічними зображеннями. Технологічні операції з матеріалами (згинання, складання, скручування, рвання, зібгання, різання, склеювання, зв'язування, ліплення тощо). Раціональне розмічання та обробка матеріалів</p>
Середовище соціалізації (орієнтовно 7 годин)	
<p><i>пояснює</i> корисність та естетичність створеного виробу; <i>презентує</i> результати власної або колективної проектно-технологічної діяльності, обговорює їх з іншими;</p> <p><i>долучається</i> спільно з батьками до благочинної діяльності в групах зі створеними виробами, зокрема для українських воїнів; <i>умотивовує</i> необхідність робити подарунки, допомагати іншим; <i>розрізняє</i> професії дорослих у сім'ї та родині в сфері матеріального і нематеріального виробництва; <i>виконує</i> трудові дії в побуті: доглядає за одягом та взуттям (зав'язування шалика, пояса, шнурків), домашніми тваринами, рослинами, ремонтує незначні пошкодження книг, іграшок, готує та сервірує нескладні страви (чай, канапка) за наочним прикладом та допомогою дорослих або спільно із старшими здобувачами освіти</p>	<p>Соціальна цінність виконаного індивідуального або колективного проекту. Презентабельність та реклама. Діяльність в групах та середовищі. Благочинна діяльність для задоволення потреб оточуючих. Світ професій.</p> <p>Побутове самообслуговування</p> <p>Чайна церемонія країн Сходу</p>

2 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст освіти
Інформаційно-комунікаційне середовище (орієнтовно 5 годин)	
<p><i>досліджує</i> природні матеріали за формою, кольорами, властивостями (візуально, на дотик); <i>порівнює</i> природні і рукотворні форми;</p> <p><i>дотримується</i> правил внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм під час занять; <i>організовує</i> робоче місце; <i>створює</i> поетапно композицію та вироби з природних матеріалів за зображеннями, зразком або власним задумом; <i>порівнює</i> традиційні і сучасні вироби декоративно-прикладного мистецтва за матеріалами, техніками</p>	<p>Природне і штучне середовище. Матеріали. Спостереження, імітація, фантазування.</p> <p>Правила внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм під час занять. Організація робочого місця. Інструменти та пристосування. Моделі-аналоги.</p>

<p>виконання, функціональними та естетичними властивостями; <i>розрізняє</i> основні види народних декоративних візерунків, орнаментів; <i>виявляє</i> емоційно-ціннісне ставлення до виробів декоративно-прикладного мистецтва;</p> <p><i>розрізняє</i> види матеріалів та називає сфери їх використання; <i>досліджує</i> властивості матеріалів візуально та на дотик; <i>аргументує</i> доцільність використання вторинних матеріалів для збереження навколишнього середовища;</p> <p><i>моделює</i> виріб з деталей конструктора за графічними зображеннями або власним задумом (самостійно, в парі або в групі)</p>	<p>Характеристики традиційних і сучасних виробів декоративно-прикладного мистецтва, знайомство з народними умільцями свого краю (реально або віртуально).</p> <p>Властивості матеріалів (природні матеріали, папір, картон, пластилін, полімерна глина, солоне тісто, тканина, нитки, шнури, дріт, пластик, пінопласт та ін.).</p> <p>Конструктори, навчальні набори з графічними зображеннями, інструкційними картками</p>
Середовище проектування (орієнтовно 8 годин)	
<p><i>продукує</i> ідеї для вибору об'єкта праці та обговорює їх з іншими; <i>оцінює</i> проектні ідеї – власні та інших; <i>пояснює</i> вибір особисто привабливого об'єкта праці, відповідаючи на запитання дорослих; <i>обдумує</i> план реалізації задуму в матеріалі;</p> <p><i>прогнозує</i>, яким має бути виріб, його функціональну і естетичну цінність; <i>порівнює</i> моделі, подібні обраному виробу (моделі-аналоги); <i>моделює</i> виріб з елементами фантазування; <i>описує</i> модель свого виробу; <i>пояснює</i> способи та види оздоблення власного виробу (стрічками, тасьмою, мереживом, лелітками, гудзиками, намистинами тощо); <i>добирає</i> матеріали для виготовлення виробу, застосовує вторинні матеріали;</p> <p><i>використовує</i> традиційні та сучасні технології виготовлення виробів (комбінована аплікація, оригамі, кірігамі, квілінг, витинанка тощо); <i>пояснює</i> визначену послідовність виготовлення спроектованого виробу за зображеннями</p>	<p>Виявлення проблеми. Вибір об'єкта праці для його проектування і виготовлення.</p> <p>Дизайн-проектування – моделювання та конструювання, зокрема з використанням макетних матеріалів (картон, пінопласт та ін.). Графічні зображення для послідовного виготовлення виробу пласкої та об'ємної форми.</p> <p>Поетапне проектування технології виготовлення виробу</p>
Середовище техніки і технологій (орієнтовно 8 годин)	
<p><i>працює</i> з ручними інструментами та пристосуваннями, дотримуючись безпечних прийомів праці та норм санітарії;</p> <p><i>виготовляє</i> поетапно виріб за визначеною послідовністю; <i>здійснює</i> розмічання ліній на папері і картоні <i>розмічає</i> деталі на матеріалі за допомогою шаблонів або трафаретів; <i>з'єднує</i> деталі та <i>оздоблює</i> їх з використанням традиційних та сучасних технологій; <i>дотримується</i> послідовності виготовлення виробу з допомогою вчителя;</p> <p><i>раціонально</i> використовує матеріали, зокрема і вторинні</p>	<p>Ручні інструменти та пристосування.</p> <p>Виготовлення виробу за графічними зображеннями. Технологічні операції з матеріалами (згинання, складання, скручування, рвання, зібгання, різання, склеювання, зв'язування, ліплення тощо).</p> <p>Раціональне використання матеріалів</p>
Середовище соціалізації (орієнтовно 7 годин)	
<p><i>обґрунтовує</i> соціальну, функціональну та естетичну цінність створеного виробу;</p>	<p>Цінність виконаного проекту для соціальної сфери. Презентабельність та реклама.</p>

<p><i>оцінює та презентує</i> результати власної проектно-технологічної діяльності; <i>обговорює</i> результати з іншими;</p> <p><i>долучається</i> до благодійної діяльності в групах з власноруч створеними виробами; <i>умотивовує</i> необхідність робити подарунки, допомагати іншим, бережливо ставитися до природного середовища;</p> <p><i>висловлює</i> емоційно-ціннісне ставлення до професій дорослих у сім'ї та родині своїх друзів, однокласників;</p> <p><i>виконує</i> трудові дії в побуті: дрібний ремонт, доглядає за одягом та взуттям (упорядкування, чищення, пришивання гудзика та ін.), засобами гігієни, іграшками, домашніми тваринами, рослинами, готує та сервірує нескладні страви за наочним прикладом з допомогою дорослих або спільно із старшими здобувачами освіти, дотримується культури поведінки за столом, гостинно пригоспає батьків, друзів тощо</p>	<p>Благочинна та природоохоронна діяльність в групах та середовищі.</p> <p>Світ професій соціальної сфери.</p> <p>Побутове самообслуговування</p>
--	---

3 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст освіти
Інформаційно-комунікаційне середовище(орієнтовно 5 годин)	
<p><i>розрізняє</i> предмети побуту в традиційному і сучасному інтер'єрі, матеріали, з яких вони зроблені; [3 ТЕО 1.3] <i>вибирає і аналізує</i> конструкцію обраного предмета побуту для виготовлення макету; [3 ТЕО 1.1; 1.3; 1.4] <i>створює</i> поетапно макет предмета побуту за зображеннями, зразком, описом або власним задумом; [3 ТЕО 1.4] <i>пояснює</i> культурне розмаїття українського суспільства, місцеві традиції; [3 ТЕО 1.4; 2.2] <i>визначає</i> кольорову гамму та особливості побудови й розташування орнаментів на взірцях декоративно-ужиткового мистецтва; [3 ТЕО 1.4; 2.2] <i>впорядковує</i> орнаменти за кольоровою гамою та видами</p>	<p>Предмети побуту в інтер'єрі. Макетні матеріали (папір, картон, пінопласт, дріт, пластилін, фольга тощо). Макетування предметів побуту. Приклади орнаментів декоративно-ужиткового мистецтва за регіонами України. Зустрічі з майстрами.</p>
<p>(геометричні, рослинні, зооморфні, антропоморфні); [3 ТЕО 1.4; 2.2] <i>аналізує</i> інформацію з різних джерел (підручник, фотографії, каталоги, посібники, комп'ютерні програми, Інтернет-ресурси, музеї, фільми тощо); [3 ТЕО 1.4; 2.2] <i>розробляє або добудовує</i> орнамент з самостійно вибраних матеріалів; [3 ТЕО 1.4; 2.1] <i>досліджує</i> властивості тканих і нетканих матеріалів на дотик та візуально; [3 ТЕО 1.3] <i>розрізняє</i> види тканих і нетканих матеріалів натурального походження (рослинного і тваринного) та способи їх виготовлення; [3 ТЕО 1.3] <i>виготовляє</i> виріб з тканих і нетканих матеріалів, зокрема вторинних; [3 ТЕО 1.4; 2.2; 3.1; 3.2] <i>розрізняє та використовує</i> креслярські інструменти та лінії; [3 ТЕО 1.2; 1.4] <i>вимірює</i> розміри предметів за допомогою лінійки; [3 ТЕО 1.4] <i>виконує</i> розгортку об'ємних фігур, зокрема з використанням цифрових пристроїв; [3 ТЕО 1.2; 1.4] <i>експериментує</i>, добудовуючи виготовлені розгортки за потреби та бажанням; [3 ТЕО 1.2; 1.4]</p>	<p>Обговорення вражень. Створення орнаменту з різних матеріалів (картон, папір, пластилін, глина, крупи, насіння, тканина, нитки, блискітки, бісер тощо). Ткани і неткани матеріали натурального походження (тканина, нитки, повсть, фетр, трикотаж тощо). Вироби з тканих і нетканих матеріалів Креслярські інструменти та лінії. Конструктори, навчальні набори з різних матеріалів (деревинних, металевих, синтетичних тощо), зокрема виготовлені власноруч. Макетування об'ємних фігур</p>

<p><i>розробляє макет об'ємних фігур індивідуально або в групі [3 ТЕО 1.4]</i></p>	
<p>Середовище проєктування (орієнтовно 8 годин)</p>	
<p><i>досліджує проблеми та потреби у створенні виробів; [3 ТЕО 1.1; 4.1]</i> <i>вибирає</i> об'єкт проєктування і виготовлення із низки запропонованих або власних ідей; [3 ТЕО 1.1] <i>розробляє</i> план реалізації задуму в матеріалі та критерії оцінювання майбутнього виробу; [3 ТЕО 1.1] <i>аналізує</i> моделі, подібні обраному виробу (моделі-аналоги) для продукування нових ідей; [3 ТЕО 1.4] <i>розрізняє і використовує</i> формат композиції (горизонтальний, вертикальний), симетричні й асиметричні форми, рівновага, спектр кольорів, теплі і холодні кольори та відтінки; [3 ТЕО 1.4] <i>виконує</i> завдання з продовженням: добудовує, домальовує, удосконалює або розробляє композицію виробу (засобами малюнку, ескізу, макету), зокрема з використанням цифрових пристроїв; [3 ТЕО 1.2; 1.4] <i>застосовує</i> творчі методи проєктування – переносить форми природних і рукотворних об'єктів на власну модель (метод біоніки); [3 ТЕО 1.4] <i>описує</i> модель спроектованого виробу; [3 ТЕО 1.2; 1.4] <i>добирає</i> матеріал для виготовлення спроектованого виробу; [3 ТЕО 1.3] <i>розраховує</i> орієнтовні витрати на виготовлення виробу; [3 ТЕО 3.1] <i>планує</i> послідовність технологічних операцій для виготовлення спроектованого виробу (пласкої та об'ємної форми) [3 ТЕО 1.1; 2.2]</p>	<p>Обґрунтування виявленої проблеми та вибору об'єкта проєктування і виготовлення. Комунікативна взаємодія. Дизайнерське проєктування – моделювання та конструювання. Експериментування з використанням різних матеріалів, симетричних й асиметричних форм, спектру кольорів. Добір матеріалів. Розрахунок витрат. Технологічна послідовність виготовлення виробу</p>
<p>Середовище техніки і технологій (орієнтовно 8 годин)</p>	
<p><i>розрізняє</i> види ручних та механічних інструментів і пристосувань; [3 ТЕО 2.1] <i>працює</i> з інструментами й пристосуваннями, дотримуючись безпечних прийомів і норм санітарії; [3 ТЕО 2.1; 4.3] <i>організовує</i> робоче місце; [3 ТЕО 4.2] <i>виготовляє</i> поетапно виріб за інструкцією з визначеною послідовністю самостійно або спільно з по-окремим розподілом частин роботи; [3 ТЕО 2.2] <i>розмічає</i> деталі на матеріалі за допомогою шаблонів, трафаретів або креслярських інструментів та <i>вирізує</i> їх; [3 ТЕО 2.1] <i>обробляє</i> деталі виробу за потреби; [3 ТЕО 2.1] <i>застосовує</i> рухомі і нерухомі, роз'ємні і нероз'ємні з'єднання; [3 ТЕО 2.1] <i>удосконалює</i> технологію виготовлення виробу за потреби; [3 ТЕО 2.2] <i>виготовляє</i> деталі виробу із використанням традиційних та сучасних технологій обробки матеріалів (витинка, вишивка, плетіння, мозаїка, пап'є-маше, скрапбукінг тощо); [3 ТЕО 2.2] <i>раціонально</i> використовує час та матеріали, зокрема і вторинні; [3 ТЕО 3.1; 3.2] <i>аналізує</i> свої помилки, по-можливості виправляє їх [3 ТЕО 1.5]</p>	<p>Безпечна робота з ручними інструментами й пристосуваннями. Виготовлення виробу за інструкційними картками з описом або графічними зображеннями. Рухомі і нерухомі, роз'ємні і нероз'ємні з'єднання. Технологічні операції обробки різних матеріалів (деревинні, пластик, пластмаса, текстильні, вторинні тощо) Раціональне використання часу та матеріалів, зокрема вторинної Переробки</p>
<p>Середовище соціалізації (орієнтовно 7 годин)</p>	
<p><i>обговорює</i> корисність, естетичність та якість індивідуально або спільно створених виробів; [3 ТЕО 1.5]</p>	<p>Соціальна цінність виконаного індивідуального або колективного проєкту.</p>

<p><i>готує</i> презентацію та рекламу, зокрема з використанням цифрових пристроїв; [3 ТЕО 1.5] <i>презентує</i> результати власної або спільної проєктно-технологічної діяльності; [3 ТЕО 1.5] <i>виявляє повагу</i> до авторства власних робіт та інших осіб; [3 ТЕО 1.5] <i>оцінює</i> свою комунікативну діяльність, досягнення, труднощі; [3 ТЕО 1.5] <i>долучається</i> спільно з рідними та друзями до добродійної діяльності в групах із власноруч створеними виробами; [3 ТЕО 2.2; 4.1] <i>дотримується</i> правил спільної роботи в групі; [3 ТЕО 1.5; 1.4] <i>обґрунтовує</i> потребу допомагати іншим, робити корисні справи, подарунки, бережливо ставитися до природного середовища; [3 ТЕО 1.1; 1.5; 3.2] <i>виявляє</i> толерантність, милосердя, повагу до інших; [3 ТЕО 1.1; 1.5] <i>розрізняє</i> професії за сферами життєдіяльності; [3 ТЕО 1.1; 2.1] <i>пояснює</i> правила догляду за взуттям; [3 ТЕО 4.1] <i>уміє</i> правильно складати одяг, розвішувати його на плічках; [3 ТЕО 4.1] <i>лагодить</i> нескладні пошкодження предметів побуту за потреби; [3 ТЕО 4.1; 4.2; 4.3] <i>вищує</i> кімнатні рослини для класного приміщення або інших потреб; [3 ТЕО 4.1] <i>аналізує</i> послідовність приготування різних видів бутербродів та їх користь для здоров'я; [3 ТЕО 4.1] <i>складає</i> серветки для святкового столу різними способами [3 ТЕО 4.1]</p>	<p>Презентація досягнень з використанням різних форм. Діяльність в групах та середовищі. Добродійна діяльність для задоволення потреб оточуючих та навколишнього середовища. Світ професій. Побутове самообслуговування. Догляд за власним одягом та взуттям, домашніми тваринами, рослинами. Види бутербродів. Складання серветок різними Способами</p>
---	--

ІНФОРМАТИЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

ІНФОРМАТИКА

(2-3 клас, 35 годин на рік, з них 7 – резервних, 1 година на тиждень)

Пояснювальна записка

Метою навчання інформатиці є різнобічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій, формування інформатичної й інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- формування в учнів уявлення про роль інформаційно-комунікаційних технологій у житті людини;
- формування вмінь описувати об'єкти реальної та віртуальної дійсності різноманітними засобами подання інформації;
- формування початкових навичок інформаційної діяльності, зокрема вмінь опрацьовувати текстову та графічну інформацію;
- формування у дітей початкового досвіду використання комп'ютерної техніки для розв'язування навчальних, творчих і практичних задач;
- розвиток логічного, алгоритмічного, творчого та об'єктно-орієнтованого мислення учнів.

За результатами формування предметної компетентність випускники початкової школи повинні використовувати початкові знання вміння та навички для:

доступу до інформації (знання де шукати і як отримувати інформацію); опрацювання інформації; перетворення інформації із однієї форми в іншу; створення інформаційних моделей; оцінки інформації за її властивостями.

Програма побудована лінійно-концентрично (з горизонтальним поглибленням):

Змістові лінії	Рівні навчання Засоби та об'єкти
----------------	-------------------------------------

	навчання
Інформація. Дії з інформацією. Комп'ютерні пристрої для здійснення дій із інформацією. Комп'ютерні програми. Меню та інструменти. Об'єкт. Властивості об'єкта	
2 клас	3 клас
Графічний редактор	Текстовий редактор
+	+
Створення інформаційних моделей. Змінення готових. Використання. Алгоритми	
+	+

2 клас

Програмне забезпечення, яке використовується: графічний редактор (офлайн та онлайн версії), зокрема графічний редактор середовища Scratch

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Інформація. Дії з інформацією (орієнтовно 9 годин)	
<p><i>пояснює</i> значення інформації для життя людини, наводить приклади із власного досвіду; [2 ІФО 1.1] <i>наводить приклади</i> значення інформації для себе особисто; [2 ІФО 1.1] <i>називає</i> органи чуття, якими людина отримує інформацію із навколишнього середовища; [2 ІФО 1.1] <i>наводить приклади</i> інформації у різних видах: текстовій, графічній, звуковій тощо; [2 ІФО 1.1] <i>розрізняє</i> правдиву і неправдиву інформацію, припущення і фантазію; [2 ІФО 1.4] <i>використовує</i> мережі для отримання інформації та спілкування під контролем дорослих; [2 ІФО 3.3] <i>оцінює</i> результати своїх навчальних досягнень [2 ІФО 2.2]</p>	Навколишній світ та інформація. Види інформації за способом подання.
Комп'ютерні пристрої для здійснення дій із інформацією (орієнтовно 7 годин)	
<p><i>розуміє</i>, що комп'ютер та інші комп'ютерні пристрої це інструменти для виконання дій з інформацією; [2 ІФО 1.1] <i>наводить приклади</i> технічних засобів, що допомагають передавати інформацію, поширювати інформацію; [2 ІФО 1.1] <i>використовує</i> цифрові пристрої у близькому для себе середовищі; [2 ІФО 3.1] <i>пояснює</i>, чому і як потрібно захищати себе і цифрові пристрої; [2 ІФО 4.1] <i>звертається</i> за допомогою у випадку наявності проблем та збоїв у роботі комп'ютера; [2 ІФО 3.2] <i>оцінює</i> результати своїх навчальних досягнень [2 ІФО 2.2]</p>	Комп'ютерна техніка, як засіб здійснення дій з інформацією.
Об'єкт. Властивості об'єкта (орієнтовно 7 годин)	
<p>Учень/учениця: <i>називає</i> об'єкти навколишнього світу, властивості конкретних об'єктів та значення властивостей; [2 ІФО 1.3] <i>описує</i> об'єкт називаючи його властивості та їх значення; [2 ІФО 1.3] <i>порівнює</i> об'єкти за значеннями властивостей; [2 ІФО 13]</p>	Створення простих геометричних моделей об'єктів за описом їх властивостей. Зміна значень властивостей об'єкта (колір контуру, колір фону, форма об'єкта)

<p><i>спостерігає за об'єктами, визначає спільні та відмінні наводить приклади об'єктів, що відповідають заданим властивостям</i> <i>оцінює результати своїх навчальних досягнень [2 ІФО 2.2]</i></p>	
<p>Комп'ютерні програми. Меню та інструменти (протягом року)</p>	
<p><i>запускає знайомі програми; [2 ІФО 2.4]</i> <i>завершує роботу з програмою; [2 ІФО 2.4]</i> <i>називає інструменти малювання у графічному редакторі; [2 ІФО 2.4]</i> <i>обирає інструмент малювання для досягнення конкретного результату;</i> <i>створює не складні малюнки за зразком; [2 ІФО 2.4]</i> <i>створює зображення об'єктів що складаються з геометричних фігур та змінює значення властивостей; [2 ІФО 2.4]</i> <i>вміє змінити колір контуру або тла об'єкта обравши зразком колір іншого об'єкта за допомогою відповідних інструментів графічного редактора; [2 ІФО 2.4]</i> <i>виконує завдання із розфарбування або перефарбування малюнків; [2 ІФО 2.4]</i> <i>пропонує власні кольорові рішення малюнка; [2 ІФО 2.4]</i> <i>пояснює добір кольорів; [2 ІФО 2.4]</i> <i>оцінює результати своїх навчальних досягнень [2 ІФО 2.2]</i></p>	<p>Меню комп'ютерної програми. Огляд різних прикладів меню. Інструменти комп'ютерних програм. Графічний редактор. Інструменти графічного редактора та їх налаштування. Створення та редагування не складних малюнків. Добір кольорової гами малюнка. Збереження малюнків</p>
<p>Створення інформаційних моделей. Змінення готових. Використання (протягом року)</p>	
<p><i>об'єднує об'єкти за їх властивостями або значеннями властивостей; [2 ІФО 1.3]</i> <i>створює візуальну відповідь простих та складених геометричних задач; [2 ІФО 2.4]</i> <i>виділяє та переносить фрагменти малюнка; [2 ІФО 2.4]</i> <i>створює графічні відповіді до навчальних завдань; [2 ІФО 2.4]</i> <i>знаходить приклади повторення і послідовності дій у повсякденній діяльності, близькому для себе середовищі; [2 ІФО 2.1]</i> <i>визначає закономірність об'єктів; [2 ІФО 1.3]</i> <i>відтворює послідовність об'єктів із заданою закономірністю; [2 ІФО 2.1]</i> <i>оцінює результати своїх навчальних досягнень [2 ІФО 2.2]</i></p>	<p>Перенесення фрагментів малюнка. Виділення і впорядкування даних за певною ознакою. Прості та складені сюжетні геометричні задачі. Копіювання фрагментів малюнку.</p>
<p>Лінійні алгоритми (протягом року)</p>	
<p>Учень/учениця: <i>визначає послідовність кроків для виконавців; [2 ІФО 2.1]</i> <i>знаходить помилки у алгоритмах; [2 ІФО 2.2]</i> <i>визначає результат виконання лінійного алгоритму побудови простого геометричного зображення; [2 ІФО 2.2]</i> <i>створює малюнок за лінійним алгоритмом; [2 ІФО 2.4]</i> <i>пропонує власні алгоритми створення не складних геометричних зображень; [2 ІФО 2.4]</i> <i>оцінює результати своїх навчальних досягнень [2 ІФО 2.2]</i></p>	<p>Створення малюнків за готовими алгоритмами Складання власних графічних алгоритмів</p>

Додаткові теми: онлайн графічні редактори, редагування малюнків за допомогою програмного забезпечення смартфонів.

3 клас

Програмне забезпечення, яке використовується: графічний редактор (офлайн та онлайн версії), текстовий редактор.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Інформація. Дії з інформацією (протягом року)	
<p><i>пояснює</i> значення інформації для життя людини, наводить приклади із власного досвіду; [3 ІФО 1.1] <i>розрізняє</i> види інформації за способом подання; [3 ІФО 1.1] <i>уміє</i> перетворювати одну форму подання інформації в іншу: (текстове – в графічне, числове – в текстове тощо); [3 ІФО 1.2] <i>створює</i> папку та документи в ній; [3 ІФО 1.2] <i>пояснює</i> поняття «комп'ютерна мережа»; [3 ІФО 1.1] <i>розуміє</i> призначення програми-браузера; [3 ІФО 3.2] <i>вміє</i> використовувати гіперпосилання; [3 ІФО 3.2] <i>використовує</i> мережі для отримання достовірної інформації та спілкування; [3 ІФО 3.3] <i>висловлює</i> припущення про достовірність інформації, отриманої з цифрових та інших джерел; [3 ІФО 1.4] <i>дотримується</i> правил використання власних і чужих творів; [3 ІФО 4.3] <i>виявляє</i> повагу до авторства інших осіб [3 ІФО 4.3]</p>	<p>Роль інформації в житті людини. Перетворення інформації з одного виду в інший. Способи подання повідомлень, носії повідомлень, символи, кодування і декодування. Структурування інформації. Поняття про мережу Інтернет, програма-браузер, веб-сторінка, веб-сайт, гіперпосилання. Авторське право. Безпечна робота в Інтернеті</p>
Комп'ютерні пристрої для здійснення дій із інформацією (орієнтовно 8 годин)	
<p><i>розповідає</i> про історію виникнення пристроїв для роботи з інформацією; [3 ІФО 1.1] <i>називає</i> носії інформації; [3 ІФО 1.1] <i>розрізняє</i> технічні засоби для передавання, зберігання інформації; [3 ІФО 1.1] <i>використовує</i> пристрої для передавання інформації; [3 ІФО 1.2] <i>наводить приклади</i> пристроїв для введення та виведення інформації; [3 ІФО 1.1] <i>висловлює</i> припущення про достовірність інформації; [3 ІФО 1.4] <i>пояснює</i> наслідки для власного здоров'я надмірного використання цифрових пристроїв [3 ІФО 4.1], [3 СЗО 1.1]</p>	<p>Історія виникнення пристроїв для роботи з інформацією. Джерело інформації. Носії інформації. Пристрої введення та виведення інформації. Введення текстових даних. Правила введення та редагування текстових даних</p>
Об'єкт. Властивості об'єкта (орієнтовно 8 годин)	
<p><i>описує</i> види об'єктів: текстові, графічні. текстові і графічні об'єкти; [3 ІФО 1.3] <i>порівнює</i> властивості текстових і графічних об'єктів за спільними і відмінними ознаками; [3 ІФО 1.3] <i>визначає</i> об'єкти, які відповідають заданим властивостям; [3 ІФО 1.3] <i>вміє</i> змінювати значення властивостей текстових та графічних об'єктів; [3 ІФО 1.3] <i>досліджує</i> об'єкти за допомогою створених моделей [3 ІФО 1.3]</p>	<p>Інформаційний об'єкт. Властивості об'єкта. Створення моделі об'єкта за заданими властивостями. Зміна значень властивостей об'єкта (колір тексту, шрифт, накреслення)</p>
Комп'ютерні програми. Меню та інструменти (орієнтовно 7 годин)	
<p><i>розрізняє</i> сучасні пристрої для роботи з інформацією; [3 ІФО 1.1] <i>уміє</i> увімкнути та вимкнути комп'ютер та інші пристрої (за умови їх використання); [3 ІФО 1.2]</p>	<p>Текстові редактори. Середовища для читання текстів. Закладки в тексті, цитати тощо.</p>

<p><i>використовує</i> необхідні значки на Робочому столі для запуску і роботи в програмах; [3 ІФО 1.2] <i>орієнтується</i> в середовищах для перегляду зображень, читання текстів, слухання музики, завершує роботу з ними; [3 ІФО 3.2] <i>створює</i> зображення освітніх об'єктів [3 ІФО 2.4]</p>	<p>Віртуальні бібліотеки, довідники, енциклопедії, словники. Основні команди редагування: вирізати, копіювати, вставити, видалити. Уведення символів за допомогою клавіатури. Доповнення текстів зображеннями</p>
Створення інформаційних моделей. Змінення готових. Використання (протягом року)	
<p><i>створює</i> інформаційні продукти, поєднуючи текст, зображення, звук тощо для представлення ідей та/або результатів діяльності; [3 ІФО 2.4] <i>створює</i> та <i>змінює</i> прості зображення; <i>опрацьовує</i> та <i>використовує</i> інформацію з різних джерел; [3 ІФО 2.4] <i>вміє</i> заповнювати таблицю ознак для предметів з однієї групи (класу); [3 ІФО 1.3] <i>розробляє</i> презентацію за логічною послідовністю; [3 ІФО 2.4] <i>доповнює</i> презентацію текстом, зображенням, схемою; [3 ІФО 2.4] <i>редагує</i> і <i>форматує</i> презентацію залежно від її призначення, змінює фон слайду; <i>застосовує</i> режим показу презентацій [3 ІФО 2.4]</p>	<p>Етапи створення інформаційної моделі в різних програмних середовищах. Створення текстових інформаційних моделей, зокрема у табличні формі. Комп'ютерні презентації, редагування презентацій. Утворення нового слайду, текстового вікна/поля. Доповнення презентації текстом, зображенням, схемою. Форматування презентації. Режим показу Презентації</p>
Лінійні алгоритми (орієнтовно 6 годин)	
<p><i>визначає</i> алгоритмічні структури; [3 ІФО 2.1] <i>виконує, створює</i> та <i>записує</i> алгоритми; [3 ІФО 2.1] <i>вміє</i> діяти за інструкцією; [3 ІФО 1.3] <i>впорядковує</i> об'єкти за певними ознаками; [3 ІФО 1.3] <i>пояснює</i> наслідки порушення плану, алгоритму послідовності дій у близькому середовищі, готових програмах, іграх; [3 ІФО 1.2] <i>розрізняє</i> істинні та хибні висловлювання [3 ІФО 1.4]</p>	<p>Команди і виконавці, алгоритми, способи подання алгоритму. Запис лінійних алгоритмів. Створення зображень за власними алгоритмами. Знаходження та виправлення помилок у алгоритмах. Логічні висловлювання</p>

МИСТЕЦЬКА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ МИСТЕЦТВО

(35 годин на рік, з них 7 – резервних, 1 година на тиждень)

Пояснювальна записка

Метою навчання мистецтва у школі є всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва; плекання пошани до вітчизняної та зарубіжної мистецької спадщини; формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- розвиток почуттєвої сфери учнів, набуття ними досвіду емоційно-естетичних переживань;
- пробудження інтересу до пізнання творів різних видів мистецтва; виховання гордості за здобутки рідного мистецтва й поваги до творчості інших етносів та народів;
- формування умінь художнього сприймання, аналізу художньої мови та
- оцінювання творів мистецтва відповідно до вікових можливостей з використанням мистецької термінології;

- оволодіння способами художньо-творчої діяльності в різних видах мистецтва, комунікації з іншими в художній творчості;
- формування елементарних умінь застосування цифрових технологій у мистецькій творчості і презентації здобутів;
- розвиток мистецьких здібностей, здатності самовираження й керування власними емоційними станами через мистецтво та різні види художньої творчості;
- формування здатності встановлювати асоціації між видами мистецтва; між мистецтвом і явищами довкілля;
- досягнення усвідомлення значення мистецтва в житті людини;
- виховання культури глядача-слухача;
- формування здатності об'єктивно оцінювати творчі здобутки свої та інших.

Реалізація поставленої мети і завдань здійснюється за **змістовими лініями**: «художньо-творча діяльність», «сприймання та інтерпретація мистецтва», «комунікація через мистецтво», які окреслюють одну з моделей досягнення загальних цілей освітньої галузі та розкривають основну місію загальної мистецької освіти.

Змістова лінія **«Художньо-творча діяльність»** націлює на розвиток креативності та мистецьких здібностей учнів через практичне освоєння основ художньої мови різних видів мистецтва та способів художньо-творчого самовираження. Ця змістова лінія реалізується через формування в учнів умінь застосовувати різні виразні засоби творення художніх образів, імпровізування та естетичного перетворення довкілля.

Змістова лінія **«Сприймання та інтерпретація мистецтва»** спрямована на пізнання цінностей, що відображають твори мистецтва. Її реалізація передбачає розвиток емоційної сфери учнів, збагачення естетичного досвіду, формування в них умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати мистецтво, виявляючи до нього емоційно-ціннісне ставлення.

Реалізація змістової лінії **«Комунікація через мистецтво»** націлена на соціалізацію учнів через мистецтво, усвідомлення ними свого «Я» (своїх мистецьких досягнень і можливостей). Змістова лінія передбачає формування в учнів умінь презентувати себе і свої досягнення, критично їх оцінювати, взаємодіяти з іншими через мистецтво у середовищі, зокрема у різних культурно-мистецьких заходах, обговореннях тощо, а також формування уявлень про можливість і способи регулювати свій емоційний стан завдяки мистецтву.

Опанування учнями мистецтва у початковій школі ґрунтується на засадах компетентнісного, особистісно зорієнтованого, діяльнісного, ігрового та інтегративного підходів.

Мистецтво сприяє формуванню *ключових компетентностей*, зокрема, у процесі:

- усного висловлювання своїх вражень від мистецтва; за допомогою коментування дорослого й оцінювання власної художньо-творчої діяльності (*вільне володіння державною мовою/ здатність спілкуватися рідною*).
- здійснення елементарних розрахунків (наприклад, для встановлення пропорцій, визначення метру, запису ритму тощо) (*математична компетентність*).
- спостереження, дослідження і відтворення довкілля та явищ природи засобами мистецтва (*компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, екологічна компетентність*);
- самостійного (чи за допомогою дорослого) використання інформаційних технологій для отримання мистецької інформації, художнього творення (*інформаційно-комунікаційна компетентність*);
- формування уміння визначати власні художні інтереси, досягнення і потреби; прагнення доцільно використовувати свій час для пізнання, сприймання, творення мистецтва (*навчання впродовж життя*);
- співпраці з іншими, зокрема участі у мистецьких заходах, прикрашенні середовища для друзів, сусідів; прояву відповідальності за особистий і колективний результат; використання мистецтва для отримання задоволення (впливу на власний емоційний стан) (*громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей*);
- опанування народних традицій, мистецтва рідного краю; толерантного ставлення до мистецтва різних народів (*культурна компетентність*)

- проявів творчої ініціативи та намагання її реалізовувати, зокрема через втілення у практичній художньо-творчій діяльності (індивідуальній і колективній); презентації результатів власних мистецьких досягнень (*підприємливість та фінансова грамотність*);
- виявлення бажання впроваджувати нові ідеї (*інноваційність*).

Мистецька освітня галузь може реалізуватися через інтегровані курси або предмети вивчення за окремими видами мистецтва: наприклад, музичне мистецтво, образотворче мистецтво тощо за умови реалізації упродовж циклу навчання всіх очікуваних результатів галузі.

Мистецька освітня галузь реалізується через інтегрований курс.

1 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Художньо-творча діяльність (орієнтовно 14 годин)	
<p><i>співає</i> вокальні вправи, дитячі пісні (зокрема музичний фольклор) у відповідному настрої, характері; <i>дотримується</i> правил співу (постава, дихання) <i>створює</i> елементарний ритмічний супровід до пісні; <i>виконує</i> пісні «у ролях», відтворюючи образ мімікою, пластикою рухів; <i>відтворює</i> прості ритмічні послідовності (створені з половинних, четвертних та восьмих тривалостей); <i>добирає</i> тембр інструменту (трикутники, бубни, барабан, сопілка, ксилофон тощо) для передачі відповідного образу; <i>грає</i> в ансамблі прості композиції (трикутники, бубни, барабан, сопілка (за умови дотримання гігієни користування), ксилофон тощо); <i>імпровізує</i> голосом (музичні, мовленнєві інтонації), на музичних інструментах; <i>орієнтується</i> в поняттях музичної грамоти (нота, нотний стан, звук, тривалості (ціла, половинна, чверть, восьма), метр, розмір), має уявлення про запис нотного тексту); <i>відтворює</i> прості форми предметів і об'єктів доквілля фарбами (акварель, гуаш), графічними та пластичними матеріалами; <i>розміщує</i> пропорційно зображення, використовуючи всю площину аркуша; <i>компує</i> (з допомогою учителя) зображення у форматі (вертикальний, горизонтальний); <i>створює</i> елементарний стрічковий візерунок, прості декоративні розписи; <i>використовує</i> у роботі основні, похідні, теплі й холодні кольори; <i>змішує та розбавляє</i> водою фарби для отримання різних відтінків кольорів; <i>користується фарбами</i> (акварель, гуаш), олівцями (кольоровими, восковими), пластиліном, фломастерами, палітрою, пензлями, стеками, ножицями тощо; <i>спостерігає</i> різноманітність і красу природних форм, рослин, птахів, тварин у навколишньому середовищі; <i>досліджує</i> і виявляє цікаве, незвичайне у доквіллі; <i>наводить приклади</i> геометричної подібності природних та штучних об'єктів; <i>працює</i> (вирізує, конструює) з папером, з природнім матеріалом;</p>	<p>Спів. Імпровізації голосом, пластикою, на музичних інструментах. Відтворення рухами характеру, темпу, ритму музики. Інсценізація пісень, створення театралізованих образів. Гра на музичних інструментах (трикутники, бубни, барабан, сопілка, ксилофон тощо): створення елементарного ритмічного супроводу до пісні, ритмічних послідовностей тощо. Знайомство з нотним записом (нотний стан, скрипковий ключ, ноти в межах I октави, тривалості звуків – ціла, половинна, чверть, восьма). Використання музичної діяльності для задоволення та поліпшення емоційного стану. Використання різних ліній, плям, форм, кольорів і їх відтінків для створення візуальних образів. Організація робочого місця. Створення зображень графічними матеріалами, фарбами. Елементарне компонування елементів композиції (площинної, об'ємної). Вирізування, конструювання з паперу. Робота з природними матеріалами. Елементарна стилізація форм оздоблювальних елементів різних видів декоративно-прикладного мистецтва (народна іграшка, розпис, витинанка, писанка тощо). Ліплення з пластичних матеріалів. Дотримання охайності та правил техніки безпеки. Дослідження доквілля, виявлення цікавих, незвичайних об'єктів для створення художніх образів. Прикрашення місця, де навчається, живе.</p>

<p><i>дотримується</i> правил техніки безпеки; <i>експериментує</i> з кольорами, лініями, формами тощо <i>прикрашає</i> (за допомогою дорослого) середовище, в якому живе і навчається; <i>виконує</i> нескладні ролі, етюди-наслідування; <i>вправляється</i> над інтонацією мовлення, чіткістю дикції, виразністю міміки і жести, перевтілюючись у різних персонажів; <i>розуміє</i> правила поведінки в театрі; <i>рухається</i> в ритмі і темпі музики, <i>узгоджує</i> свої рухи з музичним супроводом (співом); <i>орієнтується</i> у просторі; <i>придумує</i> образи і <i>створює</i> їх знайомими засобами мистецької виразності; <i>імпровізує</i> засобами пантоміми (міміка, жести); <i>виконує</i> твори мистецтва (співає, малює, танцює, декламує тощо), які подобаються; <i>називає</i> свої уподобання у мистецтві</p>	<p>Використання образотворчої діяльності для задоволення та поліпшення емоційного стану.</p> <p>Інсценізація (виконання нескладних ролей), етюди-наслідування. Відтворення елементарних танцювальних елементів. Імпровізації засобами пантоміми (міміка, жести).</p>
Сприймання та інтерпретація мистецтва (протягом року)	
<p><i>сприймає</i> твір мистецтва та <i>висловлює</i> враження, <i>добирає</i> із запропонованих слів співзвучні особистим емоціям; <i>визначає</i> темп (повільно, помірно, швидко); реєстр (високий, середній, низький), динаміку (гучно, тихо), тембр (звучання хору та оркестру), характеризує мелодію;</p> <p><i>визначає</i> колорит (теплій, холодний) творів мистецтва та здобувачів освіти робіт; <i>порівнює</i> музичні та візуальні образи; <i>помічає</i> красу в доквіллі; <i>орієнтується</i> у видах театру (ляльковий, музичний) та кінематографу (кінофільм, мультфільм) <i>називає</i> твори мистецтва, що змінюють або передають його/її настрій</p>	<p>Сприймання творів різних видів мистецтва. Обговорення вражень, емоцій, які вони викликали. Добір із запропонованих слів-характеристик, що співзвучні особистим емоціям та враженням. Визначення засобів виразності твору мистецтва. Порівняння природних форм, образів доквілля з їх художнім (декоративним) трактуванням. Знайомство з деякими видами театру та кіномистецтва. Використання творів різних видів мистецтва для отримання задоволення</p>
Комунікація через мистецтво (протягом року)	
<p><i>презентує</i> результати власної творчості (співає пісні, виконує танцювальні рухи, демонструє власні роботи з образотворчого мистецтва тощо); <i>бере участь</i> у колективному виконанні творчого задуму; у шкільних мистецьких заходах (концертах, виставках, інсценізаціях тощо), в обговореннях власних вражень від творів різних видів мистецтва, зокрема, змісту анімаційних фільмів, театральних вистав тощо; <i>дотримується</i> правил творчої співпраці <i>вербально описує</i> свій творчий задум; <i>визначає</i>, що вдалося, чи не вдалося у виконанні того, що було задумано.</p>	<p>Презентація та характеристика власних творчих досягнень. Колективне виконання творчого задуму (оформлення класної кімнати, створення колективних художніх композицій тощо). Проведення шкільних мистецьких заходів (концертів, виставок, інсценізацій тощо). Ознайомлення і упровадження правил творчої співпраці, взаємодії, комунікації.</p>

2 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Художньо-творча діяльність (орієнтовно 14 годин)	
<p><i>співає</i> вокальні вправи, дитячі пісні (зокрема музичний фольклор) у відповідному настрої, характері, темпі, динаміці;</p>	<p>Спів (співацька постава, дихання, інтонація, дикція).</p>

<p><i>дотримується</i> правил співу (постава, дихання, інтонація) <i>виконує</i> пісні «у ролях», відтворюючи образ мімікою, пластикою, виразним інтонуванням; <i>добирає</i> реквізит; <i>створює</i> варіанти ритмічного супроводу до пісні;</p> <p><i>відтворює</i> прості ритмічні послідовності (створені з половинних, четвертних та восьмих тривалостей), зокрема у різних темпах; <i>обирає</i> тембр інструменту (трикутники, бубни, барабан, сопілка, ксилофон тощо) для передачі відповідного образу; <i>грає</i> в ансамблі прості композиції (трикутники, бубни, барабан, сопілка (за умови дотримання гігієни користування), ксилофон тощо); <i>придумує</i> образи і <i>створює</i> їх знайомими засобами музичної виразності;</p> <p><i>імпровізує</i> голосом (музичні, мовленнєві інтонації), на музичних інструментах; <i>орієнтується</i> в поняттях музичної грамоти (нота, нотний стан, звук, тривалості (ціла, половинна, чверть, восьма), метр, розмір), має уявлення про запис нотного тексту);</p> <p><i>проявляє</i> інтерес до творів мистецтва та мистецької діяльності; <i>виконує</i> прості живописні, графічні, декоративні, пластичні композиції;</p> <p><i>складає</i> та розташовує на площині (в просторі) окремі елементи зображень (форм) в просту композицію (графічну, живописну, декоративну, об'ємну, просторову); відповідно задуму, <i>обирає</i> формат (вертикальний, горизонтальний) композиції; <i>використовує</i> всю площину аркуша; <i>використовує</i> основні, похідні, ахроматичні, теплі й холодні кольори; <i>утворює</i> відтінки кольорів; <i>експериментує</i> з кольорами, лініями, формами тощо; <i>користується</i> художніми та природними матеріалами, палітрою, пензлями, стеками, ножицями тощо;</p> <p><i>працює</i> (вирізує, конструює) з папером, з природними матеріалами; <i>дотримується</i> правил техніки безпеки; <i>бере участь</i> у прикрашенні середовища, в якому живе і навчається; <i>виконує</i> нескладні ролі, етюди-наслідування; <i>вправляється</i> над інтонацією мовлення, чіткістю дикції, виразністю міміки і жести, перевтілюючись у різних персонажів; <i>рухається</i> в ритмі і темпі музики, <i>узгоджує</i> свої рухи з музичним супроводом (співом); <i>орієнтується</i> у просторі; <i>дотримується</i> правил поведінки в театрі; <i>імпровізує</i> засобами пантоміми (міміка, жести); <i>вирізняє</i> види мистецької діяльності, звернення до яких поліпшує його/її настрій</p>	<p>Гра на музичних інструментах: створення варіантів ритмічного супроводу до пісні, ритмічних послідовностей тощо.</p> <p>Імпровізації голосом, пластикою, на музичних інструментах Відтворення рухами характеру, темпу, ритму музики. Інсценізація пісень, створення театралізованих образів. Знайомство з нотною грамотою (нотний стан, скрипковий ключ, ноти в межах I октави, тривалості звуків – ціла, половинна, чверть, восьма).</p> <p>Малювання графічними матеріалами, фарбами.</p> <p>Розміщення зображень на аркуші, у просторі, компонування елементів композиції (площинна, об'ємна). Дослідження доквілля, виявлення цікавих, незвичайних об'єктів для створення художніх образів. Використання різних ліній, плям, форм, кольорів та їх відтінків для створення візуальних образів.</p> <p>Вирізування, конструювання з паперу. Робота з природними матеріалами. Елементарна стилізація форм оздоблювальних елементів. різних видів декоративно-прикладного мистецтва (народна іграшка, розпис, витинанка, писанка тощо). Ліплення з пластичних матеріалів різними прийомами і способами. Прикрашення місця, де навчається, живе.</p> <p>Організація робочого місця. Дотримання охайності та правил техніки безпеки. Інсценізація (виконання нескладних ролей), етюди-наслідування. Відтворення елементарних танцювальних елементів. Імпровізації засобами пантоміми (міміка, жести). Використання видів мистецької діяльності для задоволення та поліпшення емоційного стану.</p>
--	--

Сприймання та інтерпретація мистецтва (протягом року)	
<p><i>сприймає</i> твір мистецтва та <i>висловлює</i> враження, добираючи із запропонованих слова, які співзвучні особистим емоціям;</p> <p><i>визначає</i> темп (повільно, помірно, швидко); регістр (високий, середній, низький), динаміку (гучно, тихо), тембр (звучання хору та оркестру, окремих музичних інструментів (сопілка, бубон, барабан, скрипка, бандура, фортепіано тощо)), характеризує мелодію;</p> <p><i>визначає</i> колорит (теплий, холодний) творів мистецтва та робіт здобувачів освіти;</p> <p><i>порівнює</i> музичні та візуальні образи, твори мистецтва та явища довкілля;</p> <p><i>розрізняє</i> види театру (ляльковий, музичний, драматичний) та кінематографу (кінофільм, мультфільм); <i>використовує</i> театральну термінологію (сцена, актор, костюм, декорація);</p> <p><i>виявляє</i> твори мистецтва, що змінюють або передають його/її настрій</p>	<p>Сприймання творів різних видів мистецтва. Обговорення вражень, емоцій, які вони викликали. Добір із запропонованих слів-характеристик, що співзвучні особистим емоціям та враженням.</p> <p>Визначення засобів виразності твору.</p> <p>Порівняння природних форм, образів довкілля з їх художнім (декоративним) трактуванням.</p> <p>Знайомство з деякими видами театру (ляльковий, музичний, драматичний), кіномистецтва (кінофільм, мультфільм (графічна, пластична, лялькова анімація).</p> <p>Використання творів різних видів мистецтва для отримання задоволення та поліпшення емоційного стану.</p>
Комунікація через мистецтво (протягом року)	
<p><i>виявляє</i> (з допомогою вчителя) та бере участь в обговореннях інформації, отриманої з творів мистецтва;</p> <p><i>презентує</i> результати власної творчості (співає пісні, виконує танцювальні рухи, демонструє власні роботи з образотворчого мистецтва тощо);</p> <p><i>вербально описує</i> свій творчий задум; <i>визначає</i>, що вдалося, чи не вдалося у виконанні того, що було задумано;</p> <p><i>готовий / -а</i> до того, що може не вийти з першого разу так, як задумав / -ла;</p> <p><i>виявляє</i> досягнення у художньо-творчій діяльності однолітків;</p> <p><i>бере участь</i> у колективному виконанні творчого задуму; у шкільних мистецьких заходах (концертах, виставках, інсценізаціях тощо), в обговореннях власних вражень від творів різних видів мистецтва;</p> <p><i>обговорює</i> з однолітками свої враження від творів різних видів мистецтва відомих митців, від дитячої творчості; <i>дотримується</i> правил взаємодії і творчої співпраці.</p>	<p>Виховні ситуації: обговорення (з допомогою вчителя) інформації – сюжетів, характерів персонажів тощо, отриманої з творів мистецтва.</p> <p>Презентація та характеристика власних творчих досягнень.</p> <p>Колективне виконання творчого задуму (оформлення класної кімнати, створення колективних художніх композицій, флеш-моби тощо);</p> <p>Проведення шкільних мистецьких заходів (концертів, виставок, інсценізацій тощо)</p> <p>Ознайомлення і упровадження правил творчої співпраці, взаємодії, комунікації.</p>

3 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Художньо-творча діяльність орієнтовно 15 годин)	
<p><i>виконує</i> дитячі пісні (зокрема, музичний фольклор); [3 МИО 1.1];</p> <p><i>добирає</i> засоби музичної виразності (темп, динаміку), необхідні для створення настрою, характеру; [3 МИО 1.1]; [3 МИО 1.2];</p>	<p>Спів (співацька постава, дихання, інтонація, фразування, дикція).</p> <p>Оперування засобами виразності та способами створення вокального і вокально-ансамблевого / хорového</p>

<p><i>розуміє значення</i> вокальних вправ для правильного виконання; <i>стежить</i> за точністю і виразністю інтонування, чіткістю дикції, співацькою поставою, диханням; [3 МІО 3.1]; <i>виконує</i> в ансамблі нескладні композиції (трикутник, бубон, маракас, дзвіночки, барабан, тріскавки, сопілка (за умови дотримання гігієни користування), ксилофон, металофон, синтезатор тощо); [3 МІО 1.1]; <i>самостійно добирає</i> тембр музичного інструменту для передачі відповідного образу; [3 МІО 1.1]; [3 МІО 2.1]; <i>імпровізує</i> голосом (музичні, мовленнєві інтонації) та на музичних інструментах; [3 МІО 1.2] <i>створює</i> варіанти ритмічного супроводу до пісні на музичному інструменті за вибором; [3 МІО 1.2];</p>	<p>художнього образу. Гра на музичних інструментах: створення варіантів ритмічного супроводу до пісні, гра в ансамблі зі створенням ритмічного супроводу до пісні тощо. Правила гігієни у користуванні музичними інструментами. Оволодіння музичною грамотою (за необхідністю для художньо-творчої діяльності). Знайомство з елементарною нотною грамотою, необхідною для виконання творів. Відтворення запису найпростіших ритмічних послідовностей.</p>
<p><i>орієнтується</i> в поняттях музичної грамоти (звук, мелодія, акомпанемент, музична форма, динаміка, схеми диригування (на 2/4); [3МІО 2.2] <i>орієнтується</i> в нотному записі (за доцільності для виконання); <i>читає</i> запис найпростіших ритмів; [3МІО 2.2] <i>організовує</i> самостійно робоче місце для занять різними видами образотворчої діяльності [3 МІО 1.1]; <i>дотримується</i> охайності і правил техніки безпеки; <i>самостійно користується</i> знайомими художніми інструментами (палітрою, різними видами пензлів, стеками, ножицями тощо) [3 МІО 1.1]; <i>добирає</i> художні матеріали, відповідно до виду мистецтва (образотворче, декоративно-прикладне), в якому працює [3 МІО 1.1]; <i>розпізнає</i> форми (реалістичні, декоративні); <i>досліджує</i> форму предмету та спрощує її до геометричної подібності [3 МІО 1.3]; <i>порівнює</i> будову різних природних форм, їх пропорцій [3 МІО 1.3]; <i>добирає</i> відтінки кольору за насиченістю [3 МІО 1.2]; <i>створює</i> реалістичні, казкові, фантастичні образи [3 МІО 1.3]; <i>виконує</i> елементарні замальовки з натури та за уявою в ескізній формі (предмети побуту, об'єкти природи та архітектури) [3 МІО 1.3]; <i>створює</i> зображення в процесі експериментування з кольорами, лініями, крапками різного розміру, формами, об'ємами, фактурами тощо [3 МІО 1.2]; <i>самостійно створює</i> просту, зокрема орнаментальну, композицію (графічну, живописну, декоративну, об'ємну), <i>використовує</i> усю площину аркуша; <i>виконує</i> прості композиції на площинні та в об'ємі [3 МІО 1.2]; <i>обирає</i> формат (прямокутний, квадратний, трикутний, в колі, в овалі) для кращого втілення задуму [3 МІО 1.1]; <i>виділяє</i> композиційний центр, головне і другорядне, враховуючи основні пропорції зображуваних предметів, композиційні засоби та правила [3 МІО 1.1]; <i>використовує</i> елементарні закони перспективи (одне за іншим; ближче – більше, яскравіше, тепліше, далі – менше</p>	<p>Організація робочого місця для занять образотворчим мистецтвом. Освоєння інструментарію для образотворчої діяльності. Використання відомих засобів образотворчої виразності для створення візуальних образів. Зображення графічними та живописними матеріалами (традиційними та сучасними). Розміщення зображень на аркуші, у просторі, компонування елементів композиції (площинна, об'ємна), відтворення плановості простору у площинних зображеннях. Ліплення з пластичних матеріалів різними (простими) прийомами і способами. Поняття про декор як засіб наповнення й збагачення форми. Елементарна стилізація форм та оздоблювальних елементів різних видів декоративно-прикладного мистецтва (народна іграшка, розпис, витинанка, писанка тощо). Розміщення об'єктів у форматі з дотриманням засобів та правил композиції, для підсилення композиційного центру. Застосування у художньо-творчій діяльності поняття контрасту форм, кольорів . Передача плановості у зображенні з натури та за уявою. Створення сюжетних композицій Сприймання засобів виразності в скульптурі (барельєф, горельєф). Створення художнього образу засобами</p>

<p>та блідіше, холодніше), передаючи плановість простору у площинних зображеннях [3 МІО 2.2]; <i>передає в зображеннях</i> елементарну будову птахів, тварин, людини, посилено передає рух; ілюзорні зміни розмірів предметів в залежності від розміщення у просторі; смислові зв'язки між об'єктами в сюжетних композиціях [3 МІО 1.3]; <i>розрізняє</i> особливості об'ємного (круглого та рельєфного) зображення [3 МІО 2.2]; <i>порівнює</i> найпростіші елементи об'ємних форм [3 МІО 1.3]; <i>виражає</i> особливості об'єкту як образу засобами форми і декору (як у об'ємному так й у площинному зображенні) [3 МІО 1.1]; <i>оздоблює</i> об'ємну форму рельєфним або живописним декором [3 МІО 1.1];</p>	<p>декоративної насиченості форми (фактурою, деталями, розписом). Прикрашання місця, де навчається, живе. Вирізування, конструювання з паперу та інших підручних матеріалів. Робота з природними матеріалами.</p> <p>Створення синтетичного художнього образу. Інсценізація, найпростіші театральні етюди (створення театралізованих образів, зокрема, під час рольового виконання пісні).</p>
<p><i>конструює та створює</i> прості композиції з паперу, художніх, природних та різних підручних матеріалів, самостійно <i>добирає</i> складові композиції [3 МІО 1.2]; творчо <i>використовує</i> різні техніки, інструменти та матеріали для втілення власного задуму (саморобні штампи, набризк, декупаж, колаж) [3 МІО 1.2]. <i>поєднує</i> засоби різних видів мистецтва для втілення художнього задуму; [3 МІО 1.1]; [3 МІО 2.2] <i>імпровізує</i> засобами пантоміми (міміка, жести); пластично інтонуює музичні образи; [3 МІО 1.2]; <i>виконує</i> нескладні ролі (в тому числі, пісні «у ролях»), <i>добирає</i> засоби вираження (тембр голосу, динаміку, рухи, міміку); [3 МІО 1.1]; [3 МІО 1.2]; <i>грає</i> елементарні театральні етюди (самостійно <i>обирає</i> відомих персонажів та перевтілюється в них, зокрема, <i>імітує</i> характерні рухи, ходу, звуки, міміку тощо); [3 МІО 1.2]; <i>вправляється</i> над інтонацією мовлення, диханням; дикцією, мімікою, жестами; <i>рухається</i> під музику, <i>добираючи</i> відомі танцювальні елементи (народні, сучасні); <i>узгоджує</i> свої рухи з музичним супроводом (співом); створює сценічні інтерпретації пісенних образів; [3 МІО 1.1]; <i>використовує</i> атрибути для підсилення синтетичної виразності (із запропонованих); [3 МІО 1.1]; <i>комбінує</i> знайомі художні техніки, звуки, ритми, рухи, лінії, кольори, форми, фактури, матеріали тощо для втілення ідеї в художньому образі [3 МІО 1.2]; <i>створює</i> образи, використовуючи знайомі засоби та способи за уявою [3 МІО 1.1]; [3 МІО 1.2]; творення образів (звуки, слова, пантоміму, рухи, лінії, кольори, об'єми, декор тощо), якими може виразити свої почуття та емоції [3 МІО 3.4]; <i>виокремлює і фіксує</i> в доступний спосіб цікаві явища довкілля; відтворює їх у творчій діяльності (імпровізаціях мелодій, інсценізації пісень, пластичному інтонуванні); [3 МІО 1.3] <i>пропонує</i> ідеї оздоблення місця, де навчається, живе [3 МІО 1.3]; <i>реалізовує</i> їх (за допомогою інших або самостійно втілює нескладний задум оздоблення місця, де навчається і власного помешкання [3 МІО</p>	<p>Відтворення нескладних танцювальних елементів.</p> <p>Елементарне вправління у сценічній поведінці.</p> <p>Добір реквізиту, бутафорії, деталей костюмів.</p> <p>Експериментування зі звуками, тембрами, ритмами, рухами, лініями, кольорами, формами, матеріалами.</p> <p>Спостереження за довкіллям для створення художніх образів (повадки тварин; характерні особливості ходи, жестів людей різного віку, інтонація мовлення людини в різних життєвих ситуаціях тощо), вплив світла на зміну кольорів у природному середовищі;</p> <p>Самовираження в художньо-творчій діяльності.</p>

<p>1.3]; <i>розпізнає</i> власні емоції від художньої творчості, обирає види художньо-творчої діяльності відповідно до свого настрою [3 МІО 3.4]; передає власні емоції у творчій роботі за допомогою кольору[3 МІО 1.1]; [3 МІО 3.4] <i>дотримується</i> загальноприйнятих правил поведінки в закладах культури та мистецтва (театрі, музеї тощо) [3МІО 3.3];</p>	<p>Культура глядача, слухача.</p>
<p>Сприймання та інтерпретація мистецтва (протягом року)</p>	
<p><i>емоційно сприймає</i> твори різних видів мистецтва і виявляє враження у вербальний або невербальний спосіб; [3 МІО 2.1]; <i>вирізняє</i> елементи музичної мови, застосовані для характеристики музичного образу, зокрема із сюжетною (літературною) програмою (мелодія, темп,</p>	<p>Сприймання творів різних видів мистецтва. Виразні засоби (елементи мови) різних видів мистецтва (музичне, образотворче, театр, хореографія, кіно тощо).</p>
<p>динаміка, гучність, ритм, тембр (голос та деякі музичні інструменти), лад (мажор, мінор); [3 МІО 2.2] <i>розпізнає</i> прості музичні форми (двочастинна, тричастинна, куплетна); [3 МІО 2.1]; [3 МІО 2.2] <i>визначає</i> особливості втілення образу у творах образотворчого мистецтва та архітектури [3 МІО 2.2]; <i>характеризує</i> колір об'єктів довкілля відповідно до часу доби та пір року [3 МІО 2.2]; <i>висловлює судження щодо</i> передання емоційного стану зображуваних об'єктів та явищ навколишнього світу у творі (зокрема, у стані спокою та в русі) [3 МІО 2.1]; <i>визначає</i> композиційну будову твору образотворчого мистецтва та архітектури [3 МІО 2.2]; <i>вирізняє</i> кольорову гаму твору (тепла, холодна), тональність (світлі й темні кольори), насиченість (яскравий, тьмянний) загальний колорит; елементи композиції твору (центр, головне і другорядне; побудову твору (симетричну та асиметричну, статичну, динамічну, ритмічну, метричну) [3 МІО 2.1]; <i>цілісно охоплює увагою</i> художній твір; зосереджується на характерних деталях; <i>порівнює</i> музичні та візуальні, хореографічні образи; [3 МІО 2.1]; зіставляє твори мистецтва та явища довкілля (за допомогою вчителя) [3МІО 1.3]; [3 МІО 2.2]; <i>вирізняє</i> елементи художньої мови творів синтетичних видів мистецтва для характеристики художнього образу: акторську гру, костюми, декорації, музичне оформлення театрального/екранного твору[3 МІО 2.2]; <i>розрізняє</i> засоби виразності та характеризує музичні твори вокальні та інструментальні; [3 МІО 2.2] <i>розрізняє засоби виразності та характеризує твори живопису, графіки, скульптури</i> [3 МІО 2.2]; розрізняє та характеризує виразні засоби різновидів театрального мистецтва (драматичний, ляльковий, музичний), народної, класичної та сучасної хореографії; [3 МІО 2.2] <i>розрізняє та характеризує</i> виразні засоби анімаційних фільмів; [3 МІО 2.2] <i>розпізнає та характеризує</i> художні матеріали, якими</p>	<p>Участь в обговоренні мистецького твору з використанням знайомих мистецьких термінів.</p> <p>Використання декору для створення образу.</p> <p>Ознайомлення з елементарними поняттями з кольорознавства та композиції.</p> <p>Сприймання синтетичних образів. Зіставлення виразних засобів різних видів мистецтва. Зіставлення художніх образів, подібних за сюжетом та втілених у різних видах мистецтва. Мистецька пропедевтика. Знайомство з різновидами музичного (вокальна, інструментальна), образотворчого (живопис, графіка, скульптура); театрального (драматичний, ляльковий, музичний) мистецтва, хореографії (народна, класична, сучасна), кіно (кінофільм, мультфільм); жанрами музичного мистецтва (пісня, танець, опера, балет); жанрами образотворчого мистецтва (портрет, пейзаж (краєвид), натюрморт, анімалістичний тощо); видами орнаментів (рослинний, геометричний тощо та за призначенням (стрічковий, розетка); видами анімації (мальована, лялькова, пластилінова, комп'ютерна), танцями (гопак, козачок, вальс, полька тощо). Спостереження за довкіллям та його втіленням у художніх образах.</p>

<p>виконана учнівська творча робота (кольорові олівці, фломастери, акварель, гуаш, пластилін тощо) [3 МИО 2.2]; порівнює природні форми, образи доквілля з їх художнім (декоративним) трактуванням [3 МИО 1.3]; <i>визначає</i> власні емоції від сприймання мистецьких творів [3 МИО 3.4]; <i>добирає</i> слова для характеристики вражень із власного запасу [3 МИО 3.3]; <i>пояснює</i>, що подобається або не подобається у творі [3 МИО 2.1]; <i>обирає</i> твори відповідно до свого настрою; <i>пояснює</i>, від чого дістає насолоду; добирає твори для поліпшення свого настрою [3 МИО 2.1]; [3 МИО 3.4] <i>відтворює</i> емоційні враження від твору мистецтва улюбленими художніми засобами [3 МИО 3.4]; <i>порівнює</i> свої настрої та почуття із тими що втілені у художньому творі (на основі діалогу між автором та глядачем) [3 МИО 2.1].</p>	<p>Самопізнання через сприймання творів мистецтва. Вербальний опис вражень, емоцій, викликаних творами. Використання у сприйманні творів різних видів мистецтва для задоволення та поліпшення власного емоційного стану. Самовираження у художньо-творчій діяльності Розуміння значення мистецтва у житті людини.</p>
<p>Комунікація через мистецтво (протягом року)</p>	
<p><i>характеризує</i> власну творчість за поданими орієнтирами; [3 МИО 3.1]; <i>пояснює</i>, що вдалося чи не вдалося; <i>визначає</i> за допомогою вчителя/ вчительки труднощі; <i>обирає</i> (за допомогою вчителя/ вчительки) спосіб удосконалення [3 МИО 3.2]; <i>презентує</i> результати власної творчості (співає улюблені пісні, виконує танцювальні рухи, демонструє власні роботи з образотворчого мистецтва тощо) перед рідними, однолітками [3 МИО 3.2]; <i>пояснює</i> задум [3 МИО 3.2]; <i>визначає досягнення</i> однолітків у художньо-творчій діяльності, виявляючи доброзичливість у висловлюваннях; [3 МИО 3.3]; <i>обговорює</i> з іншими враження від сприймання творів різних видів мистецтва та творчої діяльності, поважаючи уподобання інших [3 МИО 3.3]; <i>бере участь</i> у шкільних мистецьких заходах (концертах, конкурсах, виставках, фестивалях, інсценізаціях народних обрядів, арт-мобак, тижнях мистецтва тощо), у колективних творчих проєктах, зокрема із використанням засобів улюбленого виду мистецтва і художньо-творчої діяльності [3 МИО 3.3]; <i>виконує різні дії / ролі</i> в колективному творчому процесі, <i>виявляючи повагу</i> до інших [3 МИО 3.3]</p>	<p>Презентація власних творчих досягнень. Оцінювання власної творчості за поданими орієнтирами. Оцінювання творчих здобутків однолітків за спільно визначеними орієнтирами. Виховні ситуації на основі творів мистецтва (обговорення сюжетів, характерів, вчинків, дій персонажів, створюваних мистецькими засобами). Колективне виконання творчого задуму. Оцінювання і самооцінювання у колективній творчості. Проведення шкільних мистецьких заходів. Дотримання правил творчої співпраці, взаємодії, комунікації.</p>

ФІЗКУЛЬТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА

(70 годин на навчальний рік, з них 15 резервних, 2 години на тиждень)

Пояснювальна записка

Метою навчання фізичної культури є всебічний фізичний розвиток особистості учня засобами фізкультурної та ігрової діяльності, формування в молодших школярів ключових фізкультурних компетентностей, ціннісного ставлення до фізичної культури, спорту, фізкультурно-оздоровчих занять та виховання фізично загартованих і патріотично налаштованих громадян України.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- виховання в молодших школярів розуміння значущості занять фізичними вправами, спортивними іграми як важливого засобу зміцнення здоров'я, отримання задоволення, гартування тіла та характеру, самовираження, соціальної взаємодії у процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності;

- формування в учнів здатності володіння різними способами рухової діяльності, виконання фізичних вправ; уміння грати в рухливі та спортивні ігри за спрощеними правилами;
- розвиток в молодших школярів здатності встановлювати причинно-наслідкові зв'язки позитивних та негативних чинників щодо стану свого здоров'я та фізичного розвитку;
- використовувати різні способи пошуку корисної інформації у довідникових джерелах, у тому числі за допомогою інформаційно-комунікативних технологій і критичного мислення;
- формування в учнів здатності творчо застосовувати набутий досвід з фізичної культури, використовувати сили природи для зміцнення здоров'я та фізичного вдосконалення;
- розвиток в молодших школярів здатності використовувати навички самоконтролю і самооцінювання свого фізичного стану, дотримуватися санітарно-гігієнічних правил та безпечної поведінки в процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності;
- розвиток в учнів здатності спілкуватися і взаємодіяти з дорослими й однолітками, співпрацювати та досягати спільних командних цілей у процесі спортивно-ігрової діяльності, використовувати термінологічний апарат з фізичної культури рідною мовою під час фізкультурно-оздоровчої діяльності;
- виховання в молодших школярів емоційно-ціннісного ставлення до занять фізичною культурою та спортом, здатності добирати фізичні вправи для розвитку фізичних якостей з урахуванням індивідуальних можливостей, бажання керуватися правилами безпечної і чесної гри, уміння боротися, вигравати і програвати; формування зацікавленості досягненнями українських спортсменів на Олімпійських іграх та інших спортивних змаганнях.

Зазначена мета і завдання реалізуються за такими **змістовими лініями**: «Рухова діяльність», «Ігрова та змагальна діяльність».

Змістова лінія **«Рухова діяльність»** передбачає формування в молодших школярів уявлення про фізичну культуру як сукупність різноманітних фізичних вправ, способів рухової та ігрової діяльності, спрямованих на фізичний розвиток, зміцнення здоров'я та формування в молодших школярів умінь і навичок володіння різними способами рухової діяльності; здатності виконання вправ основної гімнастики, організуючих вправ, елементів акробатики, вправ корегувальної спрямованості та тих, що пов'язані з незвичним положенням тіла просторі, ходьбою, бігом, танцювальними кроками, лазінням і перелізанням, стрибками; навичок володіння м'ячем; розвиток фізичних якостей; формування правильної постави й профілактику плоскостопості.

Змістова лінія **«Ігрова та змагальна діяльність»** передбачає виховання в молодших школярів ініціативності, активності та відповідальності у процесі рухливих і спортивних ігор за спрощеними правилами; забезпечення усвідомлення важливості співпраці під час ігрових ситуацій; формування уміння боротися, здобувати чесну перемогу та з гідністю сприймати поразку, контролювати свої емоції, організувати свій час і мобілізувати ресурси, оцінювати власні можливості в процесі ігрової та змагальної діяльності, виконувати різні ролі в ігрових ситуаціях, відповідати за власні рішення користуватися власними перевагами і визнавати недоліки в тактичних діях у різних видах спорту, планувати та реалізувати спортивні проекти (турніри, змагання тощо); формування в молодших школярів умінь і навичок виконання естафет.

1 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Рухова діяльність (протягом року)	

<p><i>має уявлення</i> про фізичну культуру як сукупність різноманітних фізичних вправ, спрямованих на фізичний розвиток та зміцнення здоров'я людини;</p> <p><i>розуміє</i> терміни з предмету «фізична культура»; <i>пояснює</i> значення фізичних вправ для формування правильної постави;</p> <p><i>називає</i> життєво важливі способи пересування людини; <i>виконує</i> організовуючі вправи: команди на шиккування в шеренгу, колону по одному, в коло; розмикання на інтервал; загальнорозвивальні вправи без предмета (імітаційного характеру) та з предметами; комплекс вправ ранкової гігієнічної гімнастики, присідання тощо; <i>виконує</i> ходьбу на носках, на п'ятах, з високим підніманням стегна, у напівприсіді, у присіді, з різними положеннями рук, ходьбу «змійкою»; біг з високим підніманням стегна, із закиданням гомілок із зміною напрямку і різних вихідних положень; танцювальні кроки; танцювальні імпровізаційні вправи; лазіння по горизонтальній та похилій гімнастичній лаві; по гімнастичній стінці у різних напрямках; перелізання через перешкоду; <i>виконує</i> вправи з малим м'ячем; вправи з великим м'ячем; <i>володіє</i> елементарними навичками виконання стрибків: на місці на одній нозі, на двох ногах з просуванням уперед, назад, у присіді правим та лівим боком; стрибки в глибину; стрибки у висоту; стрибки у довжину з місця поштовхом однієї і двох ніг; <i>виконує</i> вправи для розвитку фізичних якостей: сили – підтягування у висі лежачи та у висі (хлопці), згинання та розгинання рук в упорі лежачи від гімнастичної лави та від підлоги (хлопці); швидкості – повторний біг на 3–4х10 м; пришвидшення з різних вихідних положень; витривалості – біг почергово з ходьбою; пересування на лижах; нахили тулуба в різних напрямках у положенні стоячи, пружні нахили у положенні сидячи; “напівшпагат”, “шпагат”; координації – пересування по підвищеній і обмеженій за площиною опорі, “човниковий” біг 4х9 м, 3х10 м;</p>	<p>Фізична культура як сукупність різноманітних фізичних вправ, спрямованих на фізичний розвиток та зміцнення здоров'я людини.</p> <p>Терміни з предмету «фізична культура».</p> <p>Фізичні вправи – засіб формування правильної постави.</p> <p>Життєво важливі способи пересування людини.</p> <p>Культура рухів з елементами гімнастики: організовуючі вправи;</p>
<p><i>виконує</i> загальнорозвивальні вправи без предметів на місці; вправи для верхніх кінцівок і плечового поясу; згинання та розгинання верхніх кінцівок, колові рухи руками у фронтальній та сагітальній площині; загальнорозвивальні вправи в русі: різновиди ходьби, бігу, стрибків; вправи на координацію; загальнорозвивальні вправи з предметами.</p>	<p>Вправи для оволодіння навичками пересувань.</p> <p>Вправи для опанування навичок володіння м'ячем.</p> <p>Вправи для оволодіння навичками стрибків.</p> <p>Вправи для розвитку фізичних якостей.</p>
<p>Ігрова та змагальна діяльність (протягом року)</p>	
<p><i>бере участь</i> у рухливих іграх та естафетах, виконуючи різні ролі в процесі рухливих ігор; <i>дотримується правил</i> безпечної поведінки для себе та однокласників у процесі рухової та змагальної діяльності. Народні рухливі гри країн Сходу</p>	<p>Рухливі ігри та естафети.</p> <p>Правила безпечної поведінки в процесі рухової та змагальної діяльності.</p>

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Рухова діяльність (протягом року)	
<p><i>розуміє</i> значущість рухового режиму для зміцнення здоров'я та фізичного розвитку; <i>пояснює</i> значення і правила ранкової гігієнічної гімнастики, фізкультурних хвилинок та фізкультурних пауз для фізичного розвитку та здоров'я людини; значущість загартування як засобу зміцнення здоров'я; <i>дотримується</i> рухового режиму протягом дня; <i>називає</i> основні фізичні якості людини, фізичні вправи та їх вплив на формування фізичних якостей; <i>дотримується</i> правил особистої гігієни в режимі дня;</p>	<p>Руховий режим дня молодшого школяра. Значення і правила виконання ранкової гігієнічної гімнастики, фізкультурної хвилинки та фізкультурної паузи. Рухова активність протягом дня. Фізичні вправи та їх вплив на формування фізичних якостей. Правила особистої гігієни молодшого школяра.</p>
<p><i>виконує</i> організовуючі вправи команди на розмикання й змикання приставними кроками, перешикуння із колони по одному в колону по три (чотири);</p>	<p>Культура рухів з елементами гімнастики: організовуючі вправи:</p>
<p><i>добирає та виконує</i> загальнорозвивальні вправи: комплекси вправ ранкової гімнастики без предмета (імітаційного характеру), з м'ячем, скакалкою; комплекси фізкультурних пауз та фізкультурних хвилинок; <i>виконує</i> присідання; виси; підтягування у висі (хлопці), у висі лежачи (дівчата); елементи акробатики; <i>володіє</i> навичками пересувань: ходьба широкими кроками, зі зміною частоти кроку; ходьба із пришвидшенням та уповільненням, приставним кроком правим і лівим боком; біг; біг почергово з ходьбою; танцювальні кроки; лазіння; подолання штучних перешкод; <i>володіє</i> навичками виконання вправ з малим м'ячем: метання малого м'яча у щит; метання малого м'яча у горизонтальну ціль; метання малого м'яча з-за голови на дальність; <i>виконує</i> вправи з великим м'ячем: кидки м'яча знизу із положення сидячи та стоячи, передавання і ловіння м'яча двома руками від грудей (у колі, парах, трійках), передача м'яча двома руками з ударом об підлогу; ведення м'яча правою та лівою рукою з одночасними кроками; зупинки м'яча, що котиться, підошвою та внутрішньою стороною ступні, удари внутрішньою стороною ступні по м'ячу, що котиться; ведення м'яча внутрішньою та зовнішньою частинами підйому (по прямій, по дузі, між стійками); <i>виконує</i> стрибки на місці з поворотами на 45, 90, 180 градусів по «купинах»; стрибки зі скакалкою; стрибки через довгу скакалку, яка обертається вперед; стрибки у глибину з висоти до 80 см з м'яким приземленням; стрибки у висоту; стрибки через перешкоди висотою до 50 см поштовхом однією та двома ногами; стрибки у висоту з прямого розбігу (через гумову мотузку); стрибки у довжину тощо; <i>виконує</i> фізичні вправи для розвитку фізичних якостей: сили – загальнорозвивальні вправи з гімнастичними палицями; кидки баскетбольного м'яча з-за голови із різних положень; лазіння по горизонтальній гімнастичній лаві однойменним та різнойменним способами (без допомоги ніг); багатоскоки; стрибки через перешкоди; підтягування у висі та у висі лежачи (хлопці); пересування</p>	<p>а) загальнорозвивальні вправи;</p> <p>б) положення тіла у просторі: сіди, упори, виси, елементи акробатики.</p> <p>Вправи для оволодіння навичками пересувань.</p> <p>Вправи для опанування навичок володіння малим м'ячем.</p> <p>Вправи з великим м'ячем.</p> <p>Вправи для оволодіння навичками стрибків.</p>

<p>у положенні сиду, зігнувши ноги (у різних напрямках); швидкості – пришвидшення з різних вихідних положень, повторний біг 3–10 м, біг із пришвидшеннями за сигналом; стрибки зі скакалкою; витривалості – біг у чергуванні з ходьбою до 1000 м, біг на дистанцію до 500 м малої інтенсивності; гнучкості – махові рухи правою і лівою ногою у бічній і лицьовій площині, стоячи біля опори та під час ходьби; прогинання та вигинання тулуба у положенні упору стоячи на колінах; пружні похитування у положенні випаду; прогинання тулуба у положенні лежачи на животі; координації – подолання перешкод, ходьбу на носках, ходьба по підвищеній і обмеженій за площиною опорі з різними положеннями рук; пересування із підкиданням дрібних предметів; вправи зі зміною положення тіла у просторі; розслаблення м'язів рук, ніг, тулуба у різних положеннях; <i>добирає та виконує</i> фізичні вправи для формування правильної постави і профілактики плоскостопості: загальнорозвивальні вправи на місці без предметів; вправи для м'язів шиї, нахили та повороти голови; вправи для верхніх кінцівок і плечового поясу: згинання та розгинання верхніх кінцівок, кругові рухи руками, нахили в сторони, пружні рухи; <i>виконує</i> загальнорозвивальні вправи в русі: ходьба, біг, стрибки, випади, повороти тулуба під час бігу, ходьба з різними положеннями рук; вправи на координацію; загальнорозвивальні вправи з предметами: з гімнастичними палицями, м'ячами, зі скакалками, обручами, мішечками піску на голові під час ходьби; загальнорозвивальні вправи на відчуття правильної постави.</p>	<p>Вправи для розвитку фізичних якостей.</p> <p>Вправи для формування постави і профілактики плоскостопості.</p> <p>Загальнорозвивальні вправи в русі, з предметами, вправи на відчуття правильної постави; вправи для профілактики плоскостопості.</p> <p>Вправи для оволодіння навичками пересувань на лижах.</p>
Ігрова та змагальна діяльність (протягом року)	
<p><i>бере участь</i> у рухливих іграх та естафетах, виконуючи різні ролі в процесі рухливих ігор; <i>дотримується правил</i> безпечної поведінки для себе та однокласників у процесі рухової та змагальної діяльності.</p>	<p>Рухливі ігри та естафети.</p> <p>Правила безпечної поведінки в процесі рухової та змагальної діяльності.</p>

3 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Рухова діяльність(протягом року)	
<p><i>має уявлення</i> про історію виникнення Олімпійських ігор; <i>називає</i> олімпійське гасло та символ Олімпійських ігор; <i>пояснює</i> вплив позитивних та негативних чинників на стан здоров'я учнів [3 ФІО 2.2]; <i>добирає</i> спортивний інвентар відповідно виду спорту [3 ФІО 1.2]; <i>контролює</i> свій фізичний стан за частотою серцевих скорочень, диханням та самопочуттям перед фізичними навантаженнями в процесі та після занять [3 ФІО 2.1]; [3 ФІО 2.2]; <i>виконує</i> організовуючі вправи команди на перешикування з однієї шеренги уступама за розрахунком 9, 6, 3, на місці [3 ФІО 1.1];</p> <p><i>виконує</i> загальнорозвивальні вправи з предметами (малі м'ячі, скакалки) та без предметів [3 ФІО 1.1]; <i>розрізняє та виконує</i> присідання, виси, упори: <i>присідання</i>, нахили тулуба у сіді з різними положеннями ніг; перехід</p>	<p>Історія виникнення Олімпійських ігор. Символи, ритуали і церемонії Олімпійських ігор. Вплив позитивних та негативних чинників на стан здоров'я учнів. Спортивний інвентар для різних видів спорту.</p> <p>Оцінка фізичного стану за частотою серцевих скорочень, диханням та самопочуттям в процесі занять фізичною культурою. Культура рухів з елементами гімнастики: організовуючі вправи. Загальнорозвивальні вправи з предметами (малі м'ячі, скакалки) та без предметів.</p>

<p>із сиду на правому стегні у сід на лівому стегні; <i>виси та упори</i> – згинання і розгинання рук в упорі на стегнах, в упорі лежачи; перехід із упору присівши в упор стоячи, із упору лежачи в упор лежачи боком і навпаки; упор на перекладині [3 ФІО 1.2]; <i>виконує</i> елементи акробатики: перекид назад в упор стоячи на колінах, в упор присівши; два перекиди вперед; “міст” із положення лежачи [3 ФІО 1.2]; <i>володіє</i> навичками пересувань: <i>ходьба</i> по гімнастичній лаві з високим підніманням стегна, <i>біг</i> до 30 м, рівномірний біг почергово з ходьбою до 1200 м; рівномірний біг до 900 м [3 ФІО 1.2]; <i>пересування</i> танцювальними кроками: ритмічне поєднання рухів і кроків, підскоків; танцювальні імпровізаційні вправи босоніж; <i>лазіння</i> по похилій гімнастичній лаві (кут нахилу 45 градусів) однойменним та різнойменними способами; лазіння по гімнастичній стінці різнойменними та однойменним способом (вгору, вниз, по діагоналі, праворуч, ліворуч); [3 ФІО 1.2]; <i>лазіння по канату</i>, закріпленому над похилою гімнастичною лавою (лежачи на спині на похилій лаві) [3 ФІО 1.2]; <i>володіє</i> навичками метання м'яча у вертикальну ціль (мішень 1x1 м) на висоті 3 м з відстані 3 – 4 м на дальність відскоку; метання м'яча з різних вихідних положень [3 ФІО 1.3]; <i>виконує</i> вправи з великим м'ячем: елементами <i>баскетболу</i> – тримання баскетбольного м'яча; передачі м'яча двома руками від грудей на місці; ловіння м'яча; передачі м'яча двома руками від грудей у ціль і ловіння його після відскоку від підлоги; ведення м'яча на місці та під час ходьби правою та лівою рукою; <i>елементи футболу</i> – удари м'яча внутрішньою та середньою частиною підйому по нерухомому м'ячу у вертикальну ціль (смуга шириною 1,5 м, довжиною 8-10 м) та горизонтальну ціль (смуга шириною 1,5 м, довжиною 8-10 м), ведення м'яча вивченими способами між стійками і їх обведенням; жонглювання м'ячем (хлопці), повітряною кулькою (дівчата) [3 ФІО 1.3]; <i>застосовує</i> вивчені прийоми в іграх з <i>міні-баскетболу</i> та <i>міні-футболу</i> [3 ФІО 3.1]; <i>виконує</i> стрибки: зі скакалкою на одній, двох ногах [3 ФІО 1.3]; <i>стрибки</i> у висоту з прямого розбігу (через гумову мотузку) способом “зігнувши ноги” [3 ФІО 1.1]; <i>стрибки</i> у довжину з місця, з розбігу 5-7 кроків способом “зігнувши ноги”; стрибки “у кроці” [3 ФІО 1.1]; <i>виконує</i> фізичні вправи для розвитку фізичних якостей: <i>сили</i> – у висі піднімання зігнутих і прямих ніг до кута 90 градусів; у положенні лежачи на спині піднімання прямих ніг до кута 90 градусів; у положенні лежачи на спині згинання і розгинання рук, утримуючи обтяження до 1 кг; підтягування у висі лежачи на низькій перекладині [3 ФІО 1.2]; <i>швидкості</i> – біг за м'ячем, обручем, що котиться; прискорення до 10 м; підкидання і ловіння малого м'яча почергово правою і лівою рукою [3 ФІО 1.2]; <i>витривалості</i> – рівномірний біг у повільному темпі до 6 хв. (з можливим переходом на ходьбу, враховуючи індивідуальні особливості учня) [3 ФІО 1.2]; <i>гнучкості</i> – рухи руками, ногами і тулубом з поступовим</p>	<p>Фізичні вправи: присідання, нахили, виси та упори. Елементи акробатики. Вправи для оволодіння навичками пересувань (<i>ходьба, біг</i>). Пересування танцювальними кроками. Лазіння різними способами по гімнастичній лаві, гімнастичній стінці. Лазіння по канату. Вправи для формування навичок володіння малим м'ячем. Вправи для формування навичок володіння великим м'ячем (елементи баскетболу). Елементи футболу. Гра в міні-баскетбол та міні-футбол. Вправи для оволодіння навичками стрибків. Стрибки у висоту з прямого розбігу “зігнувши ноги”. Стрибки у довжину з місця і розбігу. Фізичні вправи для розвитку сили. Фізичні вправи для розвитку швидкості. Фізичні вправи для розвитку витривалості. Фізичні вправи для розвитку гнучкості. Фізичні вправи для розвитку координації.</p>
---	---

збільшенням амплітуди рухів; вправи біля гімнастичної стінки: пружинясті нахили тулуба, махи ногами у різних площинах; вправи на розтягування; викрути рук вперед і назад, тримаючи гімнастичну палицю або скакалку; <i>координації</i> – пересування по обмеженій і підвищеній опорі з подоланням перешкод; вправи зі зміною положення тіла у просторі; “човниковий” біг 4 x 9 м [3 ФІО 1.2]	
<i>добирає та виконує</i> фізичні вправи для формування правильної постави і профілактики плоскостопості: вправи для м'язів шиї, плечового пояса, верхніх кінцівок, спини, живота, тулуба та нижніх кінцівок; <i>загальнорозвивальні вправи в русі:</i> ходьба, біг, стрибки, випади, повороти тулуба під час бігу, вправи на координацію, викрути тулуба; загальнорозвивальні вправи з предметами: з гімнастичними палицями, м'ячами, зі скакалками, обручами, мішечками піску на голові під час ходьби [3 ФІО 1.2]; [3 ФІО 2.2]; <i>вправи</i> для попередження плоскостопості: ходьба, біг на носках, ходьба перекатами з п'яти на носок, “гусінь”, “ведмідь клишоногий”, стрибки [3 ФІО 1.2]; [3 ФІО 2.2]	Фізичні вправи для формування постави і профілактики плоскостопості. Загальнорозвивальні вправи в русі. Вправи на координацію. Загальнорозвивальні вправи з предметами. Вправи для попередження плоскостопості.
Ігрова та змагальна діяльність (протягом року)	
<i>бере участь</i> у рухливих, спортивних іграх та естафетах, ефективно взаємодіє з однолітками для досягнення спільних командних цілей [3 ФІО 1.3]; [3 ФІО 3.1]; [3 ФІО 3.3]; <i>дотримується правил</i> безпечної поведінки для себе та однокласників у процесі рухової, ігрової та змагальної діяльності [3 ФІО 2.1]; [3 ФІО 3.2]	Рухливі ігри. Техніка і тактика спортивних ігор (баскетбол, футбол). Правила безпечної поведінки в процесі рухової, ігрової та змагальної діяльності.

Навчальна програма «ХОРЕОГРАФІЯ»
(35 годин на рік, з них 7 резервних, 1 година на тиждень,
автор А. Тараканова (Лист ІМЗО від 02.07.2019 року № 22.1/12-Г-528)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Хореографічне мистецтво – це унікальне мистецтво. Тут злились в єдиному потоці: танець і пантоміма, музика і поезія, скульптурні пози і пластика рухів, а також драматургія літературного твору.

В перекладі з грецької «хореографія» означає «запис рухів». Але зміст цього слова став значно ширшим і поняття «хореографія» в теперішній час включає в себе все те, що відноситься до мистецтва танцю: і професійний класичний балет, і народні, і бальні танці, і танець-модерн, і естрадні танці – все це називається хореографією.

Методами опрацювання навчального матеріалу є: словесні (бесіда, розповідь, пояснення, інструктаж), наочні (метод демонстрацій, показу), практичні (тренувальні вправи), репродуктивні (відтворювальні вправи), частково-пошукові (виконання за зразком, під керівництвом педагога), пояснювально-ілюстративні (демонстрація наочного навчання, організація сприймання, спостереження), стимулювання навчальної діяльності, формування пізнавального інтересу (музичні ігри, створення ситуації успіху), контролю і самоконтролю.

Мета хореографічного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах – сприяти естетичному вихованню фізичному розвитку підростаючого покоління. Завдання програми – дати здобувачам освіти початкову хореографічну підготовку, виявити нахили дітей і задовольнити їхню потребу в руховій активності, розвинути почуття ритму, хореографічну виразність, координацію рухів і на цій основі виховувати художній смак, уміння повноцінно сприймати мистецтво танцю.

Особливості організації освітнього процесу

Матеріал програми складається з таких розділів: "Ритміка", "Танцювальна азбука" (елементи і вправи класичного, народного і бального танцю), "Танці" (танцювальний репертуар).

У розділі "Ритміка" опрацьовуються ритмічні вправи, музичні ігри, музичний матеріал для слухання музики. Окрім того, подаються колективно-порядкові вправи як організуючий компонент для подальшого засвоєння танцювальної лексики та вміння орієнтуватися в залі, а згодом на сцені.

У "Танцювальна азбука" передбачає вправи екзерсису класичної школи танцю, народно-сценічного та українського танцю. Запропоновані у розділі вправи сприятимуть формуванню правильної постави, координації рухів.

Вправи екзерсису класичного танцю використовуються з виховною метою. Вони надають рухам дитини легкості, гнучкості, зміцнюють м'язи, що важливо для виконання як народних, так і сучасних танців. Вправи екзерсису народно-сценічного танцю збагачують техніку, підводячи учнів до правильного виконання танцювальних елементів. У розділі подано, крім загальновідомих, елементи рухів і вправ українського танцю. Це дає можливість ознайомити учнів танцями різних регіонів України, передавати їх характер, фольклорні особливості та манеру виконання.

Опановуючи навчально-тренувальні вправи, учні на уроках вчать створювати і відчувати образи народних танців; осмислено виконувати рухи різних видів танцю та їх музичного оформлення.

У розділі "Танці" представлені танцювальні елементи та танці для масового виконання.

1 клас

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня підготовки учнів
I. Ритміка (протягом року)	
<p>Колективно-порядкові й ритмічні вправи. Фігурне марширування: ходіння по діагоналі, колу; розходження парами, четвірками тощо. Розміщення на площині: перешиккування з колони у коло, у шеренгу, ланцюжок, "равлик". Ритмічні вправи: музично-слухове сприймання твору (веселий, спокійний, енергійний, урочистий). Виразальні засоби музики (повільно, швидко, помірно, дуже швидко). Темп музики (на прикладі виконання рухів у різних темпах)</p>	<p>Учень (учениця): <i>орієнтується</i> у просторі в різних перебудовах; <i>виконує</i> рухи відповідно до ритму, який пропонується музичним матеріалом; <i>адекватно реагує</i> на розмір та характер музичного твору; <i>розуміє</i>, що виразальні засоби музики впливають на ритмічну структуру танцювального руху</p>
II. Танцювальна азбука (протягом року)	
<p>Вправи біля станка (обличчям до станка). Позичії рук: підготовча, 1, 2, 3. Позичії ніг: 1, 2, 3 (напіввигорітні). Висування ноги на підлозі (батман танцю) вбік, вперед, назад з 1, 3 позицій. Напівприсідання на двох ногах, не відриваючи п'яти від підлоги (демі пліє) за 1, 2, 3 позиціями. Переведення ноги вперед-назад через 1 позицію (пасе партер). Напівколовий рух ногою за точками із зупинками вперед, вбік, назад (демі ронд де жамб партер). Піднімання на півпальцях за 1, 2, 3 позиціями (релеве). Перегинання. Положення ноги на щиколотці вперед і назад (сюр ле ку де п'є). Вправи на середині залу. Вправи на подальший розвиток рівноваги з поступовим перекатом голови (різні напрями). Уклін (для дівчат, хлопців). Положення рук: на поясі, за край спіднички. Плавний рух руками, (пор де бра 1, 2).</p>	<p>Учень (учениця): <i>засвоює</i> основні вправи на формування основного положення танцю, який виконується; <i>знає</i>, як підготувати м'язовий апарат до виконання вправ екзерсису біля палиці, закріплювати м'язову пам'ять на середині залу (без палиці); <i>орієнтується</i> в основних позиціях (для ніг і рук) для подальшого виконання танцювальних вправ і елементів</p> <p>Державні вимоги до рівня підготовки учнів</p> <p>Учень (учениця): <i>починає і закінчує</i> танцювальний рух із початком і закінченням звучання музичного супроводу;</p>

<p>Підготовчий рух для переходу з однієї ноги на іншу (па де гаже).</p> <p>Стрибки на двох ногах: за VI позицією (соте)</p> <p>Зміст навчального матеріалу</p> <p>III. Танці</p> <p>Танцювальний крок з носка (па марше).</p> <p>Потрійний крок. Підскоки (поперемінно).</p> <p>Простий танцювальний крок (веснянка).</p> <p>Гуцульський дрібний хід (на місці, із просуванням). Па польки. Галоп.</p> <p>Притупування однією ногою. Потрійний притуп.</p> <p>Присядки у I позицію (для хлопчиків) типу "м'ячик", "жабка".</p> <p>Танцювальні етюди і танці будуються на зазначених елементах (на зразок "Поміняй пару", "Веселі гуцулята", "Перші кроки" та інші – на вибір педагога)</p>	<p>виконує танцювальні рухи, вправи, поклони на вимогу педагога</p>
--	---

2 клас

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня підготовки учнів
I. Ритміка (протягом року)	
<p>Елементи музичної грамоти і ритмічні вправи.</p> <p>Характер, темп, динамічні відтінки у музиці, їх передача через рух;</p> <p>затакт, затактові побудови.</p> <p>Особливості маршу. Танцювальні жанри: вальс, полька, галоп.</p> <p>Ознайомлення з музичними розмірами 2/4, 4/4, 3/4.</p>	<p>Учень (учениця):</p> <p>виконує всі ритмічні завдання в прискореному темпі;</p> <p>реагує на побудову музичного твору;</p> <p>розрізняє музичні розміри;</p> <p>самостійно виконує вправи танцювального екзерсису, тримаючись однією рукою за палицю</p>
II. Танцювальна азбука (протягом року)	
<p>Вправи біля станка (боком).</p> <p>Кидки ногою з 1 і 3 позицій вперед, вбік, назад (батман тандю жете).</p> <p>Глибоке присідання з відривом п'яток від підлоги (повне пліє).</p> <p>Коловий рух ногою вперед і назад за точками (ронд де жамб партер ан деор і ан дедан). Удари ногою по щиколотці опорної ноги (батман фрапе). Переведення працюючої ноги (пасе), підготовка до вірьовочки. Чергові кидки з перескоками з однієї ноги на другу, вперед, за VI позицією на низьких півпальцях (чосанка). Згинання до щиколотки і відривання працюючої ноги у вільному положенні вперед на 3/5 з одночасним підскоком на опорній нозі (угинання)</p> <p>Вправи на середині залу.</p> <p>Поза круазе (вперед, назад). Плавний рух руками (пор де бра, три види). Стрибки: на двох ногах за 1, 3 позиціями (соте), зі зміною ніг під час стрибка (шонжман де п'є).</p>	<p>Учень (учениця):</p> <p>запам'ятовує назви вправ із системи класичного танцю, вміє їх виконувати;</p> <p>володіє координацією рухів і вправ без опори</p>
III. Танці (протягом року)	
<p>Танцювальні елементи.</p> <p>Основні положення рук в українському танці: кисті рук, стулені в кулачки, великий палець закладений за пройму кептаря (дівчата);</p> <p>руки зітнуті у лікті, лежать позаду на поясі, долонями назовні (хлопці).</p>	<p>Учень (учениця):</p> <p>передає через танцювальні рухи зміст і образ музичного твору;</p> <p>має уявлення про музичні розміри, якими визначається танцювальний жанр;</p>

<p>Бігунець. Вірьовочка. Тинок. Вихилятник із потрійним притупом. Угинання. Простий танцювальний біг на напівпальцях. Змінний хід (російський). Білоруський хід (крижачок). Па вальсу (у кінці року). Танцювальні етюди і танці будуються на зазначених елементах. Український етюд: 1) Бігунець. 2) Вихилятник. 3) Вірьовочка. 4) Припадання. Танці: "Весела полька", "По ягоди", "Білоруська полька", "Козачок" та інші (на вибір педагога).</p>	<p><i>самостійно виконує</i> рухи для підготовки суглобо-м'язового апарату на продовження формування танцювальних рухів; <i>вміє</i> адекватно музичному супроводу виконувати танцювальні вправи; <i>розбирається</i> в основних розбіжностях танцювальних елементів українського танцю; <i>самостійно визначає</i> рухи, притаманні російським та білоруським танцям</p>
--	---

3 клас

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня підготовки учнів
<p>Повторюється весь матеріал, вивчений раніше, але дещо прискорюється темп – вправи виконуються у нескладних танцювальних комбінаціях. Крім того, додатково вивчається інший танцювальний матеріал.</p>	
I. Ритміка (протягом року)	
<p>Елементи музичної грамоти й музичні вправи. Ознайомлення з розмірами 3/8, 6/8, ритмічним рисунком з тріолями, складними розмірами. Розширення уявлення про танцювальні жанри: гавот, менует, полонез</p>	<p>Учень (учениця): <i>розрізняє</i> різноманітні розміри музичного твору; <i>вміє</i> виконувати танцювальні рухи відповідно до складних музичних розмірів та ритмічного рисунку; самостійно визначати танцювальні жанри; <i>володіє</i> комплексом вправ екзерсису і знає про його формуюче значення</p>
II. Танцювальна азбука (протягом року)	
<p>Вправи біля станка. Повне присідання (пліє). П'ята позиція ніг. Піднімання ноги на 90° (релеве ляг). Великі кидки ногою вбік, вперед, назад (гранд батман жете). Перегинання боком до станка вперед, назад. Додатково вивчаються вправи з екзерсису народно-сценічного танцю. Напівприсідання для дівчат і повне присідання для хлопців за 1, 2, 3, 5, (6) позиціями. Виведення ноги (носок, каблук, носок) з 3 позиції. Вивчається окремо у кожному напрямку (вбік, вперед, назад) з поверненням у 3, 5 позицію. Середній батман убік з 3 позиції з ударом об підлогу напівпальцями. Підготовка до каблучних рухів, опорна нога на напівпальцях, удар працюючою ногою об підлогу за 6 позицію. Винесення ноги на каблук уперед і вбік. Удар усією ступнею (у 6 позиції) і винесення ноги на каблук убік. Чесанка з поворотом від станка. Почергові переступання опорної ноги на всю ступню, працюючою – вперед на ребро каблука, назад на півпальці (переступчик). Колове ковзання по підлозі (колисання). Похитування й уклін уперед, убік, назад із переступанням з ноги на ногу (угинання а гойдалкою). Вправи на середині залу. Повторюються вправи, розучені біля станка. Поза 1-го, 2-го і 3-го арабесків із відокремленням ноги від підлоги.</p>	<p>Учень (учениця): <i>розрізняє</i> вправи екзерсису класичного танцю від вправ народно-сценічного танцю; <i>вміє</i> виконувати рухи за позиціями, визначеними для народних танців; <i>розрізняє</i> назви вправ; специфіку виконання танцювальних рухів українського танцю; танцювальні елементи в манері, визначеній у назві танцю (регіональної належності); <i>володіє</i> виконавською технікою і самостійно виконує танцювальні рухи та узгоджує їх із запропонованим музичним супроводом; <i>самостійно виконує</i> елементи танців, танці різного характеру та ритму</p>

<p>Плавний рух уперед і назад (тан ліе). Стрибки, скакунець-стрибунець (український).</p> <p>Танцювальні елементи.</p> <p>Шасе (ковзний стрибок), крок полонезу, баянсе (похитування), вальс, вальсова доріжка, па де буре (дрібні переступання), припадання з подвійним ударом, віршовочка з переступанням, голубець, вихилясник з угинанням, залітний крок; для хлопців: присядка, розніжка, гусячий хід, повзунець. Поворот на півпальцях (типу сутеню). Поворот на двох припаданнях.</p>	
<p>III. Танці (протягом року)</p>	
<p>Танцювальні комбінації будуються на зазначених елементах.</p> <p>Етюди.</p> <p>Російський етюд: традиційний російський хід, припадання (бічний хід, прості оплески, присядки). Українські етюди: "Гуцулята" – приставний крок (вправо, вліво), чесанка, переступання на високих півпальцях. "Ліричний" – простий танцювальний крок із розведенням рук, крок веснянки, бічна доріжка, присядки.</p> <p>Танці: "Вальс дружби", "Бальний гопак", "Ковзанярі", "Па де грас", "Наддністрянка" та інші масові танці, які виконуються на шкільних ранках, святах</p>	

**ІНШОМОВНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ
АНГЛІЙСЬКА МОВА
(70 годин на рік, з них 14 резервних, 2 години на тиждень)**

Пояснювальна записка

Головна мета навчання іноземної мови у початковій школі полягає у формуванні в учнів комунікативної компетенції, що забезпечується лінгвістичним, мовленнєвим і соціокультурним досвідом, узгодженим з віковими можливостями молодших школярів.

Початковий етап навчання іноземної мови у сучасному загальноосвітньому навчальному закладі надзвичайно важливий, оскільки в цей період закладаються психолінгвістичні основи іноземної комунікативної компетенції, необхідні та достатні для подальшого її розвитку й удосконалення. Тут відбувається становлення засад для формування іноземних фонетичних, лексичних, граматичних та орфографічних навичок, а також умінь сприймати на слух, говорити, читати й писати у межах визначених програмою результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Зміст навчання іноземної мови у початковій школі добирається відповідно до психофізіологічних особливостей учнів молодшого шкільного віку.

У початковій школі важливо зацікавити учнів вивченням іноземної мови, викликати в них позитивне ставлення до предмета, вмотивувати необхідність володіння іноземною мовою як засобом міжкультурного спілкування.

Завдання іноземних мов у реалізації мети початкової загальної середньої освіти. Зміст навчання забезпечується єдністю предметного, процесуального та емоційно-ціннісного компонентів і створюється на засадах оволодіння іноземною мовою у контексті міжкультурної парадигми, що передбачає навчання мови народу, який нею спілкується, та ознайомлення з його культурою. Такий підхід зумовлює формування готовності до міжкультурної комунікації у межах типових сфер, тем і ситуацій спілкування, визначених навчальною програмою. Ці рівні характеризують результати навчальних досягнень у кожному виді мовленнєвої діяльності та узгоджуються із Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання.

Завдання полягає у формуванні вмій:

- здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою;
- розуміти на слух зміст автентичних текстів;
- читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння

змісту;

- здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань;
- адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів;
- використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів;
- критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб;
- висловлювати свої думки, почуття та ставлення;
- ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування.

Функції іноземних мов у реалізації мети початкової загальної середньої освіти

У процесі навчання іншомовного спілкування комплексно реалізуються освітня, виховна і розвивальна функції.

Освітня функція спрямована на:

- усвідомлення учнями значення іноземної мови для життя у мультилінгвальному та полікультурному світовому просторі;
- оволодіння знаннями про культуру, історію, реалії та традиції країн виучуваної мови;
- залучення учнів до діалогу культур (рідної та іншомовної);
- розуміння власних індивідуальних особливостей як психофізіологічних засад для оволодіння іноземною мовою;
- формування вміння використовувати в разі потреби різноманітні стратегії для задоволення власних іншомовних комунікативних намірів (працювати з підручником, словником, довідковою літературою, мультимедійними засобами тощо).

- Виховна функція сприяє:
- формуванню в учнів позитивного ставлення до іноземної мови як засобу спілкування, поваги до народу, носія цієї мови, толерантного ставлення до його культури, звичаїв і способу життя;
- розвитку культури спілкування, прийнятої в сучасному цивілізованому суспільстві;
- емоційно-ціннісному ставленню до всього, що нас оточує;
- розумінню важливості оволодіння іноземною мовою і потреби користуватися нею як засобом спілкування.

Розвивальна функція сприяє розвитку в учнів:

- мовних, інтелектуальних і пізнавальних здібностей;
- готовності брати участь в іншомовному спілкуванні;
- потребу подальшого самовдосконалення у сфері використання іноземної мови;
- здатності переносити знання й уміння у нову ситуацію шляхом виконання проблемно-пошукової діяльності.

Компетентнісний потенціал галузі «Іноземні мови» у початковій школі

Провідним засобом реалізації вказаної мети є компетентнісний підхід до організації навчання у загальноосвітній школі на основі ключових компетентностей як результату навчання.

	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами	Уміння: <ul style="list-style-type: none">• використовувати українознавчий компонент в усіх видах мовленевої діяльності;• засобами іноземної мови популяризувати Україну, українську мову, культуру, традиції. Ставлення:

		<ul style="list-style-type: none"> • гордість за Україну, її мову та культуру; • розуміння потреби популяризувати Україну у світі засобами іноземних мов; • готовність до міжкультурного діалогу.
2	Спілкування іноземними мовами	Реалізується через предметні компетентності.
3	Математична компетентність	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розв'язувати комунікативні та навчальні проблеми, застосовуючи логіко-математичний інтелект. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • готовність до пошуку різноманітних способів розв'язання комунікативних і навчальних проблем.
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • описувати іноземною мовою природні явища, аналізувати та оцінювати їх роль у життєдіяльності людини. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • інтерес до природи та почуття відповідальності за її збереження.
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • вивчати іноземну мову з використанням спеціальних програмних засобів, ігор, соціальних мереж; • створювати інформаційні об'єкти іноземними мовами; • спілкуватися іноземною мовою з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; • застосовувати ІКТ відповідно до поставлених завдань. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • готовність дотримуватись мережевого етикету.
6	Уміння вчитися упродовж життя	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • самостійно працювати з підручником, шукати нову інформацію з різних джерел та критично оцінювати її; • організовувати свій час і навчальний простір; • оцінювати власні навчальні досягнення. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • впевненість у спілкуванні іноземною мовою; • подолання власних мовних бар'єрів; • наполегливість; • внутрішня мотивація та впевненість у успіху.
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ініціювати усну, писемну, зокрема онлайн взаємодію іноземною мовою для розв'язання конкретної життєвої ситуації. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дотримання етичної поведінки під час розв'язання життєвих ситуацій; • комунікабельність та ініціативність; • креативність.
8	Соціальна та громадянська компетентності	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • формулювати власну позицію; • співпрацювати з іншими на результат, спілкуючись іноземною мовою. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • толерантність у спілкуванні з іншими.

9	Обізнаність та самовираження у сфері культури	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • висловлювати іноземною мовою власні почуття, переживання і судження. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • усвідомлення цінності культури для людини і суспільства; • повага до багатства і розмаїття культур.
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • пропагувати здоровий спосіб життя засобами іноземної мови. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • сприймання природи як цілісної системи; • готовність обговорювати питання, пов'язані із збереженням навколишнього середовища; • відповідальне ставлення до власного здоров'я та безпеки.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здорове життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх навчальних предметів і є метапредметними. Виокремлення в навчальних програмах таких інтегрованих змістових ліній, як «Екологічна безпека та сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека»,

«Підприємливість та фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння з різних предметів у реальних життєвих ситуаціях. Інтегровані змістові лінії реалізуються під час вивчення іноземної мови у спеціалізованих школах із поглибленим вивченням та у загальноосвітніх навчальних закладах. Діяльність та уміння із змістових ліній добираються відповідно до комунікативної потреби, тематики ситуативного спілкування, віку та рівня підготовленості учнів.

Інтегровані змістові лінії та орієнтовні способи їх реалізації у початковій школі

Змістова лінія «Екологічна безпека та сталий розвиток» спрямована на формування основ соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства.

Засобами іноземних мов учнів орієнтують на:

- сприймання природи як цілісної системи;
- взаємозв'язок людини й навколишнього середовища;
- готовність обговорювати питання, пов'язані із збереженням

навколишнього середовища;

Реалізація змістової лінії «Громадянська відповідальність» сприяє формуванню основ відповідального ставлення до громади і суспільства.

Засобами іноземних мов учнів орієнтують на уміння:

- усвідомлення дитиною власних прав і обов'язків;
- формування толерантного ставлення до інших;
- уміння співпрацювати та приймати спільні рішення.

Реалізація змістової лінії «Здоров'я і безпека» сприяє формуванню безпечного життєвого середовища та основ здорового способу життя.

Засобами іноземних мов учнів орієнтують на:

- розуміння правил безпечної поведінки;
- усвідомлення впливу шкідливих звичок на здоров'я людини;
- дотримання здорового способу життя.

Змістова лінія «Підприємливість та фінансова грамотність» спрямована на розуміння практичних аспектів фінансових питань.

Засобами іноземних мов учнів орієнтують на:

- усвідомлення власних фінансових потреб;
- продукування ідей та їх реалізацію;
- уміння визначати пріоритети та планувати дії.

Тема	Змістова лінія			
	Екологічна безпека та сталій розвиток	Громадянська відповідальність	Здоров'я і безпека	Підприємливість та фінансова грамотність
Я, моя родина і друзі		Розуміє важливість допомоги батькам та розповідає про свої обов'язки.	Виявляє відповідальне ставлення до власного здоров'я.	Виявляє ініціативу та відповідальність у плануванні робочого дня.
		Оцінює власні вчинки та вчинки інших людей.		
		Вибудовує товариські стосунки з оточуючим и людьми.		
Відпочинок і дозвілля	Розуміє необхідність приведення в порядок місця відпочинку.	Враховує думку товаришів при виборі того чи іншого виду відпочинку.	Розуміє базові правила безпечної поведінки.	
Природа та навколишнє середовище	Цінує та бережливо ставиться до природи.	Висловлюється про важливість допомоги тваринам та збереження природи.		
Людина	Розуміє наслідки нерациональних дій людини на навколишнє середовище.	Виявляє толерантне ставлення до людей.	Розпізнає позитивні та негативні чинники, що впливають на здоров'я людини.	
			Розуміє важливість дотримання правил гігієни, рухового режиму та фізичного навантаження.	
Помешкання			Розуміє необхідність дотримання чистоти та порядку у власному помешканні.	

Харчування			Розрізняє здорову та шкідливу їжу.	Складає просте меню з корисних продуктів.
				Раціонально розподіляє кошти під час покупки.
Подорож	Виявляє ціннісне ставлення до природи під час подорожі.		Обирає безпечний шлях пересування.	Обирає оптимальний вид транспорту.
Свята й традиції				Розуміє необхідність планування покупок на святкування у межах бюджету.
Школа та шкільне життя		Використовує модель поведінки, яка не суперечить правилам шкільного життя.		

**Загальні очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів
(Комунікативна компетентність)**

Комунікативні види мовленнєвої діяльності	Комунікативні уміння	Рівні та дескриптори володіння іноземною мовою відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання	
		3 клас	
		A1	
Рецепти вні	Сприймання на слух	Розуміє повільне та чітке мовлення з довгими паузами задля полегшення усвідомлення змісту почутого.	Розуміє конкретну інформацію (наприклад, про місце або час) у знайомому повсякденному контексті, якщо мовлення повільне та чітке.
	Зорове сприймання	Розуміє дуже короткі, прості тексти, читаючи їх пофразово, впізнаючи знайомі імена, слова та основні фрази, перечитуючи за потреби.	
	Усна взаємодія	Взаємодіє у простий спосіб, але комунікація повністю залежить від повторення в уповільненому темпі, перефразування та доповнення.	

		Ставить і відповідає на прості запитання, ініціює і вербально реагує на прості твердження, які стосуються нагальних потреб і дуже знайомих тем.
	Писемна взаємодія	Пише короткі фрази для надання базової інформації (ім'я, адреса, родина), в анкет або записці, використовуючи словник.
	Онлайн взаємодія	Встановлює базовий соціальний контакт онлайн, вживаючи найпростіші ввічливі форми вітання та прощання.
		Розміщує прості онлайн вітання, вживаючи основні формульні вирази.
		Розміщує онлайн прості короткі твердження про себе, якщо їх можна вибрати з меню та/або скористатись онлайн перекладачем.
Продуктивні	Усне продукування	Продукує короткі фрази про себе, надаючи базову персональну інформацію (напр., ім'я, адреса, родина, національність)
	Писемне продукування	Надає базову інформацію в письмовій формі (наприклад, ім'я, адреса, національність), з можливим використанням словника.

Конкретні очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання (Комунікативна компетентність)

Навчальна програма є рамковою, а відтак проміжні результати за класами визначають вчителі, орієнтуючись на кінцевий результат.

Орієнтовні параметри навчально-пізнавальних досягнень учнів

Уміння	Клас
	3
Сприймання на слух (Аудіювання)	Обсяг прослуханого у запису матеріалу (у межах)
	1,5-2 хв
Зорове сприймання (Читання)	Обсяг одного тексту в словах (у межах)
	80-100
Усна взаємодія (Діалог)	Висловлення кожного співрозмовника у репліках, правильно оформлених у мовному відношенні (у межах)
	4
Усне продукування (Монолог)	Обсяг висловлення у реченнях (у межах)
	4-5
Писемне продукування (Письмо)	Обсяг письмового повідомлення у словах (у межах)
	25-40

Комунікативна, освітня, виховна і розвивальна цілі оволодіння змістом навчання реалізуються через навчальні матеріали (тексти і діалоги) як основні мовленнєві одиниці, які містять в собі змістову і мовну інформацію та слугують певними засобами узагальнень іншомовного досвіду школярів. Лексичний і граматичний матеріал пред'являється двома способами: індуктивним і дедуктивним - у залежності від його складності та труднощів оволодіння. Знайомство здобувачів освіти із звуковою системою іноземної мови відбувається на основі імітативно-ігрових технологій в умовах комунікативних ситуацій, необхідних і достатніх для здійснення мовленнєвих дій та розглядається як основний в постановці іноземної мови, формуванні ритміко-інтонаційних навичок та звуко-буквених співвідношень.

Важливою умовою успішного оволодіння іноземною мовою на початковому етапі є організація систематичного повторення вивченого матеріалу, яке здійснюється в такий спосіб, щоб поступово у здобувачів освіти розвивалися уміння аналізувати, систематизувати, моделювати, абстрагувати, порівнювати, узагальнювати, робити висновки.

Зміст навчання іноземної мови здобувачів освіти початкової школи ґрунтується на таких основних характеристиках:

1) відповідає актуальним комунікативно-пізнавальним інтересам молодших школярів і відбиває реальні потреби використання мови як засобу спілкування, є максимально наближеним до умов і цілей реальної міжкультурної комунікації;

2) стимулює розвиток інтересів здобувачів освіти молодшого шкільного віку та позитивного ставлення до іноземної мови, здійснює вплив на їхню мотиваційну сферу;

3) прилучає здобувачів освіти не тільки до нового для них мовного коду, але й до культури народу, носія цієї мови, що забезпечується чітким усвідомленням найголовніших спільностей та розбіжностей між чужою та рідною культурою, згідно з чим навчання поступово організовується як «діалог культур»;

4) ґрунтується на досвіді оволодіння школярами рідною мовою, забезпечуючи випереджальне вивчення останньої; враховує загальнонавчальний досвід здобувачів освіти, набутий ними під час оволодіння іншими предметами (міжпредметні зв'язки);

5) забезпечує освітні, виховні та розвивальні потреби школярів, у тому числі стимулює їхню самостійну діяльність, спонукає до рефлексії щодо якості власних навчальних досягнень і бажання їх удосконалювати.

Зміст навчання іноземної мови визначається цілями навчання і відповідає віковим особливостям здобувачів освіти і їхнім інтересам.

Основні принципи добору навчального матеріалу:

- комунікативної цінності та достатності для реалізації цілей і завдань навчання спілкування у межах кожної теми;

- автентичності мовних (фонетичних, лексичних і граматичних), мовленнєвих (речень, текстів) одиниць, ілюстративних соціокультурних матеріалів, які використовуються для навчання спілкування;

- типовості мовленнєвих зразків і їх відповідності нормам спілкування, прийнятим у країні, мова якої вивчається;

- частотності використання у сучасному мовленні;

- мінімізації, який узгоджується з психофізіологічними можливостями здобувачів освіти молодшого шкільного віку, відповідає цілям і завданням навчання та дає можливість успішно організувати процес оволодіння іншомовним спілкуванням у межах кожної теми згідно з вимогами чинної навчальної програми.

Зміст навчання сконструйовано на таких основних дидактичних і методичних принципах:

- комунікативного спрямування навчальної діяльності;

- особистісно-орієнтованого навчання, що зумовлюється психофізіологічними особливостями дітей молодшого шкільного віку;

- врахування випереджального вивчення рідної мови, що передбачає послідовне оволодіння здобувачами освіти мовними та мовленнєвими явищами на основі досвіду, набутого на уроках рідної мови;

- принцип мінімізації змісту навчання (тематики для спілкування, обсягу навчально-інформаційного матеріалу, на якому здійснюється спілкування, рівнів навченості молодших школярів з мови і мовлення), що забезпечує доступність навчального матеріалу і його достатність для задоволення комунікативних потреб спілкування у межах чинної програми;

- ситуативності та тематичної організації навчального матеріалу;

- діяльнісного характеру видів навчальної роботи;
- диференціації та індивідуалізації навчання, що забезпечують урахування особистісних якостей здобувачів освіти, їхньої мотивації та готовності до засвоєння іноземної мови;
- соціокультурного спрямування процесу навчання; взаємопов'язаного та збалансованого навчання видів мовленнєвої діяльності; сприяння розвитку, освіти та вихованню молодших школярів.
- взаємопов'язаного та збалансованого навчання видів мовленнєвої діяльності;
- сприяння розвитку, освіти та вихованню молодших школярів.

Однією з особливостей навчання іноземної мови у початковій школі є принцип концентричного пред'явлення тематичного матеріалу для організації спілкування в усній та письмовій формі протягом усього шкільного курсу.

У першому класі основна увага приділяється розвиваючим аспектам навчання іноземної мови без орієнтації на обов'язкову динаміку в оволодінні мовним матеріалом. Особлива увага приділяється формуванню репродуктивних умінь, переважно на базі віршів, пісень, римувань, казок; ступінь рецептивного володіння мовою перевищує продуктивний. Здобувачі освіти долучаються до мовлення й письма, однак вимоги до володіння письмовим мовленням гранично мінімізовані. На першому році закладаються основи вмій і навичок, що забезпечують елементарну мовну діяльність.

Розпочинаючи вивчення іноземної мови, здобувачі освіти початкової школи ще не достатньо володіють лінгвістичними поняттями рідної мови. Тому граматичні структури засвоюються імпліцитно шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях. Більшість граматичного матеріалу вивчається на рівні лексичних одиниць: здобувачі освіти засвоюють окремі граматичні явища у мовленнєвих зразках, і їм не потрібно пояснювати морфологічні та синтаксичні зв'язки між частинами мови або структурними одиницями, що входять до зразка.

У 2-му класі продовжується закладання психолінгвістичних основ іншомовної комунікативної компетенції, продовжується тренування органів чуття (слуху і зору) молодшого школяра для успішного сприйняття акустичних і графічних сигналів, тренування його артикуляційного апарату з метою успішного формування кінестетичних образів звуків, букв, слів, коротких фраз шляхом активного навчання за допомогою різноманітних видів навчальної діяльності на основі компетентісного підходу.

Розігрування невеликих сценок, заучування напам'ять віршів і пісень є особливо ефективними завданнями, виконуючи які, здобувачі освіти імітують правильну вимову й інтонаційний малюнок. Система вправ і завдань задана у послідовності, що відображає первинність розвитку чутливості дітей до сприйняття іноземної мови через аудіовізуальну демонстрацію мовленнєвих зразків з опорою на контекст та наочність із подальшим імітативним репродукуванням зразків здобувачами освіти та використанням їх під час взаємодії між собою та з вчителем, за допомогою елементарних інтеракцій. Другокласники переносять мовленнєві зразки у реальні ситуації спілкування у класі. Використання ігрових ситуацій на уроці іноземної мови у 2 класі продовжують забезпечувати живий та веселий спосіб тренування мовленнєвих компонентів та структур у дії. Гра мотивує здобувачів освіти до спілкування іноземною мовою і дозволяє, практикуючи елементарне іншомовне спілкування, здобувати більше впевненості в своїх силах та умінні взаємодіяти за допомогою іноземної мови.

Для активізації мовленнєвого матеріалу в усному спілкуванні широко застосовується виконання інтерактивних пісень і чантів, завдань «Задай питання – дай відповідь», драматизації коротких сценок, виконання міні-проектів, які передбачають реальну елементарну комунікацію іноземною мовою в класі. Формування первинних навичок комунікації, яка відповідає сучасним реаліям життя дитини, налагодження особистих стосунків з однокласниками у спільній ігровій діяльності чи у роботі над міні-проектом розвивають уміння співпрацювати з іншими, формують навички командної роботи.

У 2 класі продовжується становлення первинних навичок читання, другокласники вчать читати слова, значення яких їм відомі.

Навчання писемної грамотності у 2 класі розпочинається із повторення алфавіту та звуко-буквених відповідностей, читання і написання коротких слів, тобто з повторення усього того, чого школярі навчались у 1 класі. Поступово вони навчатимуться й інших звуко-буквених співвідношень, які передаються на письмі різними буквосполученнями. Паралельно другокласники опановують первинними навичками читання не тільки слів, але й коротких речень, міні-текстів з малюнками-опорами.

Читання коротких оповідань, віршиків, загадок, коміксів, читання по ролях чи під час драматизації за зразком впливає на розвиток фонематичного слуху та інтонаційно-вимовних навичок.

Формування первинних навичок письма у 2 класі відбувається на основі відтворення зразків, заповнення пропусків у словах та реченнях, підписі малюнків, заповненні таблиць та схем словами, складанні і записі речень за аналогією, написанні елементарних повідомлень за зразком.

Використовується технологія учнівського мовного портфеля, формувальне оцінювання, спостереження, картка оцінювання писемних навичок здобувачів освіти, мовне портфоліо, робота з KnowledgeBoard, картками, щоденником власних досягнень, сприйняття на слух, зорове сприйняття.

1 клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа від 1 до 10 вік молодших членів сім'ї	<ul style="list-style-type: none"> • привітатися • попрощатися • вибачитися • подякувати • представити себе/когось • називати/описувати когось/щось • ставити запитання і відповідати на них • розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди • розуміти прості інформаційні знаки • вітати зі святом • виражати настрій
Дозвілля	кольори іграшки дії дні тижня	
Природа	домашні улюбленці	
Свята (в Україні та у країні виучуваної мови)	назви свят вітання	
Харчування	просте меню	
Школа	шкільне приладдя шкільні меблі	

Мовний інвентар – граматика

Категорія	Структура
Clause	'have' in the present tense 'be' in the present tense
Determiner	'this is' for an introduction 'a/an' with single countable nouns possessive adjectives 'my, your, his, her, its, our, their' 'how' questions for time, measurement, size and quantity
Modality	'can' for ability
Noun	regular nouns – singular and plural
Phrase	'be' + adjective (size, colour, emotional state)
Pronoun	personal pronouns 'I, you, he, she, it, we, they' wh-questions
Verb	Imperatives

2 клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Сфера спілкування	Тематика ситуативного спілкування	Мовленнєві функції	Засоби вираження
Особистісна	Я, моя сім'я і друзі	<ul style="list-style-type: none"> -привітатися; -попрощатися; - представити себе/когось; -називати когось/щось; ставити запитання і відповідати на них; 	Hi! Hello! Good morning /afternoon / evening! Goodbye! Byebye! Bye! How are you? I'm fine, thank you. Where are you from? My name is... I am... This/That is my (dad, friend...) Who is this boy/girl? What is your /his/her name? How old are you? How old is he/she? Where is ...? Питальні слова: what, who, where, when, why, how Please,
Публічна	Відпочинок і дозвілля		
	Людина		
Освітня	Природа		

Свята та традиції (Продукти харчування)	-повідомляти про когось/щось; -давати елементарну характеристику комусь/чомусь; -розуміти та виконувати вказівки (команди); -вітати зі святом; -виражати настрій	come in. I can... I cannot/can't ... Can you ...? This is an apple. It is red. Happy New Year! Merry Christmas! Happy birthday! I'm sorry. – That's OK. Thank you. – You are welcome. I'm sad, happy, tired
Школа		
Меблі у класній кімнаті		

Лінгвістична компетентність				
Лексична компетентність	Граматична компетенція	Фонетична компетенція	Соціокультурна компетентність	Загальнонавчальна компетентність
Члени сім'ї Вік молодших членів сім'ї Числа від 1 до 20 Іграшки Продукти харчування Кольори Частини тіла Предмети одягу Тварини Пори року Назви свят Меблі у класній кімнаті	Граматичні структури засвоюються імпліцитно (шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях). Мовна компетенція (граматична правильність мовлення) формується за рахунок багаторазового вживання мовленнєвих структур. Дієслово: Present Simple (to be, have); have got, Наказовий спосіб дієслів, заперечна форма (команди) Don't stand up! Іменник: множина іменників Прикметник: якісні, відносні, що вказують на розмір, колір, вік, емоційний стан. Прийменник: місця, напрямку (on, in, under, by, to, at) Займенник: вказівні (this, that, these, those з іменниками), особові присвійні Числівник: кількісні (1–20) Сполучник: but, and	-дотримання апроксимованої вимови з урахуванням особливостей англійської мови під час промовляння слів і виразів (Фокус: формування слуховимовних навичок учнів; інтонація: логічний наголос)	- вживання та вибір привітань та форм звертання; - вживання та вибір вигуків - дотримання правил ввічливості	- стежити за презентованою інформацією; - розуміти і відтворювати мовленнєві зразки наслідуючи вчителя/вчительки; - розуміти і виконувати прості інструкції вчителя/вчительки; співпрацювати у парі / групі; -уміти працювати з підручником і словником

3-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі Відпочинок і дозвілля Людина Помешкання Харчування Природа та навколишнє середовище України та країн виучуваної мови Свята та традиції України та країн виучуваної мови Школа	члени родини числа до 100 вік старших членів родини місце проживання щоденні обов'язки Захоплення Розваги зовнішність людини Професії Дім Квартира моя кімната Умеблювання Посуд назви продуктів	привітатися Попрощатися Вибачитися Подякувати представити себе/когось; називати/описувати когось/щось ставити запитання і відповідати на них розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди вітати зі святом виражати настрій висловлювати уподобання розуміти інформаційні вказівники

	погода та вибір одягу природні явища Місяці місце, дата, час проведення свята, події навчальні предмети Розклад улюблений предмет	
--	--	--

Мовний інвентар – граматика

Категорія	Структура
Clause Conjunction Determiner Noun Preposition Pronoun Verb	there is(n't)/are(n't) basic connectors 'but/and/or' 'a/an' with jobs 'some' and 'any' in questions and negative statements 'how' questions for time, measurement, size and quantity irregular nouns – plural 's' for possession basic prepositions of place and direction object personal pronoun present simple for daily routines, facts and states regular/irregular past simple for finished time was/were with complement

ІНШОМОВНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

СХІДНА МОВА (китайська, японська, корейська, арабська, турецька, гінді, перська мови) (лист Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України від 19.04.2019 року №22. 1/12-Г-217, навчальні програмиз китайської, японської, корейської, арабської, перської, турецької мов, мови гінді схвалено для використання у Київській гімназії східних мов№1

**(1 клас - 70 годин на рік, з них 14 резервних, 2 години на тиждень,
2-3 клас - 105 годин на рік, з них 20 резервних, 3 години на тиждень**

Пояснювальна записка

Мета початкової загальної середньої освіти

Головна мета навчання іноземної мови у початковій школі полягає у формуванні в учнів комунікативної компетенції, що забезпечується лінгвістичним, мовленнєвим і соціокультурним досвідом, узгодженим з віковими можливостями молодших школярів.

Початковий етап навчання іноземної мови у сучасному загальноосвітньому навчальному закладі надзвичайно важливий, оскільки в цей період закладаються психолінгвістичні основи іншомовної комунікативної компетенції, необхідні та достатні для подальшого її розвитку й удосконалення. Тут відбувається становлення засад для формування іншомовних фонетичних, лексичних, граматичних та орфографічних навичок, а також умінь сприймати на слух, говорити, читати й писати у межах визначених програмою результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Зміст навчання іноземної мови у початковій школі добирається відповідно до психофізіологічних особливостей учнів молодшого шкільного віку.

У початковій школі важливо зацікавити учнів вивченням іноземної мови, викликати в них позитивне ставлення до предмета, вмотивувати необхідність володіння іноземною мовою як засобом міжкультурного спілкування.

Завдання іноземних мов у реалізації мети початкової загальної середньої освіти

Зміст навчання забезпечується єдністю предметного, процесуального та емоційно-ціннісного компонентів і створюється на засадах оволодіння іноземною мовою у контексті міжкультурної парадигми, що передбачає навчання мови народу, який нею спілкується, та ознайомлення з його культурою, традиціями. Вивчення східної мови інтегрується з вивченням мистецтва, хореографії, української мови. Такий підхід зумовлює формування готовності до міжкультурної комунікації у

межах типових сфер, тем і ситуацій спілкування, визначених навчальною програмою. На кінець 2-го класу учні досягають рівня Pre A1. Ці рівні характеризують результати навчальних досягнень у кожному виді мовленнєвої діяльності та узгоджуються із Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання.

Завдання полягає у формуванні вмій:

- здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою;
- розуміти на слух зміст автентичних текстів;
- читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту;
- здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань;
- адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів;
- використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів;
- критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб;
- висловлювати свої думки, почуття та ставлення;
- ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування.

Функції іноземних мов у реалізації мети початкової загальної середньої освіти

У процесі навчання іноземного спілкування комплексно реалізуються освітня, виховна і розвивальна функції.

Освітня функція спрямована на:

- усвідомлення учнями значення іноземної мови для життя у мультилінгвальному та полікультурному світовому просторі;
- оволодіння знаннями про культуру, історію, реалії та традиції країн виучуваної мови;
- залучення учнів до діалогу культур (рідної та іноземної);
- розуміння власних індивідуальних особливостей як психофізіологічних засад для оволодіння іноземною мовою;
- формування вміння використовувати в разі потреби різноманітні стратегії для задоволення власних іноземних комунікативних намірів (працювати з підручником, словником, довідковою літературою, мультимедійними засобами тощо).

Виховна функція сприяє:

- формуванню в учнів позитивного ставлення до іноземної мови як засобу спілкування, поваги до народу, носія цієї мови, толерантного ставлення до його культури, звичаїв і способу життя;
- розвитку культури спілкування, прийнятої в сучасному цивілізованому суспільстві;
- емоційно-ціннісному ставленню до всього, що нас оточує;
- розумінню важливості оволодіння іноземною мовою і потреби користуватися нею як засобом спілкування.

Розвивальна функція сприяє розвитку в учнів:

- мовних, інтелектуальних і пізнавальних здібностей;
- готовності брати участь в іноземному спілкуванні;
- потребу подальшого самовдосконалення у сфері використання іноземної мови;
- здатності переносити знання й уміння у нову ситуацію шляхом виконання проблемно-пошукової діяльності.

Компетентнісний потенціал галузі «Іноземні мови» у початковій школі

Провідним засобом реалізації вказаної мети є компетентнісний підхід до організації навчання у загальноосвітній школі на основі ключових компетентностей як результату навчання.

	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами	Уміння: <ul style="list-style-type: none"> • використовувати українознавчий компонент в усіх видах мовленнєвої діяльності; • засобами іноземної мови популяризувати Україну, українську мову, культуру, традиції.

		<p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • гордість за Україну, її мову та культуру; • розуміння потреби популяризувати Україну у світі засобами іноземних мов; • готовність до міжкультурного діалогу.
2	Спілкування іноземними мовами	Реалізується через предметні компетентності.
3	Математична компетентність	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розв'язувати комунікативні та навчальні проблеми, застосовуючи логіко-математичний інтелект. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • готовність до пошуку різноманітних способів розв'язання комунікативних і навчальних проблем.
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • описувати іноземною мовою природні явища, аналізувати та оцінювати їх роль у життєдіяльності людини. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • інтерес до природи та почуття відповідальності за її збереження.
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • вивчати іноземну мову з використанням спеціальних програмних засобів, ігор, соціальних мереж; • створювати інформаційні об'єкти іноземними мовами; • спілкуватися іноземною мовою з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; • застосовувати ІКТ відповідно до поставлених завдань. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • готовність дотримуватись мережевого етикету.
6	Уміння вчитися упродовж життя	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • самостійно працювати з підручником, шукати нову інформацію з різних джерел та критично оцінювати її; • організувати свій час і навчальний простір; • оцінювати власні навчальні досягнення. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • впевненість у спілкуванні іноземною мовою; • подолання власних мовних бар'єрів; • наполегливість; • внутрішня мотивація та впевненість в успіху.
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ініціювати усну, писемну, зокрема он-лайн взаємодію іноземною мовою для розв'язання конкретної життєвої ситуації. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дотримання етичної поведінки під час розв'язання життєвих ситуацій; • комунікабельність та ініціативність; • креативність.
8	Соціальна та громадянська компетентності	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • формулювати власну позицію; • співпрацювати з іншими на результат, спілкуючись іноземною мовою. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • толерантність у спілкуванні з іншими.
9	Обізнаність та самовираження у сфері культури	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • висловлювати іноземною мовою власні почуття, переживання і судження. <p>Ставлення:</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • усвідомлення цінності культури для людини і суспільства; • повага до багатства і розмаїття культур.
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • пропагувати здоровий спосіб життя засобами іноземної мови. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • сприймання природи як цілісної системи; • готовність обговорювати питання, пов'язані із збереженням навколишнього середовища; • відповідальне ставлення до власного здоров'я та безпеки.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здорове життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх навчальних предметів і є метапредметними. Виокремлення в навчальних програмах таких інтегрованих змістових ліній, як «Екологічна безпека та сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість та фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння з різних предметів у реальних життєвих ситуаціях. Інтегровані змістові лінії реалізуються під час вивчення іноземної мови у спеціалізованих школах із поглибленим вивченням та у загальноосвітніх навчальних закладах. Діяльність та уміння із змістових ліній добираються відповідно до комунікативної потреби, тематики ситуативного спілкування, віку та рівня підготовленості учнів.

Інтегровані змістові лінії та орієнтовні способи їх реалізації у початковій школі

Змістова лінія «Екологічна безпека та сталий розвиток» спрямована на формування основ соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства.

Засобами іноземних мов учнів орієнтують на:

- сприймання природи як цілісної системи;
- взаємозв'язок людини й навколишнього середовища;
- готовність обговорювати питання, пов'язані із збереженням навколишнього середовища;

Реалізація змістової лінії «Громадянська відповідальність» сприяє формуванню основ відповідального ставлення до громади і суспільства.

Засобами іноземних мов учнів орієнтують на уміння:

- усвідомлення дитиною власних прав і обов'язків;
- формування толерантного ставлення до інших;
- уміння співпрацювати та приймати спільні рішення.

Реалізація змістової лінії «Здоров'я і безпека» сприяє формуванню безпечного життєвого середовища та основ здорового способу життя.

Засобами іноземних мов учнів орієнтують на:

- розуміння правил безпечної поведінки;
- усвідомлення впливу шкідливих звичок на здоров'я людини;
- дотримання здорового способу життя.

Змістова лінія «Підприємливість та фінансова грамотність» спрямована на розуміння практичних аспектів фінансових питань.

Засобами іноземних мов учнів орієнтують на:

- усвідомлення власних фінансових потреб;
- продукування ідей та їх реалізацію;
- уміння визначати пріоритети та планувати дії.

Тема	Змістова лінія
-------------	-----------------------

	Екологічна безпека та сталий розвиток	Громадянська відповідальність	Здоров'я і безпека	Підприємливість та фінансова грамотність
Я, моя родина і друзі		Розуміє важливість допомоги батькам та розповідає про свої обов'язки.	Виявляє відповідальне ставлення до власного здоров'я.	Виявляє ініціативу та відповідальність у плануванні робочого дня.
		Оцінює власні вчинки та вчинки інших людей.		
		Вибудовує товариські стосунки з оточуючими людьми.		
Відпочинок і дозвілля	Розуміє необхідність приведення в порядок місця відпочинку.	Враховує думку товаришів при виборі того чи іншого виду відпочинку.	Розуміє базові правила безпечної поведінки.	
Природа та навколишнє середовище	Цінує та бережливо ставиться до природи.	Висловлюється про важливість допомоги тваринам та збереження природи.		
Людина	Розуміє наслідки нерациональних дій людини на навколишнє середовище.	Виявляє толерантне ставлення до людей.	Розпізнає позитивні та негативні чинники, що впливають на здоров'я людини.	
			Розуміє важливість дотримання правил гігієни, рухового режиму та фізичного навантаження.	
Помешкання			Розуміє необхідність дотримання чистоти та порядку у власному помешканні.	
Харчування			Розрізняє здорову та шкідливу їжу.	Складає просте меню з корисних продуктів.
				Раціонально розподіляє кошти під час покупки.
Подорож	Виявляє ціннісне ставлення до природи під час подорожі.		Обирає безпечний шлях пересування.	Обирає оптимальний вид транспорту.
Свята й традиції				Розуміє необхідність планування покупок на святкування у межах бюджету.

Школа та шкільне життя		Використовує модель поведінки, яка не суперечить правилам шкільного життя.		
------------------------	--	--	--	--

Загальні очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів (Комунікативна компетентність)

Комунікативні види мовленнєвої діяльності	Комунікативні уміння	Рівні та дескриптори володіння іноземною мовою відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання	
		1 – 2 класи	3 класи
		Pre A1	A1
Рецептивні	Сприймання на слух	Розуміє короткі, прості запитання та твердження, які вимовляються повільно та чітко, за потреби повторюються, та супроводжуються візуальними опорами або жестами задля покращення розуміння.	Розуміє повільне та чітке мовлення з довгими паузами задля полегшення усвідомлення змісту почутого.
		Розпізнає знайомі слова повсякденного вжитку у знайомому контексті, якщо мовлення повільне та чітке.	Розуміє конкретну інформацію (наприклад, про місце або час) у знайомому повсякденному контексті, якщо мовлення повільне та чітке.
	Розпізнає числа, ціни, дати та дні тижня у знайомому контексті, якщо мовлення повільне та чітке.		
	Зорове сприймання	Розпізнає знайомі слова у супроводі малюнків, наприклад, у меню ресторанів швидкого харчування, де є фотографії страв, або у книжці з малюнками, де використовується знайома лексика.	Розуміє дуже короткі, прості тексти, читаючи їх пофразово, впізнаючи знайомі імена, слова та основні фрази, перечитуючи за потреби.
Інтеракційні	Усна взаємодія	Ставить та відповідає на запитання про себе та щоденні справи, вживаючи короткі, формульні вирази та покладаючись на жести для підкріплення інформації.	Взаємодіє у простий спосіб, але комунікація повністю залежить від повторення в уповільненому темпі, перефразування та доповнення. Ставить і відповідає на прості запитання, ініціює і вербально реагує на прості твердження, які стосуються нагальних потреб і дуже знайомих тем.
	Писемна взаємодія	Пише короткі фрази для надання базової інформації (ім'я, адреса, родина), в анкет або записці, використовуючи словник.	Запитує та надає особисту інформацію у письмовій формі.

	Онлайн взаємодія	Встановлює базовий соціальний контакт онлайн, вживаючи найпростіші ввічливі форми вітання та прощання.	Пише дуже прості повідомлення та онлайн листівки, які складаються з низки коротких речень. Здійснює прості онлайн покупки та робить заявки під наглядом дорослих.
		Розміщує прості онлайн вітання, вживаючи основні формульні вирази.	
		Розміщує онлайн прості короткі твердження про себе, якщо їх можна вибрати з меню та/або скористатись онлайн перекладачем.	
Продуктивні	Усне продукування	Продукує короткі фрази про себе, надаючи базову персональну інформацію (напр., ім'я, адреса, родина, національність)	Будує прості, здебільшого відокремлені фрази про людей і місця.
	Писемне продукування	Надає базову інформацію в письмовій формі (наприклад, ім'я, адреса, національність), з можливим використанням словника.	Надає у письмовому вигляді інформацію про себе (наприклад, уподобання, родина, домашні улюбленці), використовуючи прості слова та вирази. Пише прості фрази та речення.

Конкретні очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання (Комунікативна компетентність)

Навчальна програма є рамковою, а відтак проміжні результати за класами визначають вчителі, орієнтуючись на кінцевий результат.

Орієнтовні параметри навчально-пізнавальних досягнень учнів

Уміння	Клас		
	1	2	3
Сприймання на слух (Аудіювання)	Обсяг прослуханого у запису матеріалу (у межах)		
	15 сек.	25 сек.	35 сек.
Зорове сприймання (Читання)	Обсяг одного тексту в словах (у межах)		
	15-20	20-30	30-40
Усна взаємодія (Діалог)	Висловлення кожного співрозмовника у репліках, правильно оформлених у мовному відношенні (у межах)		
	1-3	3	4
Усне продукування (Монолог)	Обсяг висловлення у реченнях (у межах)		
	1-3	3-4	4-5
Писемне продукування (Письмо)	Обсяг письмового повідомлення у словах (у межах)		
	5-10	10-15	15-20

Навчальна програма є рамковою, а відтак не обмежує діяльність учителів у виборі порядку вивчення та змісту кожної теми. Деякі теми можуть вивчатись інтегровано, наприклад, Я, моя родина і друзі + Свята й традиції, Я, моя родина і друзі + Помешкання.

Мовний інвентар є орієнтовним і добирається відповідно до комунікативної ситуації, потреб учнів та принципу концентричного навчання. Він не є метою навчання, тому й не розглядається як окремі лексичні або граматичні теми.

Розпочинаючи вивчення іноземної мови, учні початкової школи ще не достатньо володіють лінгвістичними поняттями рідної мови. Тому граматичні структури засвоюються імпліцитно шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях. Більшість граматичного матеріалу вивчається на рівні лексичних одиниць: учні засвоюють окремі граматичні явища у мовленнєвих зразках, і їм не потрібно пояснювати морфологічні та синтаксичні зв'язки між частинами мови або структурними одиницями, що входять до зразка.

Китайська мова
1-ий клас
Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа від 1 до 10 вік молодших членів сім'ї	<ul style="list-style-type: none"> • привітатися • попрощатися • вибачитися • подякувати • представити себе/когось • називати/описувати когось/щось • ставити запитання і відповідати на них • розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди • розуміти прості інформаційні знаки • вітати зі святом • виражати настрій
Дозвілля	кольори іграшки дії	
Природа	домашні улюбленці	
Свята (в Україні та Китаї)	назви свят вітання	
Харчування	фрукти овочі	
Школа	шкільне приладдя шкільні меблі	
Людина	предмети одягу	

Мовний інвентар – граматики

Категорія	Структура
Морфологія Іменник	Місце в реченні; показник множини: 们 Словоутворювальний суфікс : 子
Займенники	1) вказівні займенники : 那, 这 2) особові займенники : 我, 你, 他, 我们, 你们, 他们 3) присвійні займенники : 我的, 你的, 他的, 我们的, 你们的, 他们的
Прикметник	якісні, відносні, що вказують на колір, розмір.
Дієслово. Модальне дієслово	Стверджувальна, заперечна та питальна форма
Числівники	кількісні (1-10).
Класифікатори	个, 口
Сполучники	和
Модальні, питальні та заперечні частки	吗, 不, 没
Прислівники	也
Синтаксис	Прості речення: а) з іменним присудком, утвореним дієсловом-зв'язкою 是 ; б) з якісним присудком, вираженим прикметником 很好 в) з дієслівним присудком, вираженим дієсловом 叫, 有 Питальні речення:

	<p>загальне питання, утворене за допомогою фразової частки 吗, а також питальних конструкцій 是不是 ; 有没有.</p> <p>Спеціальні питання, утворені за допомогою питальних слів: 谁 , 什么 , 几</p> <p>Спонукальні речення(стверджувальна форма наказового способу дієслів у висловах шкільного вжитку)坐下 ; 请坐 ; 出去 ; 进来 ; 关门 ; 开门 ;</p>
--	---

2-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа до 20 вік молодших членів родини і друзів щоденні справи	<ul style="list-style-type: none"> • привітатися • попрощатися • вибачитися • подякувати • представити себе/когось; • називати/описувати когось/щось • ставити запитання і відповідати на них • розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди • розуміти прості інформаційні знаки • вітати зі святом • виражати настрій
Відпочинок і дозвілля	прогулянка хобі	
Природа	пори року дикі та свійські тварини	
Людина	частини тіла предмети одягу	
Свята та традиції	день народження святкове меню	
Харчування	просте меню напої ціна	
Школа	моя класна кімната	

Мовний інвентар – граматики

Категорія	Структура
Морфологія	
Іменник	трьохскладові слова
Прикметник	односкладові і двоскладові якісні прикметники.
Статичні прийменники	在。。。里 ; 在。。。上
Динамічні прийменники	到。。。去
Числівник	кількісні (1-20)
Єднальний сполучники	和
Післяіменники	以后, 中间, 左边, 右边
Службове слово	用 (з вказівкою на інструмент)
Класифікатори	张, 把, 枝, 块, 本
Питальний займенник	多少
Синтаксис	<p>Питальні речення: 1)загальне питання зі значенням запрошення 好不好;</p> <p>2).Спеціальне питання з фразовою часткою 呢</p> <p>Розповідні речення :</p> <p>1).Зі складним дієслівним присудком 我喜欢画画。</p>

	2).3 присудком, переданим дієсловом 会 3) 3 обставиною мети 我到医院去劳动; 1) 4) 3 динамічним і статичними обставинами місця, що відповідають на питання – де, куди?
--	--

3 клас.

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа до 100 вік старших членів родини місце проживання щоденні обов'язки	<ul style="list-style-type: none"> • привітатися • попрощатися • вибачитися • подякувати • представити себе/когось; • називати/описувати когось/щось • ставити запитання і відповідати на них • розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди • вітати зі святом • виражати настрій • висловлювати уподобання • розуміти інформаційні вказівники
Відпочинок і дозвілля	захоплення розваги	
Людина	зовнішність людини професії	
Помешкання	дім квартира моя кімната умеблювання	
Харчування	посуд назви продуктів	
Природа та навколишнє середовище України та Китаю	погода та вибір одягу природні явища	
Свята та традиції України та Китаю	місяці час (години) місце, дата, час проведення свята, події	
Школа	навчальні предмети розклад улюблений предмет	

Мовний інвентар – граматики

Категорія	Структура
Морфологія Дієслово	1) видо-часовий суфікс 了, показник минулого часу; 2) стверджувальна,заперечна та питальна форми. 3) модальні дієслова : 能, 要
Класифікатори	瓶, 盒, 间, 包, 碗
Прислівники	还 ; 都
Питальні слова	
Числівники	утворення кількісних і порядкових числівників до 100. Числівники з лічильними словами.Порядковий числівник: 第
Службове слово	吧; 得
Синтаксис	1.Інверсія додатку за допомогою службового слова 把; 2. Обставини способу дії, оформлені службовим словом 地 ; 3.Речення з присудком у склад якого входить присвійний займенник

	<p>这枝钢笔是我的;</p> <p>4.Розповідні речення з обставинами, що відповідають на питання звідки, з якого часу?</p> <p>5.Спонукальні речення:</p> <p>1). виражає заперечення (不要)</p> <p>2). із фразовою часткою 把.</p> <p>6.Означення, виражене іменником і його місце в реченні.</p> <p>7.Конструкція 坐... 车</p> <p>8.Речення з дієслівним присудком: з двома додатками; багато дієслівне; послідовно зв'язане, з додатком результату, речення наявності, появи, зникнення. Речення з присудком, вираженим суб'єктно-предикативною конструкцією:</p> <p>我头疼。</p>
--	--

Корейська мова

1-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа від 1 до 10	<ul style="list-style-type: none"> • привітатися • попрощатися • вибачитися • подякувати • представити себе/когось • називати/описувати когось/щось • ставити запитання і відповідати на них • розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди • розуміти прості інформаційні знаки • вітати зі святом • виражати настрій
Дозвілля	кольори іграшки дії	
Природа	домашні улюбленці	
Свята в Україні та Республіці Корея	назви свят вітання	
Харчування	фрукти/овочі страви/напої	
Школа	шкільне приладдя шкільні меблі	
Людина	предмети одягу	

Мовний інвентар – граматики

Категорія	Структура
Іменник	Однина
Займенники	вказівні, особові, присвійні займенник
Прикметник	якісні, відносні, що вказують на колір, розмір
Числівники	корейська та китайська система лічби (1-10)
Синтаксис	<p>Прості речення:</p> <p>а) з іменним присудком, утвореним дієсловом-зв'язкою 이다</p> <p>б) з дієслівним присудком у офіційно-ввічливому стилі</p> <p>ㅂ니다/습니다 (питальних конструкцій ㅂ니까?/습니까?)</p>

2-ий клас
Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини корейська та китайська система лічби від 1-20 щоденні справи країни/походження друзів	<ul style="list-style-type: none"> • привітатися • попрощатися • вибачитися • подякувати • представити себе/когось; • називати/описувати когось/щось • ставити запитання і відповідати на них • розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди • розуміти прості інформаційні знаки • вітати зі святом • виражати настрій
Відпочинок і дозвілля	прогулянка хобі	
Природа	пори року (місяці/дні тижня) тварини/рослини	
Людина	частини тіла предмети одягу	
Свята та традиції	день народження святкове меню	
Харчування	просте меню напої/страви	
Школа	моя класна кімната/предмети у класі	

Мовний інвентар – граматика

Категорія	Структура
Іменник	Множина
Прикметник	односкладові і двоскладові якісні прикметники.
Вказівні займенники	이, 그, 저
Числівник	Корейська та китайська система лічби (1-20)
Єднальний сполучник	하고, 와/과
Синтаксис	1) Називна форма заперечення N 이/가 아니다. 2) дієслівним присудком у неофіційно-ввічливому стилі v 아요/어요. 3) Однорідні присудки, з'єднані сполучником 고.

3 клас
Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини/ їх вік/професії корейська та китайська система лічби 100 (дні тижня/годинник/дата) щоденні обов'язки	<ul style="list-style-type: none"> • привітатися • попрощатися • вибачитися • подякувати • представити себе/когось; • називати/описувати когось/щось • ставити запитання/відповідати на них, заперечувати
Відпочинок і дозвілля	Захоплення/розваги/хобі	
Людина	Частини тіла одяг	
Місто/Помешкання	Об'єкти у місті дім/квартира моя кімната/меблі	

Харчування	назви продуктів/назви корейських страв посуд/етикет за столом	<ul style="list-style-type: none"> розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди вітати зі святом виражати настрій висловлювати уподобання розуміти інформаційні вказівники
Природа та навколишнє середовище України та Республіки Корея	погода та вибір одягу природні явища	
Свята та традиції України та Республіки Корея	дата проведення свята/події традиційні свята Сольлаль (новий рік за східним календарем) і Чхусок (свято урожаю та подяки)	
Школа	навчальні предмети розклад улюблений предмет	

Мовний інвентар – граматика

Категорія	Структура
Іменник	однина, класифікатори іменників.
Дієслово	1) суфікси минулого часу; 2) стверджувальна,заперечна та питальна форми; 3) частка заперечення 안
Рахункові слова	명/분, 마리, 개,대, 병, 장, 잔, 그릇, 벌레
Прийменники	앞, 옆, 뒤, 아래, 밑, 사이
Числівник	утворення корейських і китайських числівників до 100 (китайські до 1000); уживання числівників з рахунковими словами.
Синтаксис	загальне питання (네/아니오) Спеціальні питання, утворені за допомогою питальних слів: 무엇,누구,어디,언제,왜

Турецька мова

1-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа від 1 до 10 вік молодших членів сім'ї	- Привітатись; - попрощатись; - представити себе;
Відпочинок і довкілля	кольори іграшки дії дні тижня	- представити когось; - називати когось/щось; - описувати тварину, рослину, предмет;
Природа	домашні улюбленці	- вітати зі святом; - дякувати (за подарунок, вітання, виконану дію);
Свята (в Україні та у країні виучуваної мови)	назви свят вітання	- повідомляти про смаки, уподобання;
Харчування	просте меню	- розуміти та виконувати вказівки (команди);
Школа	шкільне приладдя шкільні меблі	- просити вибачення - описувати шкільне приладдя, класну кімнату;

		- вказувати місцезнаходження предметів.
--	--	---

Мовний інвентар – граматика

Граматичні структури засвоюються імпліцитно (шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях). Мовна компетенція (граматична правильність мовлення) формується за рахунок багаторазового вживання мовленнєвих структур.

Морфологія

Дієслово: наказовий спосіб(команди)

Іменник: однина та множина, Місцевий відмінок –**da/de, -ta/te**

Прикметник: якісні, відносні, що вказують на розмір, колір, вік

Займенник: вказівні (o, bu, şu), особові

Числівник: кількісні 1-10

Вигуки: O! Oh! A! Ah!

2-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа до 20 вік молодших членів родини і друзів щоденні справи	- Привітатись; - попрощатись; - представляти себе дорослим і ровесникам, представляти співрозмовників;
Відпочинок і дозвілля	прогулянка хобі	- висловлювати життєві потреби ; - запрошувати інформацію про співрозмовника;
Природа	пори року дикі та свійські тварини	- вітати зі святом (днем народження);
Людина	частини тіла предмети одягу	- дякувати (за подарунок, вітання тощо);
Свята та традиції	день народження час (години) святкове меню	- описувати людину, предмет, місце, дії; - повідомляти про смаки і уподобання;
Харчування	фрукти овочі напої ціна	- давати елементарну характеристику комусь/чомусь; повідомляти про залежність когось/ чогось певній особі;
Школа	моя класна кімната	- розуміти та виконувати вказівки (команди); - повідомити про спроможність виконувати дії; - просити вибачення

Мовний інвентар – граматика

Граматичні структури засвоюються імпліцитно (шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях). Мовна компетенція (граматична правильність мовлення) формується за рахунок багаторазового вживання мовленнєвих структур.

Морфологія

Дієслово: стверджувальна, заперечна та питальна форма теперішнього часу 3 особи однини, всі форми минулого часу дієслова *Geçmiş zaman*

Іменник: Вісхідний відмінок –**dan/den, -tan/ten** та відмінок на пряму-(y)a/e.

Займенник: особові, вказівні, присвійні.

Числівник: кількісні 1-20, рахунок десятками до 100.

Синтаксис

Сполучник : ve, ile

Питальна частка: mi
Вигуки: Vah! Eyvah! Vay

3-ий клас
Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа до 100 вік старших членів родини місце проживання щоденні обов'язки	- Представляти співрозмовників (третіх осіб); - запрошувати інформацію про співрозмовника / третю особу; - описувати когось/щось;
Відпочинок і дозвілля	захоплення розваги	- повідомляти про смаки, уподобання;
Людина	зовнішність людини професії	- виражати своє ставлення до когось/чогось;
Помешкання	дім квартира моя кімната умеблювання	- повідомляти про когось/чогось; - запрошувати на свято; - реагувати на чиєсь запрошення; - називати дії;
Харчування	посуд назви продуктів	повідомляти про діяльність; - розповідати про повсякденні дії;
Природа та навколишнє середовище України та країн виучуваної мови	погода та вибір одягу природні явища	- реагувати на репліки вчителя, однокласників; - просити повторити інформацію;
Свята та традиції України та країн виучуваної мови	місяці місце, дата, час проведення свята, події	- висловлювати схвальну/несхвальну оцінку предметам, діям, ситуаціям;
Школа	навчальні предмети розклад улюблений предмет	- висловлювати прохання та реагувати на нього.

Мовний інвентар – граматика

Граматичні структури засвоюються імпліцитно (шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях). Мовна компетенція (граматична правильність мовлення) формується за рахунок багаторазового вживання мовленнєвих структур.

Морфологія

Дієслово: *Şimdi zaman* – всі форми

Займенник: питальні –kim? –ne?

Іменник: Основний (Називний), Місцевий, Висхідний відмінки та відмінок напрямку. Афікс присудковості –dir.

Числівник: кількісні 1-100, утворення порядкових числівників (-inci), прості арифметичні дії, Неозначені числівники (az, biraz, birkaç).

Сполучник: -ama, da.

Післяйменники önce,sonra

Японська мова
1-ий клас
Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа від 1 до 10 вік молодших членів сім'ї	<ul style="list-style-type: none"> • привітатися • попрощатися • вибачитися
Дозвілля	кольори	

	іграшки дії	<ul style="list-style-type: none"> • подякувати • представити себе/когось • називати/описувати когось/щось • ставити запитання і відповідати на них • розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди • розуміти прості інформаційні знаки • вітати зі святом • виражати настрій
Природа	домашні улюбленці	
Свята (в Україні та Японії)	назви свят вітання	
Харчування	фрукти овочі	
Школа	шкільне приладдя шкільні меблі	
Людина	предмети одягу	

Мовний інвентар – граматика

Категорія	Структура
Іменник	Однина
Займенники	1) вказівні займенники;2) особові займенники;3) присвійні займенники.
Прикметник	якісні, відносні, що вказують на колір, розмір.
Числівники	кількісні (1-10).
Синтаксис	Прості речення: а) з іменним присудком, утвореним дієсловом-зв'язкою です ; б) з якісним присудком, вираженим прикметником 好きです, 大きいです。 в) з дієслівним присудком, вираженим дієсловом います、いません、あります、ありません。 Питальні речення:загальне питання, утворене за допомогою фразової частки, а також питальних конструкцій お名前は？

2-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа до 20 вік молодших членів родини і друзів щоденні справи	<ul style="list-style-type: none"> • привітатися • попроситися • вибачитися • подякувати • представити себе/когось; • називати/описувати когось/щось • ставити запитання і відповідати на них • розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди • розуміти прості інформаційні знаки • вітати зі святом • виражати настрій
Відпочинок і дозвілля	прогулянка хобі	
Природа	пори року дикі та свійські тварини	
Людина	частини тіла предмети одягу	
Свята та традиції	день народження святкове меню	
Харчування	просте меню напої ціна	
Школа	моя класна кімната	

Мовний інвентар – граматика

Категорія	Структура
Іменник	трьохскладові слова
Прикметник	односкладові і двоскладові якісні прикметники.
Статичні прийменники	は、を、が
Числівник	кількісні (1-20)
Єднальний сполучник	と
Питальні слова	何
Синтаксис	1) Речення з присудком, у склад якого входить присвійний займенник: 私の、あなたの、彼の、彼女の。 2) Означення, виражене іменником і його місце у реченні.

3 клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа до 100 вік старших членів родини місце проживання щоденні обов'язки	<ul style="list-style-type: none"> ● привітатися ● попрощатися ● вибачитися ● подякувати ● представити себе/когось; ● називати/описувати когось/щось ● ставити запитання і відповідати на них ● розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди ● вітати зі святом ● виражати настрій ● висловлювати уподобання ● розуміти інформаційні вказівники
Відпочинок і дозвілля	захоплення розваги	
Людина	зовнішність людини професії	
Помешкання	дім квартира моя кімната умеблювання	
Харчування	посуд назви продуктів	
Природа та навколишнє середовище України та Японії	погода та вибір одягу природні явища	
Свята та традиції України та Японії	місяці час (години) місце, дата, час проведення свята, події	
Школа	навчальні предмети розклад улюблений предмет	

Мовний інвентар – граматика

Категорія	Структура
Іменник	однина, класифікатори іменників.
Дієслово	1) видо-часові суфікси でした、ました, показники минулого часу; 2) стверджувальна,заперечна та питальна форми. 3) модальне дієслово: できます。
Лічильні слова	回、つ、ほん、たい、人。
Питальні слова	どんな、なに、いくら

Числівники	утворення кількісних і порядкових числівників до 100. Числівники з лічильними словами.
Службове слово	で (з вказівкою на інструмент)
Синтаксис	загальне питання із значенням запрошення: 元気 ですか. 喫茶店 へ いきます。 Спеціальні питання, утворені за допомогою питальних слів 何、何時.

Мова гінді

1-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа від 1 до 10 вік молодших членів сім'ї	<ul style="list-style-type: none"> • привітатися • попрощатися • вибачитися • подякувати • представити себе/когось • називати/описувати когось/щось • ставити запитання і відповідати на них • розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди • розуміти прості інформаційні знаки • вітати зі святом • виражати настрій
Дозвілля	кольори іграшки дії дні тижня	
Природа	домашні улюбленці	
Свята (в Україні та у країні виучуваної мови)	назви свят вітання	
Харчування	просте меню	
Школа	шкільне приладдя шкільні меблі	

Мовний інвентар – граматика

Граматичні структури засвоюються імпліцитно (шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях). Мовна компетенція (граматична правильність мовлення) формується за рахунок багаторазового вживання мовленнєвих структур.

Дієслово: Дієслова करना होना у теперішньому часі. Наказовий спосіб дієслів.

Іменник: однина .

Прикметник: якісні, відносні, що вказують на колір, розмір.

Займенник: вказівні, особові.

Числівник: кількісні (1-10).

Питальні слова: कौन, क्या

2-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа до 10 вік молодших членів родини і друзів щоденні справи	<ul style="list-style-type: none"> • привітатися • попрощатися • вибачитися • подякувати • представити себе/когось; • називати/описувати когось/щось • ставити запитання і відповідати на них
Відпочинок і дозвілля	прогулянка хобі	
Природа	пори року дикі та свійські тварини	
Людина	частини тіла предмети одягу	

Свята та традиції	день народження час (години) святкове меню	<ul style="list-style-type: none"> розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди розуміти прості інформаційні знаки вітати зі святом виражати настрій
Харчування	фрукти овочі напої ціна	
Школа	моя класна кімната	

Мовний інвентар – граматика

Граматичні структури засвоюються імпліцитно (шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях). Мовна компетенція (граматична правильність мовлення) формується за рахунок багаторазового вживання мовленнєвих структур.

Дієслово: стверджувальна та заперечна форми дієслова, наказовий спосіб дієслів.

Іменник: однина і множина ч.р. с закінченням на приголосні та голосні окрім ЗП. Множина ж.р. с закінченням на ई .

Прикметник: якісні, відносні, що вказують на колір, розмір.

Прийменник: місця पर, में.

Займенник: вказівні, особові.

Прислівники місця.

Числівник: кількісні і порядкові (1-20).

Питальні слова: कौन, कितने.

Сполучник: और.

Вигуки: कैसे ...!

3-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа до 30. вік старших членів родини місце проживання щоденні обов'язки	<ul style="list-style-type: none"> привітатися попрощатися вибачитися подякувати представити себе/когось; називати/описувати когось/щось ставити запитання і відповідати на них розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди вітати зі святом виражати настрій висловлювати уподобання розуміти інформаційні вказівники
Відпочинок і дозвілля	захоплення розваги	
Людина	зовнішність людини професії	
Помешкання	дім квартира моя кімната умеблювання	
Харчування	посуд назви продуктів	
Природа та навколишнє середовище України та країн виучуваної мови	погода та вибір одягу природні явища	
Свята та традиції України та країн виучуваної мови	місяці місце, дата, час проведення свята, події	
Школа	навчальні предмети розклад улюблений предмет	

Мовний інвентар – граматика

Граматичні структури засвоюються імпліцитно (шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях). Мовна компетенція (граматична правильність мовлення) формується за рахунок багаторазового вживання мовленнєвих структур.

Дієслово: теперішній час, минулий простий час, складні дієслова.

Іменник: множина іменників ч.р. та ж.р. із закінченням на ЗП, множина іменників ж.р. с закінченням на приголосні.

Прикметник: ступені порівняння.

Прийменник: місця, напрямку, часу.

Займенник: вказівні, особові.

Прислівники часу.

Числівник: кількісні і порядкові (1-30).

Питальні слова: कौन, कैसा, क्यों, क्या, कब.

Перська мова

1-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа від 1 до 10 вік молодших членів сім'ї	<ul style="list-style-type: none"> • привітатися • попрощатися • вибачитися • подякувати • представити себе/когось • називати/описувати когось/щось • ставити запитання і відповідати на них • розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди • розуміти прості інформаційні знаки • вітати зі святом • виражати настрій
Дозвілля	кольори іграшки дії дні тижня	
Природа	домашні улюбленці	
Свята (в Україні та у країні виучуваної мови)	назви свят вітання	
Харчування	просте меню	
Школа	шкільне приладдя шкільні меблі	

Мовний інвентар – граматика

Граматичні структури засвоюються імпліцитно (шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях). Мовна компетенція (граматична правильність мовлення) формується за рахунок багаторазового вживання мовленнєвих структур.

Дієслово: Дієслова بودن داشتن у теперешньо-майбутньому часі. Наказовий спосіб дієслів.

Іменник: одина .

Прикметник: якісні, відносні, що вказують на колір, розмір.

Займенник: вказівні, особові.

Числівник: кількісні (1-10).

Питальні слова: چه کسی ، چه چیزی

Вигуки: به به

2-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа до 20	<ul style="list-style-type: none"> • привітатися

	вік молодших членів родини і друзів щоденні справи	<ul style="list-style-type: none"> • попроситися • вибачитися • подякувати • представити себе/когось; • називати/описувати когось/щось • ставити запитання і відповідати на них • розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди • розуміти прості інформаційні знаки • вітати зі святом • виражати настрій
Відпочинок і дозвілля	прогулянка хобі	
Природа	пори року дикі та свійські тварини	
Людина	частини тіла предмети одягу	
Свята та традиції	день народження час (години) святкове меню	
Харчування	фрукти овочі напої ціна	
Школа	моя класна кімната	

Мовний інвентар – граматики

Грамотичні структури засвоюються імпліцитно (шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях). Мовна компетенція (граматична правильність мовлення) формується за рахунок багаторазового вживання мовленнєвих структур.

Дієслово: стверджувальна та заперечна форми дієслова, наказовий спосіб дієслів.

Іменник: однина і множина за допомогою суфікса ها. множина за допомогою суфікса ان.

Прикметник: якісні, відносні, що вказують на колір, розмір.

Прийменник: місця روی، زیر، در

Займенник: вказівні, особові.

Прислівники місця.

Числівник: кількісні і порядкові (1-20).

Питальні слова: کی، چند،

Сполучник: اما.

Вигуки: چه قدر...!

Ізафетна низка: «іменник + особовий займенник»

3-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа до 100 вік старших членів родини місце проживання щоденні обов'язки	<ul style="list-style-type: none"> • привітатися • попроситися • вибачитися • подякувати • представити себе/когось; • називати/описувати когось/щось • ставити запитання і відповідати на них • розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди • вітати зі святом • виражати настрій • висловлювати уподобання • розуміти інформаційні вказівники
Відпочинок і дозвілля	захоплення розваги	
Людина	зовнішність людини професії	
Помешкання	дім квартира моя кімната умілювання	
Харчування	посуд назви продуктів	
Природа та навколишнє середовище України та країн виучуваної мови	погода та вибір одягу природні явища	

Свята та традиції України та країн виучуваної мови	місяці місце, дата, час проведення свята, події	
Школа	навчальні предмети розклад улюблений предмет	

Мовний інвентар – граматики

Грамматичні структури засвоюються імпліцитно (шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях). Мовна компетенція (граматична правильність мовлення) формується за рахунок багаторазового вживання мовленнєвих структур.

Дієслово: теперішній час, минулий простий час, складні дієслова.

Іменник: множина запозичених іменників з арабської мови .

Прикметник: ступені порівняння.

Прийменник: місця, напрямку, часу.

Займенник: вказівні, особові.

Прислівники часу.

Числівник: кількісні і порядкові (1-100).

Питальні слова: کی، چند، چرا،

Ізафетна низка: «іменник + прикметник», «іменник + іменник».

Арабська мова

1-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа від 1 до 10 вік молодших членів сім'ї	<ul style="list-style-type: none"> привітатися попрощатися вибачитися подякувати представити себе/когось називати/описувати когось/щось ставити запитання і відповідати на них розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди розуміти прості інформаційні знаки вітати зі святом виражати настрій
Дозвілля	кольори іграшки дії дні тижня	
Природа	домашні улюбленці	
Свята (в Україні та у країні виучуваної мови)	назви свят вітання	
Харчування	просте меню	
Школа	шкільне приладдя шкільні меблі	

Мовний інвентар – граматики

Категорія	Структура
Clause	<p>أهلاً وسهلاً . صباح الخير . وداعاً . إلى اللقاء ما اسمك؟ اسمي</p> <p>حرف الجر: прості (أن، و)</p> <p>Сполучник:</p>
Determiner	<p>ما لقبك؟ .. ما اسم العائلة؟ ما لون هذا؟ حرف الجر</p> <p>Числівники: кількісні (1-10)</p> <p>Прикметники: якісні</p> <p>ضمائر منفصلة</p>
Modality	<p>[]ها الدمية</p>

	اسمي, اسمك, اسمك, اسمه, اسمها. Присвійні займенники: اسمي, اسمك, اسمك, اسمه, اسمه.
Noun	هذه كتب . هذا قلم , هذا كتاب, هذه دمية Іменник:Однина і множина.
Phrase	ه قلم قف . قيام . اجلس . جلوس . أعد (بعدي) . كرر . أني . رجاء هذا أبي . هذا هو أخي . أنا ولد □ حن أولاد
Pronoun	أنا أحب التفاح . هل لديك □ عم , لدي لا , ليس لدي . أنا, أنت , هو, هي □ حن, Особові займенники: أنا, أنت , هو, هي □ حن,
Verb	أنا لا أملك . أين القلم ؟ ه على الطاولة. ماذا تفعل في الصباح / المساء ؟ أنا أذهب إلى المدرسة

2-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа до 20 вік молодших членів родини і друзів щоденні справи	<ul style="list-style-type: none"> привітатися попрощатися вибачитися подякувати представити себе/когось; називати/описувати когось/щось ставити запитання і відповідати на них розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди розуміти прості інформаційні знаки вітати зі святом виражати настрій
Відпочинок і дозвілля	прогулянка Транспорт	
Природа	пори року дикі та свійські тварини	
Людина	частини тіла предмети одягу Кольори.	
Свята та традиції	день народження Назви свят. святкове меню	
Харчування	фрукти овочі напої	
Школа	моя класна кімната	

Мовний інвентар – граматики

Категорія	Структура
Clause	السلام عليكم .. أهلاً وسهلاً مرحباً . Діактричні позначки. Наголос. Сполучники.
Conjunction	صباح الخير . صباح النور . مساء الخير مساء النور هارك سعيد . مع السلامة . إلى اللقاء . وداعاً.
Determiner	اسمي ... أنا ... تعرفوا على صديقي . هذا هو ما اسمك ؟ ماعمرک ؟ من أين أنت ؟ أين ... ؟ Прикметники.
Noun	هل أستطيع أن أدخل ؟ تفضل ادخل . أنا أستطيع ... Іменник: рід жіночий , (مؤنث) чоловічий(مذكر), двоїна. Іменникове речення. (الجملة الاسمية)
Phrase	كل عام و...تم بخير . عيد سعيد . عيد مبارك . Займенник: особові, вказівні.

Preposition	أجمل التهادي بعيد الميلاد . عيد ميلاد سعيد . يا Вживання هنا تا هناك
Pronoun	أنا أسف . لا بأس . شكراً . لا شكر على واجب . عفواً . Числівник: кількісні (1-20)
Verb	أنا أسف . لا بأس . شكراً . لا شكر على واجب . عفواً .

3-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа до 100 вік старших членів родини місце проживання щоденні обов'язки дні тижня.	<ul style="list-style-type: none"> • привітатися • попрощатися • вибачитися • подякувати • представити себе/когось; • називати/описувати когось/щось • ставити запитання і відповідати на них • розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди • вітати зі святом • виражати настрій • висловлювати уподобання • розуміти інформаційні вказівники
Відпочинок і дозвілля	захоплення розваги	
Людина	зовнішність людини професії	
Помешкання	квартира моя кімната умеблювання	
Харчування	посуд назви продуктів	
Природа та навколишнє середовище України та країн виучуваної мови	погода та вибір одягу природні явища	
Свята Арабські країни Україна (Київ столиця України)	місяці місце, дата, час проведення свята, події	
Школа	навчальні предмети розклад улюблений предмет	

Мовний інвентар – граматики

Категорія	Структура
Clause	هو اسمه ... اسمها ... هم .. , هل أت أوكري؟ Артикль: "ال التعريف" (означений).
Conjunction	هل هو من هم لطفاء غرقتي كبيرة ويرة مضيفة . Прйменник: من، عن، علي، إلي، في، فوق، تحت، أمام،
Determiner	كيف حالك؟ أأ بخير . هل لديك ... ؟ أأ أحب .. Прикметники. позначення часу. Числівник: кількісні (1-50) الأعداد
Noun	أأ لا أحب ... هو يحب هذا لأه ... هو لا يحب هل أستطيع أن تأتي إلى حفلي؟ عم ، بالتأكيد . Іменникові, питальне речення الجملة الاستفهامية
Preposition	هيا ذهب إلى ... بكل سرور . أسف أأ لا أستطيع . هو عادة يلعب .. كل يوم . متى يبدأ الدرس . Вказівні. Займенник: особові присвійні المتصلة
Pronoun	هل أستطيع أن أتناول ...؟

	شكراً . لمن تلك الحقيقية . Вживання هنا та هناك
Verb	إيها لزينب . الساعة الخامسة تماماً الثانية والنصف الساعة . إلا ربع الآن فصل الشتاء في الصباح بعد الظهر ... في المساء . Дієслово:(الفعل الماضي) , минулий час (الفعل الماضي) дієслівні речення..(الجملة الفعلية) .

Навчальний план

Назва освітньої галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах	З них індивідуальний план для здобувача освіти з ООП інклюзивного 1-А класу	
	Класи	1		
<i>Інваріантний складник</i>				
Мовно-літературна	Українська мова, читання	7	7	
Іншомовна	Іноземна мова (Східні мови)	2	2	
	Іноземна мова (Англійська)	2	2	
Математична	Математика	4	4	
Я досліджую світ (природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна галузі)	Я досліджую світ	3	3	
Технологічна	Дизайн і технології	1	Трудове навчання	1
Мистецька	Мистецтво	1	1	
Фізкультурна*	Фізична культура	2	Адаптивна фізична культура	2
	Хореографія	1		1
Усього		22+1	23	
Гранично допустиме тижневе/ річне навчальне навантаження здобувача освіти		20	20	
Корекційно-розвиткові заняття			Розвиток та корекція мовлення	2
			Фізична реабілітація	2
Разом корекційно-розвиткові заняття			4	
Сумарна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)		23	27	

Навчальний план

Назва освітньої галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах	Кількість годин на тиждень у класах
	Класи	2	3
<i>Інваріантний складник</i>			
Мовно-літературна	Українська мова, читання	7	7
Іншомовна	Іноземна мова (Східні мови)	3	3
	Іноземна мова (Англійська)	2	2
Математична	Математика	4	5
Я досліджую світ (природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна галузі)	Я досліджую світ	3	3
Технологічна	Дизайн і технології	2	1
Інформатична	Інформатика		1
Мистецька	Мистецтво	1	1
Фізкультурна*	Фізична культура	2	2
	Хореографія	1	1
Усього		24+1	25+1
Гранично допустиме тижневе/річне навчальне навантаження здобувача освіти		22	23
Сумарна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)		25	26

Освітня програма 1-3 класів в обсязі 119 (сто девятнадцять) сторінок пронумерована, прошнурована, скріплена печаткою.

31 серпня 2020 р.

Директор

Оксана ПРОСКУРА